

5
En anpassad
10 försvarsunderrättelseverksamhet

15 Sammanfattning

15 I betänkandet behandlar utskottet proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet. Utskottet behandlar också motionsyrkanden från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna som väckts med anledning av propositionen.

20 *Konstitutions- och justitieukskotten* anser i yttranden till förvarsutskottet att *propositionen* bör *tillstyrkas* och *motionerna avstyrkas*.

25 *Utskottet tillstyrker* regeringens förslag till ändringar i *lagen om försvarsunderrättelseverksamhet*. Ändringarna innebär att mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten anpassas från yttre militära hot till yttre hot och att det uttryckligen anges att verksamheten endast får avse utländska förhållanden. Vidare förtydligas gränsdragningen mellan polisiär verksamhet och försvarsunderrättelseverksamhet.

30 *Utskottet tillstyrker* också regeringens förslag till en ny *lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet*. Lagen omfattar signalspaning för försvarsunderrättelseändamål, oavsett om signalerna befinner sig i etern eller i tråd. Lagen innehåller flera regler till skydd för den enskildes integritet. Signalspaning sker efter inriktning från regeringen och berörda myndigheter. Ett särskilt tillståndsförfarande införs för myndigheternas inriktningar. Vidare regleras när uppgifter ska förstöras och hur rapportering ska ske. De sökbegrepp som ska användas, liksom att förstöring och rapportering sker i enlighet med lagens bestämmelser, ska kontrolleras i särskild ordning. Den myndighet som kontrollerar verksamheten ska få möjlighet att besluta att inhämtning ska upphöra och inhämtat material förstöras. Vidare inrättas ett integritetsskyddsråd.

40 Utskottet anser att regeringens förslag bör kompletteras med ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer när det gäller

- uppräknigen för vilka ändamål signalspaning ska få bedrivas,
- tillämpningen av tillståndsgivningen (inriktning, behov, proportionalitetsbedömning, uppdragsgivare och sökord),
- förstöring av uppgifter,

- årlig rapportering från regeringen samt 1
- kontrollstation. 1

Därmed förstärks enligt utskottet skyddet för enskilda personer ytterligare utöver regeringens förslag.

Utskottet tillstyrker vidare regeringens lagförslag om nya regler i *lagen om elektronisk kommunikation* och nya bestämmelser i *sekretesslagen*. 5

Utskottet föreslår att lagarna träder i kraft den 1 oktober 2007. Bestämmelsen om skyldighet för operatörer som äger tråd att överföra signaler till samverkanspunkter föreslås dock gälla fr.o.m. den 1 juli 2008.

Utskottet avstyrker samtliga *motioner*, varav tre yrkanden (s, v, mp) om avslag på propositionen. 10

Konstitutionsutskottet konstaterar också i sitt yttrande att bestämmelser i den föreslagna lagen om signalspaning och ändring i *lagen om elektronisk kommunikation* får anses utgöra en sådan begränsning av de fri- och rättigheter som omfattas av bestämmelserna om det särskilt kvalificerade förfarandet i 2 kap. 12 § tredje stycket *regeringsformen*. 15

I betänkandet finns 5 reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

20

25

30

35

40

Innehållsförteckning

	Sammanfattning	1
5	Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
	Redogörelse för ärendet	6
	Ärendet och dess beredning	6
	Bakgrund	6
	Propositionens huvudsakliga innehåll	6
10	Utskottets överväganden	8
	Propositionen	9
	Anpassning av försvarsunderrättelseverksamheten	9
	Signalspaning	9
	Sekretess	12
	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	12
15	Motionerna	12
	Utskottet	16
	Reservationer	22
	1. Avslag på propositionen, punkt 1 (s)	22
	2. Avslag på propositionen, punkt 1 (v)	24
20	3. Avslag på propositionen, punkt 1 (mp)	26
	4. Propositionens lagförslag om försvarsunderrättelseverksamhet m.m., punkt 2 (s, v, mp)	27
	5. Rättssäkerhetsgarantier, punkt 3 (mp)	28
	<i>Bilaga 1</i>	
25	Förteckning över behandlade förslag	29
	Propositionen	29
	Följdmotioner	29
	<i>Bilaga 2</i>	
	Regeringens lagförslag	30
	<i>Bilaga 3</i>	
30	Justitieutskottets yttrande	38
	<i>Bilaga 4</i>	
	Konstitutionsutskottets yttrande	46
	<i>Bilaga 5</i>	
35	Försvarsutskottets offentliga utfrågning	63

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna

2006/07:Fö2 av Alice Åström m.fl. (v),

2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1 och 3 samt

2006/07:Fö4 av Ulrica Messing m.fl. (s).

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

2. Propositionens lagförslag om försvarsunderrättelseverksamhet m.m.

Riksdagen antar regeringens lagförslag till

a) lag om ändring i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och

b) lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet av lagarna bestäms till den 1 oktober 2007.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:63 i denna del.

Reservation 4 (s, v, mp)

3. Rättssäkerhetsgarantier

Riksdagen avslår motion

2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2.

Reservation 5 (mp)

4. Propositionens lagförslag om signalspaning m.m.

Riksdagen antar regeringens lagförslag till

a) lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och

b) lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet av lagarna bestäms till den 1 oktober 2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:63 i denna del.

Stockholm den 7 juni 2007

På försvarsutskottets vägnar

Ulrica Messing

1 Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrica Messing (s), Rolf
Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Nils Oskar Nilsson (m), Staffan
Danielsson (c), Allan Widman (fp), Mats Berglind (s), Åsa Lindestam (s),
5 Else-Marie Lindgren (kd), Rolf K Nilsson (m), Inger Jarl Beck (s), Rosita
Runegrund (kd), Peter Rådberg (mp), Patrik Forslund (m), Alice Åström
(v) och Kerstin Engle (s).

10

15

20

25

30

35

40

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Redogörelse för ärendet

1

Ärendet och dess beredning

5

Utskottet behandlar i detta betänkande proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

10

Utskottet behandlar också tre motioner (s, v och mp) som väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna redovisas i bilaga 1.

Justitie- och konstitutionsutskotten har yttrat sig i ärendet. Yttrandena redovisas i bilagorna 3 och 4.

Utskottet har som ett led i sin beredning genomfört en offentlig utfrågning med Försvarsdepartementet, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt samt andra berörda myndigheter, företag och organisationer. Stenografiska samtalsuppteckningar från utfrågningen finns i bilaga 5.

15

Bakgrund

20

I december 2001 beslutade regeringen om direktiv (dir. 2001:120) till 11 september-utredningen. Utredningen lämnade sitt betänkande (SOU 2003:32) i mars 2003. 11 september-utredningen lämnade bl.a. förslag om försvarsunderrättelseverksamhetens medverkan i terrorismbekämpning.

25

Därefter har promemorian (Ds 2005:30) En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet utarbetats i Försvarsdepartementet med förslag till ändringar i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation samt förslag till en ny lag om signalspaning.

30

Underrättelsedatautredningen lämnade sitt betänkande (SOU 2003:34) Försvarets underrättelseverksamhet och säkerhetstjänst Integritet – Effektivitet i mars 2003. Utredningen lämnade bl.a. förslag till ändring i sekretesslagen (1980:100). Förslaget i den delen behandlas i propositionen.

35

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet. Ändringarna innebär att mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten anpassas från yttre militära hot till yttre hot och att det uttryckligen anges att verksamheten endast får avse utländska förhållanden. Vidare förtydligas gränsdragningen mellan polisiär verksamhet och försvarsunderrättelseverksamhet. Det föreslås också tydligare regler avseende inriktning och rapportering av underrättelser samt att samhällets funktioner för inriktning och kontroll av försvarsunderrättelseverksamheten ska förstärkas.

40

1 I propositionen föreslås också en ny lag om signalspaning i försvarsun-
derrättelseverksamhet. Lagen omfattar signalspaning för försvarsunderrättel-
seändamål, oavsett om signalerna befinner sig i etern eller i tråd. Förslaget
5 innehåller flera regler till skydd för den enskildes integritet. Signalspaning
sker efter inriktning från regeringen och berörda myndigheter. Ett särskilt
tillståndsförfarande föreslås för myndigheternas inriktningar. Vidare före-
slås regler om när uppgifter ska förstöras och hur rapportering ska ske. De
sökbegrepp som ska användas, liksom att förstöring och rapportering sker
i enlighet med lagens bestämmelser, ska kontrolleras i särskild ordning.
10 Den myndighet som kontrollerar verksamheten föreslås få möjlighet att
besluta att inhämtning ska upphöra och inhämtat material förstöras. Vidare
föreslås att ett integritetsskyddsråd inrättas.

För att möjliggöra inhämtning av signaler i elektronisk form föreslås
vissa nya regler i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

15 I propositionen föreslås också en ny bestämmelse i sekretesslagen
(1980:100). Den nya bestämmelsen innebär att sekretess ska gälla hos För-
svarsmakten i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhets-
tjänsten samt hos Försvarets radioanstalt i försvarsunderrättelse- och
säkerhetsverksamheten för uppgift om enskilds personliga eller ekono-
20 miska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att
den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men.

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande och därefter i allt väsentligt
utformat lagförslagen i enlighet med vad Lagrådet förordat.

25 Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

Utskottets överväganden

1

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringar i *lagen om försvarsunderrättelseverksamhet*. Ändringarna innebär att mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten anpassas från yttre militära hot till yttre hot och att det uttryckligen anges att verksamheten endast får avse utländska förhållanden. Vidare förtydligas gränsdragningen mellan polisiär verksamhet och försvarsunderrättelseverksamhet.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till en ny *lag om signalspaning* i försvarsunderrättelseverksamhet. Lagen omfattar signalspaning för försvarsunderrättelseändamål, oavsett om signalerna befinner sig i etern eller i tråd. Lagen innehåller flera regler till skydd för den enskildes integritet. Signalspaning sker efter inriktning från regeringen och berörda myndigheter. Ett särskilt tillståndsförfarande införs för myndigheternas inriktningar. Vidare regleras när uppgifter ska förstöras och hur rapportering ska ske. De sökbegrepp som ska användas, liksom att förstöring och rapportering sker i enlighet med lagens bestämmelser, ska kontrolleras i särskild ordning. Den myndighet som kontrollerar verksamheten ska få möjlighet att besluta att inhämtning ska upphöra och inhämtat material förstöras. Vidare inrättas ett integritetsskyddsråd.

Utskottet anser att regeringens förslag bör kompletteras med ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer när det gäller uppräknningen för vilka ändamål signalspaning ska få bedrivas, tillämpningen av tillståndsgivningen (inriktning, behov, proportionalitetsbedömning, uppdragsgivare och sökord), förstöring av uppgifter, årlig rapportering från regeringen samt kontrollstation. Därmed förstärks skyddet för enskilda personer ytterligare utöver regeringens förslag.

Utskottet tillstyrker dessutom regeringens lagförslag om nya regler i *lagen om elektronisk kommunikation* och nya bestämmelser i *sekretesslagen*.

Utskottet föreslår att lagarna träder i kraft den 1 oktober 2007. Bestämmelsen om skyldighet för operatörer som äger tråd att överföra signaler till samverkanspunkter föreslås dock gälla fr.o.m. den 1 juli 2008.

Utskottet avstyrker samtliga *motioner*, varav tre yrkanden (s, v, mp) om avslag på propositionen.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v), 3 (mp), 4 (s, v, mp) och 5 (mp).

5

10

15

20

25

30

35

40

1 Propositionen

Anpassning av försvarsunderrättelseverksamheten

5 *Regeringen föreslår* att förutom att tjäna som ett stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik ska försvarsunderrättelseverksamheten kartlägga yttre hot mot landet, oavsett om de är militära eller ej. I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete. Verksamheten får endast avse utländska förhållanden.

10 *Regeringen föreslår* att inom försvarsunderrättelseverksamheten får det inte vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet.

15 Om det inte finns hinder enligt andra bestämmelser, får dock de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet lämna stöd till andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet.

Regeringen föreslår att i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet ska det framgå att en närmare inriktning av verksamheten får anges av de myndigheter som regeringen bestämmer.

20 Verksamheten ska bedrivas av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.

Underrättelser ska rapporteras till berörda myndigheter.

Av lagen ska det framgå att i försvarsunderrättelseverksamheten används teknisk och personbaserad inhämtning.

25 Signalspaning

Regeringen föreslår att den myndighet som regeringen bestämmer ska få bedriva signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet oavsett om signalerna befinner sig i eter eller i kabel, dvs. är trådburna. Detta ska regleras i en ny lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

30 *Regeringen föreslår* att inhämtning av signaler i elektronisk form vid signalspaning ska få ske i försvarsunderrättelseverksamhet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

35 Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska endast få ske i de fall regeringen eller, enligt regeringens bestämmande, en myndighet närmare bestämt inriktningen av signalspaningen.

40 Om det är nödvändigt för försvarsunderrättelseverksamheten får den myndighet som regeringen bestämmer inhämta signaler i elektronisk form vid signalspaning även för att följa förändringar i signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet samt fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten.

Regeringen föreslår att inhämtning som sker i tråd endast får avse signaler som förs över Sveriges gräns i tråd som ägs av en operatör. Regeringen föreslår att inhämtning av signaler i tråd ska ske automatiserat. Sådan inhämtning ska endast få avse signaler som identifierats genom sök-

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLager_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

begrepp. När automatiserad inhämtning utnyttjas beträffande andra signaler än sådana som förmedlas i tråd ska också sökbegrepp användas för identifiering av signalerna. 1

Regeringen föreslår att signalspaningsverksamhet som bedrivs i syfte att utveckla signalspaningsmyndighetens inhämtningsförmåga ska inriktas av regeringen. Inriktning som avser signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten ska inte få avse endast en viss fysisk person. Regeringens beslut om inriktning av signalspaningsverksamheten ska föregås av samråd med den myndighet som lämnar tillstånd till myndigheters närmare inriktning av verksamheten. 5 10

Rapportering av underrättelser ska ske enligt vad som föreskrivs i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

Den myndighet som regeringen bestämmer får samarbeta med andra länder och organisationer för att kunna följa förändringar i signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet samt fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamheten. 15

Regeringen föreslår att de trådägande operatörerna ska överföra all trafik som förs över Sveriges gräns till särskilda samverkanspunkter. Samverkanspunkter väljs av de trådägande operatörerna och ska anmälas av dem till den myndighet som regeringen bestämmer. Samtliga operatörer som för signaler i tråd över Sveriges gräns ska lämna sådan information de innehar som gör det enklare att ta hand om signalerna. Regeringen eller tillsynsmyndigheten enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation får meddela föreskrifter om samverkanspunkter. Samtliga operatörer ska utföra uppgiften så att verksamheten inte röjs. 20 25

Tystnadsplikt för samtliga operatörer ska gälla för uppgift som hänförs till angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt förslaget till lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Regeringen föreslår att sökbegrepp ska utformas och användas så att de medför ett så begränsat intrång som möjligt i den personliga integriteten. Sökbegrepp får inte vara direkt hänförliga till en viss fysisk person om det inte är av synnerlig vikt för verksamheten. 30

Regeringen föreslår att de myndigheter som enligt regeringens bestämmande får ge närmare inriktning för signalspaningsverksamheten, först ska få tillstånd av tillståndsmyndigheten. Tillstånd ska inte krävas för inriktning som anges av regeringen eller Regeringskansliet. I brådskande fall får inriktningen ges utan tillstånd, men ska då omedelbart anmälas till tillståndsmyndigheten. Om myndigheten finner att det saknas förutsättningar för tillstånd, ska signalspaningsmyndigheten underrättas och inhämtningen omedelbart avbrytas. 35 40

Ett tillstånd ska gälla i högst sex månader och ska efter förnyad prövning kunna förlängas med högst sex månader i taget.

Tillstånd får endast lämnas för inriktning som avser sådan verksamhet för vilken signalspaning får bedrivas och som är förenlig med lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Tillstånd får endast läm-

1 nas om syftet med inriktningen väger klart tyngre än det integritetsintrång
 som inhämtning i enlighet med inriktningen kan innebära och detta syfte
 inte kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt. Tillstånd får inte lämnas
 om inriktningen endast avser en viss fysisk person.

5 Prövning av tillstånd ska ske i en enhet inom tillståndsmyndigheten vars
 ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid, minst fyra år. Ordföranden
 och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga
 ledamöter ska utses bland personer som föreslagits av partigrupperna i riksdagen.

10 *Regeringen föreslår* att upptagning eller uppteckning av uppgifter som
 inhämtats genom signalspaning omgående ska förstöras om innehållet

- berör en viss fysisk person och har bedömts sakna betydelse för den verksamhet som regleras i lagen,
- avser uppgifter för vilka tystnadsplikt gäller enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller som omfattas av efterforskningsförbudet i 3 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen eller
- omfattar uppgifter i meddelanden som avses i 27 kap. 22 § rättegångsbalken.

20 Rapportering av underrättelser som inhämtats genom signalspaning och
 som berör en viss fysisk person får endast avse förhållanden som är av
 betydelse för ändamålet med verksamheten såsom den formulerats i 1 §
 lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.

25 *Regeringen föreslår* att försvarsunderrättelseverksamheten ska kontrolleras
 av den myndighet som regeringen bestämmer.

Myndigheten ska kontrollera att lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet följs och särskilt granska användning av sökbegrepp, förstöring av uppgifter och rapportering enligt den lagen.

30 Myndigheten ska få besluta att viss inhämtning ska upphöra eller att
 upptagning eller uppteckning av inhämtade uppgifter ska förstöras, om det
 vid kontroll framkommer att inhämtningen inte är förenlig med lagen eller
 annars utgör ett intrång i enskildas rättigheter som inte står i rimlig proportion till syftet med verksamheten.

35 Beslut om att inhämtning ska upphöra eller inhämtat material förstöras
 ska fattas av en enhet inom myndigheten vars ledamöter utses av regeringen
 för en bestämd tid, minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden
 ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska utses bland
 personer som föreslagits av partigrupperna i riksdagen. Ledamöterna får
 inte vara desamma som prövar frågor om tillstånd.

40 Inom signalspaningsmyndigheten ska det finnas ett råd med uppgift att
 utöva fortlöpande insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten. Rådets ledamöter utses av reger-

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLager_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

ingen för viss tid. Rådet ska rapportera sina iakttagelser till signalspaningsmyndighetens ledning och, om rådet finner att det finns skäl för det, till kontrollmyndigheten.

1

Sekretess

5

Regeringen föreslår att i sekretesslagen (1980:100) ska införas en bestämmelse om att sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden hos Försvarsmakten i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten samt hos Försvarets radioanstalt i underrättelse- och säkerhetsverksamheten.

10

Sekretess för sådan uppgift ska gälla om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling ska sekretessen gälla i högst 70 år.

15

Den nya sekretessbestämmelsen ska inte ha företräde framför meddelarfriheten.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

20

Regeringen föreslår att ändringarna i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet och sekretesslagen samt den nya lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska träda i kraft den 1 juli 2007.

Även ändringarna i lagen om elektronisk kommunikation ska träda i kraft den 1 juli 2007. Skyldigheten för operatörer som äger tråd att överföra signaler till samverkanspunkter enligt 6 kap. 19 a § ska dock gälla fr.o.m. den 1 juli 2008.

25

Motionerna

30

Ulrica Messing m.fl. framhåller i *kommittémotion 2006/07:Fö2 (s)* att det är av stor vikt att Sverige har en väl fungerande underrättelseverksamhet för att upprätthålla vår alliansfrihet och säkerställa Sveriges säkerhet. Propositionen reglerar försvarsunderrättelseverksamheten och integritetsskyddet.

35

I dag handlar säkerhetspolitik om att ha förmåga att möta ett brett spektrum av tänkbara hot, risker och påfrestningar mot samhället. Den nya typen av hot och aktörer gör dagens och framtidens hotbild mer komplex än tidigare. I grunden gäller fortfarande beredskapen mot militära incidenter och territoriella kränkningar, men det måste även finnas beredskap för andra hot som t.ex. kan vara konsekvenser av sönderfallande stater och regionala konflikter eller terrorism. Vi behöver säkerställa landets säkerhet men också säkerheten för de svenska män och kvinnor som deltar i internationella uppdrag för att trygga fred och säkerhet. Det är av största vikt att underrättelseverksamheten anpassas så att den kan möta dagens och framtidens hotbild.

40

1 Det finns ett behov av att anpassa försvarsunderrättelseverksamheten,
men det får inte ske på ett sådant sätt att den sammanblandas med civila
myndigheters ansvar och verksamhet på ett negativt sätt. Propositionen sva-
rar inte på hur försvarsunderrättelseverksamhetens betydligt utökade man-
5 dat från yttre militära hot till yttre hot påverkar operativ verksamhet och
hur olämplig överlappning ska undvikas.

Propositionen reglerar integritetsskyddet. Det sätt som försvarsunderrät-
telseverksamheten bedrivs på rymmer dock en möjlighet till starkt integri-
tetskränkande åtgärder riktade mot enskilda, vilket kräver kraftfulla
10 rättssäkerhetsgarantier och ett långtgående integritetsskydd, något som pro-
positionen ej uppfyller.

Det är av stor vikt att medborgarna har förtroende för försvarsunderrät-
telseverksamheten då den ytterst finns till för att skydda desamma. Därför
är det oroande att beredningen av ärendet inte har varit så grundlig som
15 en fråga av denna karaktär kräver.

Socialdemokraterna föreslår att riksdagen *avslår propositionen*.

Alice Åström m.fl. framhåller i *kommittémotion 2006/07:Fö3 (v)* att propo-
sitionen inte kan ses ensam utan måste betraktas i ljuset av en rad föränd-
ringar av samhället där den personliga integriteten inskränks och
20 rättssäkerheten får stryka på foten. Riksdagen bör invänta arbetet i Integri-
tetskyddskommittén innan större beslut som inskränker den personliga
integriteten fattas.

Vänsterpartiet konstaterar att det finns stora brister i regeringens analys
av vad förslagen innebär för den personliga integriteten och rättssäkerhe-
ten. Dessa brister skulle göra Sverige till ett av de länder där medborgarna
25 ställs under hårdast bevakning av staten.

Om en proposition av denna vikt ska läggas fram bör den föregås av en
offentlig utredning med parlamentarisk representation. Bara avsaknaden av
denna är ett tillräckligt skäl för att avslå propositionen.

I regeringens proposition föreslås att Försvarets radioanstalt även ska få
30 möjlighet att spana i kabel förutom i eter. Vänsterpartiet är berett att dis-
kutera detta, men anser att frågan borde ha beretts i en parlamentarisk
utredning och att den är långt ifrån okomplicerad från integritetssynpunkt.

Regeringen föreslår att försvarsunderrättelseverksamheten anpassas från
yttre militära hot till yttre hot. Försvarsunderrättelseverksamhet bör vara
inriktad på militära hot, medan andra typer av hot bör hanteras inom
ramen för annan verksamhet. Det är också problematiskt att försvarsunder-
rättelseverksamhetens mandat inte är klart avgränsat utan att propositionen
endast anger exempel. Det utvidgade mandatet med möjligheten till en sig-
nalspaning som är teknikoberoende innebär ett gigantiskt avlyssningsinstru-
40 ment.

Artikel 13 i Europakonventionen reglerar rätten till ett effektivt rättsme-
del och säger att var och en vars fri- och rättigheter har kränkts ska ha rätt
till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet.

RixEditt 3.4.0.6
Version 228 TB:62
Märkning
Skapad 2007-09-03
Användare ba1223aa
Databas RixEdittSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov
Justering 2007-06-07

Vänsterpartiet anser att det är långtifrån tillfredsställande att det endast är inriktningen som ska förhandsgranskas och att signalspaningsmyndigheten får relativt fria händer att därefter utforma sökbegrepp.

Under verksamhetens gång ska information från spaningen förstöras i vissa fall. Det finns dock inget skydd för exempelvis självårdssamtal eller samtal mellan läkare och patient.

Vid beslut om att inhämtning ska upphöra eller uppgifter förstöras är skadan redan skedd, och signalspaningsmyndighetens personal kommer att ha tagit del av integritetskänslig information.

Det är inte heller lämpligt att lagen tillåter att för- och efterhandskontroll sköts av samma myndighet. Den myndighet som föreslås få ansvaret för kontrollen är inte tillräckligt självständig gentemot underrättelseverksamheten då den sorterar under Försvarsdepartementet.

Den interna kontrollen skulle, utöver det integritetsskyddsråd som ska tillsättas vid signalspaningsmyndigheten, också kunna förstärkas med en tydlig möjlighet för anställda inom signalspaningsmyndigheten att anonymt kunna rapportera misstag och lagbrott till kontrollmyndigheten.

Artikel 8 i Europakonventionen säger att var och en har rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Att försvarsunderrättelseverksamheten bör utvidgas till att omfatta spaning i kabel är troligen nödvändigt för att kunna bedriva en signalspaning. Verksamheten innebär dock en omfattande kränkning av människors personliga integritet. Hur effektiva metoderna kommer att vara, dvs. hur ofta man har nytta av informationen, redovisas inte. Avvägningen mot proportionaliteten i förslagen är oerhört summarisk.

Lagrådet har ansett att intrång i privatlivet sker redan genom att staten bereder sig tillgång till teletrafiken. Det har inte skett någon remissrunda utifrån de nya förutsättningarna.

Regeringen bortser i integritetsanalysen helt från är att det i informationsflödet inte går att skilja på inhemsk och utländsk trafik.

Regeringen har alltså misslyckats med att motivera inskränkningarna i personers fri- och rättigheter, vilket enligt regeringsformen och Europakonventionen ska medföra att de inte får genomföras.

Regeringens proposition och Lagrådets yttrande innehåller analyser av Europakonventionen, även om vi kan se stora brister i dessa. En annan konvention som Sverige är bunden av är emellertid FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Att ingen analys finns av denna är en klar brist.

Frånvaron av en mer djuplodande analys och utredning kring tryck- och yttrandefrihetsfrågor är en av de klarast lysande bristerna i propositionen och är ett mycket tungt skäl att avslå propositionen.

Om propositionen inte avslås kommer Vänsterpartiet att lägga ett förslag till riksdagen om bordläggning av ärendet i tolv månader.

Vänsterpartiet föreslår att riksdagen avslår propositionen.

1 Peter Eriksson m.fl. framhåller i *partimotion 2006/07:Fö3 (mp)* att Miljö-
partiet de gröna ser stora risker för den enskildes integritet med regering-
ens förslag om att kunna registrera all telefon- och e-posttrafik som
5 passerar landets gränser. Osäkerheten kring hur avlyssningen kommer att
gå till öppnar för godtyckliga bedömningar som är oacceptabla i integri-
tets- och rättssäkerhetshänseende.

Med regeringens lagförslag införs en generell avlyssningsverksamhet av
trafik via kabel som passerar landets gränser, med vissa undantag. Reger-
ingen och Regeringskansliet ska enligt förslaget undantas från kravet att
10 söka tillstånd från Försvarets underrättelsenämnd. En generell avlyssning
av svenska folkets telefon- och e-posttrafik är ett sådant kliv från rättssä-
kerhetsprincipen om att enbart enskilda brottsmisstänkta ska kunna utsättas
för integritetsinskränkningar, att det är att räkna som ett paradigmskifte i
svensk rättshistoria.

15 Den automatiserade inhämtningen av sökbegrepp har stött på hård kritik
från flera av de remissinstanser regeringen tillfrågat. Vi delar farhågorna
att detta kan leda till oproportionerliga intrång i den enskildes integritet.

Kritiken har varit hård mot propositionens förslag att militära och icke-
militära hot numera ska hamna på Försvarets radioanstalts bord. Med det
20 nya uttrycket yttre hot mot landet i stället för yttre militära hot som är den
nuvarande lydelsen, skapas ett diffust gränsdragningsområde mellan mili-
tära och polisiära befogenheter.

Sverige befinner sig, ur ett rättssäkerhetsperspektiv, i ett paradigmskifte
där flertalet av våra rättssäkerhetsprinciper frångås för att säkra kampen
25 mot terrorism. Vi ser med stor oro på den pågående utvecklingen där en
stor mängd integritetskränkande lagar nu antas utan en större diskussion
om vilka konsekvenser detta får för rättssäkerheten och den personliga
integriteten. Vi anser att regeringen bör invänta Integritetsskydds- kommit-
téns slutsatser före propositionens eventuella godkännande.

30 Regeringen resonerar i propositionen kring Europakonventionen och
dess krav på rätten till privatliv och effektiva rättsmedel (artikel 8 respek-
tive 13). Men föga förvånande väljer regeringen att bortse från de krav
som Europadomstolen ställt upp för att dessa artiklar ska anses uppfyllda.
Regeringen nämner exempelvis inte kravet på efterhandsinformation vid
35 ett integritetsintrång samt rätten till skadestånd för den enskilde vid
intrång i privatlivet. Regeringen förstår förmodligen att denna generella
avlyssning av svenskers telefon- och e-posttrafik omöjlig kan upprätthåll-
as med de rättssäkerhetsgarantier som Europadomstolen kräver.

40 Miljöpartiet vill gärna tillsammans med regeringen avvärja hot mot Sve-
rige som är baserade på realistiska bedömningar. Men partiet är inte berett
att offra den personliga integriteten på antiterrorismens altare. Ett övervak-
ningsansamhälle stärker inte de mänskliga rättigheterna i världen. Det skapar
bara större misstro mot myndigheterna och staten som egentligen ska vara

RixEdit 3.4.0.6
Version 228 TB:62
Märkning
Skapad 2007-09-03
Användare ba1223aa
Databas RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov
Justering 2007-06-07

den personliga integritetens väktare. Miljöpartiet väljer den politiska inriktningen att nationellt och internationellt stärka de mänskliga rättigheterna i stället för att urholka dem i kampen för en fredlig och hållbar värld.

Miljöpartiet föreslår att riksdagen avslår propositionen (*yrkande 1*), att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa reella rättssäkerhetsgarantier (*yrkande 2*) och att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att invänta Integritetsskyddskommitténs betänkande (*yrkande 3*).

Utskottet

Riksdagen beslutade i mars 2000 om *lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet* (bet. 1999/2000:FöU3, rskr. 1999/2000:158). Riksdagens beslut grundade sig på regeringens proposition Lag om försvarsunderrättelseverksamhet (prop. 1999/2000:25). Regeringens proposition var föranledd av de förslag som 1996 års underrättelsekommitté lämnat i betänkandet Underrättelsetjänsten – en översyn (SOU 1999:37). Före mars 2000 hade försvarsunderrättelseverksamhetens bedrivande inte varit lagreglerad. Försvarsutskottet framhöll i betänkande 1999/2000:FöU3 att även om lagform inte är obligatorisk är det viktigt att i ett demokratiskt samhälle de grundprinciper som styr försvarsunderrättelseverksamheten också ska komma till uttryck i lag. Det är därför angeläget ansåg utskottet att riksdagen lägger fast ramarna för denna verksamhet och anger dess huvudsakliga uppgifter och arbetsformer.

Enligt lagen ska försvarsunderrättelseverksamheten bedrivas för att kartlägga yttre militära hot mot landet och till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Försvarsunderrättelseverksamheten får inte avse uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2000.

Utskottet framhöll vidare i betänkande 1999/2000:FöU3 att genom lagen ger riksdagen de fasta utgångspunkter för den närmare regleringen av verksamheten, som sedan kan ske med stöd av regeringens förordningsmakt. *Regeringen* beslutade sålunda i *förordningen (2000:131) om försvarsunderrättelseverksamhet* om tillämpningsbestämmelser till lagen. Enligt förordningen ska försvarsunderrättelseverksamhet bedrivas av Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut. I förordningen anges vidare bl.a. de närmare formerna för försvarsunderrättelseverksamhetens utlandssamarbete, rapportering, redovisning och kontroll.

Regeringen föreslår i proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet vissa förändringar i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet. Regeringen föreslår att formuleringen i lagen att försvarsunderrättelseverksamhet ska bedrivas för att kartlägga *yttre militära hot* ändras till *yttre hot*. Regeringen föreslår också att det förs in en bestämmelse att för-

1 svarsunderrättelseverksamheten endast får avse utländska förhållanden.
2 *Utskottet* kan konstatera att förändringen från yttre militära hot till yttre
3 hot är föranledd av den successivt ändrade hotbilden under ett antal år.
4 Redan 1996 års underrättelsekommitté kom sålunda att föreslå att det i
5 lagen skulle anges att försvarsunderrättelseverksamheten skulle bedrivas
6 för att kartlägga yttre militära hot och andra yttre hot mot landet. 11 sep-
7 tember-utredningen har sedermera föreslagit att begreppet ska vara yttre
8 väpnat hot. Under utskottets beredning av frågan har det uppkommit en
9 diskussion om innebörden av dessa begrepp. Utskottet kan därför se ett
10 behov att tydligare reglera för vilka ändamål inhämtning av underrättelser
11 får ske. Utskottet återkommer till detta nedan.

12 *Justitieukskottet* påpekar i sitt yttrande till försvarsutskottet med hänvis-
13 ning till vad regeringen anför i propositionen att i det föreslagna begreppet
14 yttre hot mot landet ligger att hotet måste vara av så kvalificerad art att
15 det kan anses riktat mot rikets säkerhet eller samhällsviktiga strukturer.
16 *Justitieukskottet* framhåller vidare följande.

17 Därmed faller mycket av den internationella brottsligheten utanför
18 ramen för försvarsunderrättelseverksamhetens uppgifter. Den föreslagna
19 ändringen av mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten innebär
20 dessutom att denna verksamhet endast får avse utländska förhållanden.
21 Utskottet konstaterar att detta innebär att internationell terrorism och
22 annan kvalificerad gränsöverskridande brottslighet som utgör hot mot
23 rikets säkerhet eller samhällsviktiga strukturer kommer att omfattas av
24 försvarsunderrättelseverksamheten. Förslaget bygger på det grundlägg-
25 ande synsättet att samhällets samlade underrättelseresurser utgör en
26 kvalificerad nationell resurs. Utskottet delar detta synsätt och anser att
27 denna resurs på ett flexibelt sätt, och under adekvat kontroll, bör
28 kunna användas mot alla de former av yttre hot mot landet som omfat-
29 tas av den vidgade säkerhetspolitiska hotbilden.

30 - - -

31 Enligt utskottets mening, och vilket regeringen också framhåller, måste
32 gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamheten och den
33 brottsbekämpande verksamheten vara helt klar när det gäller använd-
34 ningen av straffprocessuella tvångsmedel och annat utövande av polisi-
35 ära befogenheter som riktas mot enskilda och som regleras i lag.
36 Sådana åtgärder ska vara förbehållna polisen och andra brottsbekäm-
37 pande myndigheter. Detta följer redan av de bestämmelser som regle-
38 rar användningen av straffprocessuella tvångsmedel och polisiära
39 befogenheter i övrigt.

40 - - -

41 Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att det således inte
42 ska finnas någon möjlighet att kringgå de lagbestämmelser som ställts
43 upp till skydd för den personliga integriteten vid brottsbekämpande
44 arbete genom att begära stöd av myndigheter inom försvarsunderrät-
45 telseverksamheten. Utskottet vill vidare framhålla att propositionsförslaget
46 tydliggör att försvarsunderrättelseverksamheten är förhindrad att vidta
47 också andra konkreta åtgärder i den brottsförebyggande och brottsbe-
48 kämpande verksamheten som direkt syftar till att lösa uppgifter som
49 föreskrivs för den verksamheten.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Försvarsutskottet delar vad justitieutskottet anför om gränsdragningen mellan brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet å ena sidan och försvarsunderrättelseverksamhet å den andra. Utskottet anser att regeringen på ett bra sätt tydliggjort gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamhet och polisär verksamhet. Utskottet har inga invändningar mot de ändringar i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet som regeringen föreslår.

Regeringen lämnar i proposition 2006/07:63 också förslag till en ny lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamheten. Lagens innebörd är i korthet att signalspaning för försvarsunderrättelseändamål ska få ske, oavsett om signalerna befinner sig i eter eller i tråd. Förslaget innehåller flera regler till väsentligt ökat skydd för den enskildes integritet. Signalspaning sker efter inriktning från regeringen och berörda myndigheter. Ett särskilt tillståndsförfarande föreslås för myndigheternas inriktningar. Vidare föreslås regler om när uppgifter ska förstöras och hur rapportering ska ske. De sökbegrepp som ska användas, liksom att förstöring och rapportering sker i enlighet med lagens bestämmelser, ska kontrolleras i särskild ordning. Den myndighet som kontrollerar verksamheten föreslås få möjlighet att besluta att inhämtning ska upphöra och inhämtat material förstöras. Vidare föreslås att ett integritetsskyddsråd inrättas.

Utskottet konstaterar att Försvarets radioanstalt bedriver *signalspaning* på flera olika sätt och inom olika områden enligt den inriktning som regeringen, Försvarmakten och övriga uppdragsgivare anger. Signalspaningen syftar bl.a. till att ge förvarning om förhållanden i omvärlden som kan påverka landet i säkerhets- och utrikespolitiska samt militära hänseenden. Den genomförs som kommunikationssignalspaning (KOS) mot utländsk radiokommunikation och som teknisk signalspaning (TES) mot t.ex. radar-signaler. Signalspaningen sker från stationer på svenskt territorium och från flygplan och fartyg.

Kommunikationsspaning riktas mot såväl civila som militära eterburna signaler över kommunikationssatelliter och jordbundna system, t.ex. radiolänkar. Den sändande källans läge bestäms med hjälp av pejlanläggningar. Avsikten är att kartlägga såväl intentioner hos olika internationella aktörer som militära förbands beredskap och organisation m.m. I allt större utsträckning har signalspaningen utvecklats till förmåga att följa de nya hoten som terrorism och gränsöverskridande organiserad brottslighet.

Teknisk signalspaning riktas mot signaler med andra syften än kommunikation, främst mot radar- och navigeringssystem. Denna form av spaning används i huvudsak för att utvinna teknisk information. Syftet är t.ex. att identifiera och lägesbestämma främmande flygplan och fartyg, att ge information om främmande vapensystems prestanda samt att varna för potentiella hot mot egna vapensystem. Den tekniska signalspaningen är också en grund för den egna offensiva förmågan till telekrigföring dvs. verksamhet som innebär utnyttjande av elektroniska stridsmedel för att påverka motståndaren eller som syftar till att minska effekterna av motståndarens

1 utnyttjande av elektronisk utrustning. Försvarets radioanstalt förser Försvars-
makten med aktuella signalreferensbibliotek, som kan utnyttjas i varnar-
och motmedelssystem t.ex. på örlogsfartyg och i militära flygplan, vilket i
5 dagens läge har stor betydelse vid svenskt deltagande i internationell verk-
samhet.

Utskottet konstaterar vidare att Försvarets radioanstalt för närvarande,
inom ramen för den kommunikationsspaning som myndigheten bedriver,
genomför signalspaning i etern. Den tekniska utvecklingen när det gäller
överföring av alla typer av signaler, t.ex. telefoni eller dataöverföring, har
10 inneburit att överföringen numera till stor del sker genom tråd (kabel). För-
svarets radioanstalt har inte tillstånd att inhämta den information som förs
i tråd. Utskottet delar regeringens uppfattning att det till stöd för Sveriges
utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik är viktigt att ge signalspaningen till-
gång till såväl eter- som trådburen kommunikation.

Utskottet fäster vid sitt ställningstagande till förslaget om signalspaning
synnerlig stor vikt vid hur skyddet för den enskildes integritet uppfylls.
Regeringen lämnar också flera förslag om detta. Utskottet konstaterar i
15 detta sammanhang att lagrådet i sitt yttrande över lagrådsremissen om reger-
ingens lagförslag anförde följande om skyddet för personlig integritet:
”Med de kompletteringar som Lagrådet föreslår utformas regelsystemet så,
att det får anses innebära att en godtagbar balans nåtts mellan enskildas
grundlags- och konventionsskyddade krav på skydd mot intrång i privatli-
vet och det allmännas rätt och skyldighet att svara för att nationella
20 säkerhetsintressen kan tillvaratas.” Förslagen som lagrådet lämnade har
sedan tagits in i propositionens lagförslag.

Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande till försvarsutskottet anført följande om integritetsfrågorna.

En förutsättning för att ett så allvarligt ingrepp i den personliga integri-
teten och den grundlagsskyddade rätten till förtroligt meddelande som
30 det här är fråga om ska kunna godtas är enligt 2 kap. 12 § regeringsför-
men att det är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. En annan förut-
sättning är att ingreppet står i rimlig proportion till vad som står att
vinna med det. Enligt artikel 8 punkt 2 i Europakonventionen får
inskränkningar i skyddet göras genom lag om det är ägnat att tillgo-
dose allmänna och enskilda intressen, som statens säkerhet, den all-
männa säkerheten och förebyggande av oordning och brott. Enligt
35 utskottets mening får de nya säkerhetshot och risker som uppkommit
under senare decennier liksom den tekniska utvecklingen anses utgöra
sådana omständigheter som gör att en utökning av utrymmet för
ingrepp i den personliga integriteten och rätten till förtroligt medde-
lande kan vara godtagbar under förutsättning att det ges tillräckliga
garantier för rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten.

40 Utskottet vill understryka att de ingrepp som nu föreslås är av så
känslig karaktär att integritetsskyddet och kontrollmekanismerna bör
vara mycket starka. Vad regeringen föreslagit i detta avseende får
anses innebära att det uppnås en balans som är godtagbar, även om det
inte kan bortses från att det kan finnas ytterligare rättssäkerhets- och
kontrollmekanismer som är värdefulla och som skulle innebära ytterli-
gare marginal i förhållande till de skilda minimikrav som Europadom-
stolen uppställer.

RixEditt 3.4.0.6
Version 228 TB:62
Märkning
Skapad 2007-09-03
Användare ba1223aa
Databas RixEdittSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov
Justering 2007-06-07

Försvarsutskottet delar konstitutionsutskottets uppfattning och återkommer ytterligare till integritetsfrågorna i det följande. 1

Regeringen anger i propositionen för vilka ändamål signalspaning ska få bedrivas. Inhämtning ska få ske av uppgifter av relevans för att kartlägga militära hot mot landet och förhållanden som är relevanta för svenskt deltagande i fredsfrämjande och humanitära internationella insatser samt kartläggning under pågående insatser av hot mot svensk personal eller svenska intressen i övrigt. Vidare får inhämtningen avse strategisk kartläggning av internationell terrorism eller annan grov gränsöverskridande brottslighet som kan hota väsentliga nationella intressen. Vidare ska signalspaning få bedrivas för kartläggning av utveckling och spridning av massförstörelsevapen och krigsmateriel, yttre hot mot samhällets tekniska infrastrukturer i form av t.ex. kvalificerade IT-relaterade hot, konflikter utomlands med konsekvenser för internationell säkerhet och internationella företeelser i övrigt av betydelse för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Det är dock inte försvarsunderrättelseverksamhetens uppgift att kartlägga verksamheten i operativt brottsbekämpande syfte. Utskottet tillstyrker vad regeringen anför om för vilka ändamål signalspaning ska få genomföras och anser att redovisningen av detta också sätter gränser för intrång i den personliga integriteten. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer och redovisar för riksdagen då behov uppkommer att ändra uppgifterna för signalspaningen. 5 10 15 20

Regeringen föreslår att de myndigheter under regeringen som ska *inrikta verksamheten* måste inhämta tillstånd om detta. Tillstånd lämnas av den myndighet som regeringen bestämmer. Myndigheten ska vara fristående från signalspaningsmyndigheten. Prövning av tillstånd ska ske i en enhet inom myndigheten vars ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid, minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska utses bland personer som föreslagits av partigrupperna i riksdagen. Regeringens och Regeringskansliets inriktning av signalspaningen kräver enligt propositionen inte något tillstånd. Däremot ska denna inriktning föregås av samråd med den myndighet som ger tillstånd till signalspaningens inriktning från myndigheterna. Utskottet anser det viktigt att det vid tillståndsgivningen klart framgår att den ska gälla inriktning, beskrivning av behovet, proportionalitetsbedömning och att det vidare framgår vem som är uppdragsgivare. Utskottet anser vidare att den inriktande myndigheten i sina ansökningar om tillstånd till inriktning ska ange de sökbegrepp som den vid tidpunkten för ansökan kan förutse kommer att läggas till grund för inhämtningen. Utskottet har i övrigt ingen erinran mot vad regeringen anfört om inriktning och tillståndsgivningen av signalspaningen. 25 30 35 40

Regeringen föreslår vidare att en särskild myndighet ska kontrollera att signalspaningslagen följs. Kontrollen ska särskilt avse granskning av sökbegrepp, förstöring av uppgifter och rapportering. Utskottet förutsätter att regeringen meddelar närmare föreskrifter om förstöring av uppgifter så att

1 dessa inte kan återskapas. Beslut om att inhämtning ska upphöra och upp-
 2 gifter förstöras fattas av en enhet inom myndigheten, vars ledamöter utses
 3 av regeringen för en bestämd tid. Ordföranden och vice ordföranden ska
 4 vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter utses efter förslag
 5 av partigrupperna i riksdagen. Utskottet vill vid sina ställningstaganden till
 6 lagen om signalspaning erinra om vikten av att beslutsfattandet om till-
 7 ståndsgivningen och kontrollverksamheten organisatoriskt åtskiljs. Utskot-
 8 tet anser också att regeringen en gång om året ur ett integritetsskyddspers-
 9pektiv ska redovisa den granskning av verksamheten som skett enligt
 10 lagen om signalspaning. Utskottet avser att fortsätta att noggrant följa till-
 11 ämpningen av signalspaningslagen. Regeringen bör därför i en s.k. kontroll-
 12 station år 2011 lämna en redovisning till riksdagen om hur lagen fungerat
 13 ur ett integritetsskyddsperspektiv. Med de kompletteringar av regeringens
 14 förslag som utskottet anser ska ske bl.a. när det gäller

- 15 – uppräknigen för vilka ändamål signalspaning ska få bedrivas,
- 16 – tillämpningen av tillståndsgivningen (inriktning, behov, proportionali-
 17 tetsbedömning, uppdragsgivare och sökord),
- 18 – förstöring av uppgifter,
- 19 – årlig rapportering från regeringen samt
- 20 – kontrollstation

21 har enligt utskottet fler rättssäkerhets- och kontrollmekanismer införts.
 22 Utskottet utesluter inte att det i framtiden kan införas ytterligare sådana
 23 åtgärder för att förstärka skyddet för enskilda personer. Med det anförda
 24 kan utskottet ställa sig bakom vad regeringen föreslår om kontrollen av
 25 signalspaningsverksamheten.

26 *Utskottet tillstyrker* regeringens lagförslag om nya regler i *lagen om*
 27 *elektronisk kommunikation* vilket är en följd av utskottets ställningstagande
 28 till regeringens förslag om lag om signalspaning. Utskottet har heller ingen
 29 erinran mot regeringens förslag till nya bestämmelser i *sekretesslagen*.

30 Regeringen föreslår att lagstiftningen ska träda i kraft den 1 juli 2007
 31 och att bestämmelsen om skyldighet för operatörer som äger tråd att över-
 32 föra signaler till samverkanspunkter ska gälla fr.o.m. den 1 juli 2008.
 33 *Utskottet* konstaterar dock att omfattningen av beredningen av ärendet med
 34 en tidigare planerad tidpunkt för riksdagens beslut i juni 2007 nu innebär
 35 att ikraftträdandetidpunkterna måste skjutas framåt i tiden. Lagstiftningen
 36 bör således enligt utskottet träda i kraft den 1 oktober 2007 och bestämmel-
 37 sen om skyldighet för operatörer som äger tråd att överföra signaler till
 38 samverkanspunkter bör träda i kraft den 1 juli 2008.

39 I sina yttranden till försvarsutskottet anser *konstitutions- och justitieu-*
 40 *tskotten* att propositionen bör *tillstyrkas* och motionerna *avstyrkas*.

Med anledning av vad *utskottet* framhållit och mot bakgrund av konsti-
 tutionsutskottets yttrande föreslås att riksdagen *antar* regeringens lagför-
 slag och att riksdagen avslår *samtliga motioner*.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Reservationer

1

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

5

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (s)

av Ulrica Messing (s), Mats Berglind (s), Åsa Lindestam (s), Inger Jarl Beck (s) och Kerstin Engle (s).

10

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

15

Riksdagen avslår proposition 2006/07:63 och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fö4 av Ulrica Messing m.fl. (s) och avslår motionerna

20

2006/07:Fö2 av Alice Åström m.fl. (v) och

2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

25

Socialdemokraterna anser att det är av stor vikt att Sverige har en väl fungerande underrättelseverksamhet för att upprätthålla vår alliansfrihet och säkerställa Sveriges säkerhet. Propositionen reglerar försvarsunderrättelseverksamheten och integritetsskyddet.

I dag handlar säkerhetspolitik om att ha förmåga att möta ett brett spektrum av tänkbara hot, risker och påfrestningar mot samhället. Den nya typen av hot och aktörer gör dagens och framtidens hotbild mer komplex än tidigare. I grunden gäller fortfarande beredskapen mot militära incidenter och territoriella kränkningar, men det måste även finnas beredskap för andra hot som t.ex. kan vara konsekvenser av sönderfallande stater och regionala konflikter eller terrorism. Vi behöver säkerställa landets säkerhet men också säkerheten för de svenska män och kvinnor som deltar i internationella uppdrag för att trygga fred och säkerhet. Det är av största vikt att underrättelseverksamheten anpassas så att den kan möta dagens och framtidens hotbild.

30

35

Det finns ett behov av att anpassa försvarsunderrättelseverksamheten, men det får inte ske på ett sådant sätt att den sammanblandas med civila myndigheters ansvar och verksamhet på ett negativt sätt. Propositionen sva-

40

1 rar inte på hur försvarsunderrättelseverksamhetens betydligt utökade man-
dat från yttre militära hot till yttre hot påverkar operativ verksamhet och
hur olämplig överlappning ska undvikas.

5 Propositionen reglerar integritetsskyddet. Det sätt som försvarsunderrät-
telseverksamheten bedrivs på rymmer dock en möjlighet till starkt integri-
tetskränkande åtgärder riktade mot enskilda, vilket kräver kraftfulla
rättssäkerhetsgarantier och ett långtgående integritetsskydd, något som pro-
positionen ej uppfyller.

10 Socialdemokraterna lämnar följande förslag för bättre rättssäkerhet vid
försvarsunderrättelsearbete.

1. En förändring av mandatet till yttre väpnat hot bör ske så att även terrorism ingår i försvarsunderrättelseverksamhetens mandat.
2. En utredning ska se över om domstol ska vara tillståndsgivare till sig-
nalspaning utom när det gäller regeringen.
- 15 3. Regeringens beslut ska inte kunna överprövas. Däremot ska man
utreda hur rättssäkerheten ska kunna stärkas (t.ex. genom ett yttrande
från en domstol).
4. Tillståndsgivning ska gälla inriktning, beskrivning av behovet, propor-
tionalitetsbedömning samt sökorden. Det ska även framgå vem som är
20 uppdragsgivare.
5. Ett oberoende organ för efterhandskontroll med judiciell kompetens,
integritetskompetens och parlamentarisk anknytning ska inrättas. Det
skulle kunna vara den i SOU 2006:98 föreslagna Säkerhets- och integ-
ritetsskyddsnämnden eller nuvarande Registernämnden.
- 25 6. Kontrollorganet ska ha en skyldighet att omedelbart rapportera till riks-
dagen om det finns minsta tveksamhet kring ett beslut från regeringen
om signalspaning.
7. Kontrollorganet ska vidare rapportera till riksdagen minst en gång om
30 året.
8. Tydligare regler för hur information som man får vid signalspaning
får användas ska införas.
9. En katalog om vilket integritetsintrång som får anses vara proportioner-
ligt mot olika syften med försvarsunderrättelseverksamhet ska upprättas.
- 35 10. En katalog om vad som får anses vara av synnerlig vikt för verksam-
heten och därmed medge signalspaning mot en enskild person ska
också upprättas.

40 Socialdemokraterna sätter landets säkerhet främst. Därför behövs det en
försvarsunderrättelseverksamhet. Men den måste gå att förena med ett
starkt skydd för den enskilde att slippa bli avlyssnad eller övervakad utan
rimliga skäl. Det lagförslag som regeringen lagt fram saknar detta skydd
och är därför ett hot mot den enskildes integritet. Integritetsskyddet är inte
godtagbart i regeringens proposition.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Det är av stor vikt att medborgarna har förtroende för försvarsunderrättelseverksamheten då den ytterst finns till för att skydda desamma. Därför är det oroande att beredningen av ärendet inte har varit så grundlig som en fråga av denna karaktär kräver. *Propositionen* bör därför *avslås* av riksdagen.

Med anledning av det anförda bör *motion 2006/07:Fö4 (s) bifallas* samt *motionerna 2006/07:Fö2 (v)* och *2006/07:Fö3 (mp) yrkandena 1 och 3 avslås*.

2. Avslag på propositionen, punkt 1 (v)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avlår proposition 2006/07:63 och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fö2 av Alice Åström m.fl. (v) och avslår motionerna

2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1 och 3 samt 2006/07:Fö4 av Ulrica Messing m.fl. (s).

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att propositionen inte kan ses ensam utan måste betraktas i ljuset av en rad förändringar av samhället där den personliga integriteten inskränks och rättssäkerheten får stryka på foten. Riksdagen bör invänta slutbetänkandet i Integritetsskyddskommittén innan större beslut som inskränker den personliga integriteten fattas. Rätten till respekt för privatlivet är en mänsklig rättighet och en förutsättning för demokrati, men denna rätt har gång på gång satts på undantag för andra mål. Integritetsskyddskommittén har arbetat med ett brett grepp om skyddet för den personliga integriteten. I delbetänkandet, som överlämnades den 29 mars 2007, pekar kommittén på flera förhållanden inom försvarsunderrättelseverksamheten som är otillfredsställande från integritetssynpunkt. Kommittén konstaterar också att lagstiftningsarbetet på senare år många gånger har brutit i den avvägning mellan behov, effektivitet och proportionalitet som regeringsformen och Europakonventionen kräver.

Vänsterpartiet konstaterar att det finns stora brister i regeringens analys av vad förslagen innebär för den personliga integriteten och rättssäkerheten. Dessa brister skulle göra Sverige till ett av de länder där medborgarna ställs under hårdast bevakning av staten.

1 Om en proposition av denna vikt ska läggas fram bör den föregås av en offentlig utredning med parlamentarisk representation. Bara avsaknaden av denna är ett tillräckligt skäl för att avslå propositionen.

5 I regeringens proposition föreslås att Försvarets radioanstalt även ska få möjlighet att spana i kabel förutom i etern. Vänsterpartiet är berett att diskutera detta, men anser att frågan borde ha beretts i en parlamentarisk utredning och att den är långt ifrån okomplicerad från integritetssynpunkt.

10 Regeringen föreslår att försvarsunderrättelseverksamheten anpassas från yttre militära hot till yttre hot. Försvarsunderrättelseverksamhet bör vara inriktad på militära hot, medan andra typer av hot bör hanteras inom ramen för annan verksamhet. Det är också problematiskt att försvarsunderrättelseverksamhetens mandat inte är klart avgränsat utan att propositionen endast anger exempel. Det utvidgade mandatet med möjligheten till en signalspaning som är teknikoberoende innebär ett gigantiskt avlyssningsinstrument.

15 Artikel 13 i Europakonventionen reglerar rätten till ett effektivt rättsmedel och säger att var och en vars fri- och rättigheter har kränkts ska ha rätt till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet.

20 Vänsterpartiet anser att det är långtifrån tillfredsställande att det endast är inriktningen som ska förhandsgranskas och att signalspaningsmyndigheten får relativt fria händer att därefter utforma sökbegrepp.

Under verksamhetens gång ska information från spaningen förstöras i vissa fall. Det finns dock inget skydd för exempelvis självårdssamtal eller samtal mellan läkare och patient.

25 Vid beslut om att inhämtning ska upphöra eller uppgifter förstöras är skadan redan skedd och signalspaningsmyndighetens personal kommer att ha tagit del av integritetskänslig information.

30 Det är inte heller lämpligt att lagen tillåter att för- och efterhandskontroll sköts av samma myndighet. Den myndighet som föreslås få ansvaret för kontrollen är inte tillräckligt självständig gentemot underrättelseverksamheten då den sorterar under Förvarsdepartementet.

35 Den interna kontrollen skulle, utöver det integritetsskyddsråd som ska tillsättas vid signalspaningsmyndigheten, också kunna förstärkas med en tydlig möjlighet för anställda inom signalspaningsmyndigheten att anonymt kunna rapportera misstag och lagbrott till kontrollmyndigheten.

40 Artikel 8 i Europakonventionen säger att var och en har rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Att försvarsunderrättelseverksamheten bör utvidgas till att omfatta spaning i kabel är troligen nödvändigt för att kunna bedriva en signalspaning. Verksamheten innebär dock en omfattande kränkning av människors personliga integritet. Hur effektiva metoderna kommer att vara, dvs. hur ofta man har nytta av informationen, redovisas inte. Avvägningen mot proportionaliteten i förslagen är oerhört summarisk.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSj / DokumentLager_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Lagrådet har ansett att intrång i privatlivet sker redan genom att staten bereder sig tillgång till teletrafiken. Det har inte skett någon remissrunda utifrån de nya förutsättningarna.

1

Regeringen bortser i integritetsanalysen helt från att det i informationsflödet inte går att skilja på inhemsk och utländsk trafik.

5

Regeringen har alltså misslyckats med att motivera inskränkningarna i personers fri- och rättigheter, vilket enligt regeringsformen och Europakonventionen ska medföra att de inte får genomföras.

Regeringens proposition och Lagrådets yttrande innehåller analyser av Europakonventionen, även om vi kan se stora brister i dessa. En annan konvention som Sverige är bunden av är emellertid FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter. Att ingen analys finns av denna är en klar brist.

10

Frånvaron av en mer djuplodande analys och utredning kring tryck- och yttrandefrihetsfrågor är en av de klarast lysande bristerna i propositionen och ett mycket tungt skäl att avslå propositionen.

15

Om propositionen inte avslås kommer Vänsterpartiet att lägga ett förslag till riksdagen om bordläggning av ärendet i tolv månader.

Vänsterpartiet föreslår att riksdagen *avslår propositionen*.

Med anledning av det anförda bör *motion 2006/07:Fö2 (v) bifallas* samt *motionerna 2006/07:Fö3 (mp) yrkandena 1 och 3* och *2006/07:Fö4 (s) avslås*.

20

3. Avslag på propositionen, punkt 1 (mp)

av Peter Rådberg (mp).

25

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

30

Riksdagen avslår proposition 2006/07:63. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2006/07:Fö2 av Alice Åström m.fl. (v) och

2006/07:Fö4 av Ulrica Messing m.fl. (s).

35

Ställningstagande

Miljöpartiet de gröna ser stora risker för den enskildes integritet med regeringens förslag om att kunna registrera all telefon- och e-posttrafik som passerar landets gränser. Osäkerheten kring hur avlyssningen kommer att gå till öppnar för godtyckliga bedömningar som är oacceptabla i integritets- och rättssäkerhetskänslor.

40

Med regeringens lagförslag införs en generell avlyssningsverksamhet av trafik via kabel som passerar landets gränser, med vissa undantag. Regeringen och Regeringskansliet ska enligt förslaget undantas från kravet att

1 söka tillstånd från Försvarets underrättelsenämnd. En generell avlyssning
 av svenska folkets telefon- och e-posttrafik är ett sådant kliv från rättssä-
 5 kerhetsprincipen om att enbart enskilda brottsmisstänkta ska kunna utsättas
 för integritetsinskränkningar att det är att räkna som ett paradigmskifte i
 svensk rättshistoria.

Den automatiserade inhämtningen av sökbegrepp har stött på hård kritik
 från flera av de remissinstanser regeringen tillfrågat. Miljöpartiet delar far-
 10 hågorna att detta kan leda till oproportionerliga intrång i den enskildes
 integritet.

Kritiken mot propositionens förslag att militära och icke- militära hot
 numera ska hamna på Försvarets radioanstalts bord har varit hård. Med
 15 det nya uttrycket yttre hot mot landet i stället för yttre militära hot som är
 den nuvarande lydelsen, skapas ett diffust gränsdragningsområde mellan
 militära och polisiära befogenheter.

Miljöpartiet vill gärna tillsammans med regeringen avvärja hot mot Sve-
 20 rige som är baserade på realistiska bedömningar. Men partiet är inte berett
 att offra den personliga integriteten på antiterrorismens altare. Ett övervak-
 ningssamhälle stärker inte de mänskliga rättigheterna i världen. Det skapar
 bara större misstro mot myndigheterna och staten som egentligen ska vara
 den personliga integritetens väktare. Miljöpartiet väljer den politiska inrikt-
 ningen att nationellt och internationellt stärka de mänskliga rättigheterna i
 stället för att urholka dem i kampen för en fredlig och hållbar värld.

Sverige befinner sig, ur ett rättssäkerhetsperspektiv, i ett paradigmskifte
 25 där flertalet av våra rättssäkerhetsprinciper frångås för att säkra kampen
 mot terrorism. Miljöpartiet ser med stor oro på den pågående utvecklingen
 där en stor mängd integritetskränkande lagar nu antas utan en större diskus-
 sion om vilka konsekvenser detta får för rättssäkerheten och den person-
 liga integriteten. Regeringen bör invänta Integritetsskyddskommitténs
 slutsatser före propositionens eventuella godkännande.

30 Miljöpartiet föreslår att riksdagen *avslår propositionen*.

Med anledning av det anförda bör *motion 2006/07:Fö3 (mp) yrkandena
 1 och 3 bifallas samt motionerna 2006/07:Fö2 (v) och 2006/07:Fö4 (s)
 avslås*.

35 4. Propositionens lagförslag om försvarsunderrättelseverk- samhet m.m., punkt 2 (s, v, mp)

av Ulrica Messing (s), Mats Berglind (s), Åsa Lindestam (s), Inger
 Jarl Beck (s), Peter Rådberg (mp), Alice Åström (v) och Kerstin
 40 Engle (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande
 lydelse:

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet och lag om ändring i sekretesslagen (1980:100). Därmed avslår riksdagen proposition 2006/07:63 i denna del.

1

5

Ställningstagande

Med hänsyn till vad som anförts i reservation 1 bör propositionens lagförslag om försvarsunderrättelseverksamhet m.m. avslås.

Vi anser att mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten i lagen bör preciseras till yttre väpnat hot i stället för yttre hot. Regeringen bör därför snarast återkomma med förslag till ny lagreglering med denna innebörd.

10

5. Rättssäkerhetsgarantier, punkt 3 (mp)

av Peter Rådberg (mp).

15

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 2.

20

Ställningstagande

Regeringen resonerar i propositionen kring Europakonventionen och dess krav på rätten till privatliv och effektiva rättsmedel (artiklarna 8 respektive 13). Men föga förvånande väljer regeringen att bortse från de krav som Europadomstolen ställt upp för att dessa artiklar ska anses uppfyllda. Regeringen nämner exempelvis inte kravet på efterhandsinformation vid ett integritetsintrång samt rätten till skadestånd för den enskilde vid intrång i privatlivet. Regeringen förstår förmodligen att denna generella avlyssning av svenskars telefon- och e-posttrafik omöjlig kan upprätthållas med de rättssäkerhetsgarantier som Europadomstolen kräver. Detta bör ges regeringen till känna.

25

30

Med anledning av det anförda bör *motion 2006/07:Fö3 (mp) yrkande 2 bifallas.*

35

40

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet,
2. lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,
3. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, och
4. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Följdmotioner

2006/07:Fö2 av Alice Åström m.fl. (v):

Riksdagen avslår proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet.

2006/07:Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa reella rättssäkerhetsgarantier.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att invänta Integritetsskyddskommitténs betänkande.

2006/07:Fö4 av Ulrica Messing m.fl. (s):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1–5 §§ lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas *för att kartlägga yttre militära hot mot landet och till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik.* I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete *och att, enligt vad regeringen närmare bestämmer, medverka med underrättelser för att stärka samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred.*

Regeringen skall bestämma försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning.

Försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas av *Försvarsmakten och de andra myndigheter som regeringen bestämmer.*

Uppgifterna som anges i 1 § skall fullgöras genom inhämtning, bearbetning och analys av information. Analyser av hotbilder och bedömningar i underrättelsefrågor skall rapporteras till Regeringskansliet och andra berörda myndigheter.

*Föreslagen lydelse***1 §**

Försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas *till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt för kartläggning av yttre hot mot landet.* I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete. *Försvarsunderrättelseverksamhet får endast avse utländska förhållanden.*

Regeringen skall bestämma försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning. *Inom ramen för denna inriktning får de myndigheter som regeringen bestämmer ange en närmare inriktning av verksamheten.*

Försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas av *den eller de myndigheter som regeringen bestämmer.*

2 §

Verksamheten enligt 1 § skall fullgöras genom inhämtning, bearbetning och analys av information. Underrättelser skall rapporteras till berörda myndigheter.

I verksamheten används teknisk och personbaserad inhämtning. Vissa bestämmelser om teknisk inhämtning finns i lagen (2007:000) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

De myndigheter som skall bedriva försvarsunderrättelseverksamhet får, enligt regeringens närmare bestämmande, etablera och upprätthålla samarbete i underrättelsefrågor med andra länder och internationella organisationer.

3 §

Den eller de myndigheter som skall bedriva försvarsunderrättelseverksamhet får, enligt regeringens närmare bestämmande, etablera och upprätthålla samarbete i underrättelsefrågor med andra länder och internationella organisationer.

4 §

Försvarsunderrättelseverksamheten får inte avse uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete.

Inom försvarsunderrättelseverksamheten får det inte vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet.

Om det inte finns hinder enligt andra bestämmelser, får dock de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet lämna stöd till andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet.

5 §

En särskild nämnd under regeringen skall ha insyn i försvarsunderrättelseverksamheten enligt vad regeringen närmare föreskriver.

Den myndighet som regeringen bestämmer skall kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

- 2 Förslag till lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet 1
- Härigenom föreskrivs följande.
- 1 § I försvarsunderrättelseverksamhet enligt lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet får den myndighet som regeringen bestämmer (*signalspaningsmyndigheten*) inhämta signaler i elektronisk form vid signalspaning. Signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet får endast ske i de fall regeringen eller, enligt regeringens bestämmande, en myndighet närmare bestämt inriktningen av signalspaningen. 5 10
- Om det är nödvändigt för försvarsunderrättelseverksamheten får signaler i elektronisk form inhämtas vid signalspaning även för att
1. följa förändringar i signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och signalskyddet, samt
 2. fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs för att bedriva verksamhet enligt denna lag. 15
- 2 § Inhämtning som sker i tråd får endast avse signaler som förs över Sveriges gräns i tråd som ägs av en operatör.
- 3 § Inhämtning av signaler i tråd skall ske automatiserat. Sådan inhämtning får endast avse signaler som identifierats genom sökbegrepp. Även vid annan automatiserad inhämtning skall sökbegrepp användas för identifiering av signaler. 20
- Sökbegreppen skall utformas och användas så att de medför ett så begränsat intrång som möjligt i den personliga integriteten. Sökbegreppen får inte vara direkt hänförliga till en viss fysisk person om det inte är av synnerlig vikt för verksamheten. 25
- 4 § I lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet finns bestämmelser om regeringens och myndigheters inriktning av sådan verksamhet. En inriktning av signalspaningen får inte avse endast en viss fysisk person. 30
- Regeringen bestämmer inriktningen av den verksamhet som bedrivs enligt 1 § andra stycket.
- Regeringens beslut om inriktning av signalspaningsverksamheten skall föregås av samråd med den myndighet som avses i 6 §. 35
- 5 § För en myndighets närmare inriktning av signalspaning enligt 1 § första stycket krävs tillstånd, om inte inriktningen har angetts av regeringen eller Regeringskansliet. Ett tillstånd får ges för högst sex månader från dagen för beslutet och kan efter förnyad prövning förlängas med högst sex månader i taget. 40
- Tillstånd får endast ges för inriktning som är förenlig med lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Tillstånd får endast lämnas om syftet med inriktningen väger klart tyngre än det integritetsintrång som inhämtning i enlighet med inriktningen kan innebära och detta

1 syfte inte kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt. Tillstånd får inte lämnas om inriktningen endast avser en viss fysisk person.

2 I brådskande fall får inriktning anges utan att tillstånd har lämnats. Inriktningen skall då omedelbart anmälas till den myndighet som skall lämna tillstånd. Finner tillståndsmyndigheten att det saknas förutsättningar för tillstånd, skall signalspaningsmyndigheten underrättas. Verksamheten med anledning av inriktningen skall då omedelbart avbrytas.

10 **6 §** Tillstånd enligt 5 § lämnas av den myndighet som regeringen bestämmer. Myndigheten skall vara fristående från signalspaningsmyndigheten. Prövning av tillstånd skall ske i en enhet inom myndigheten vars ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid, minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter skall utses bland personer som föreslagits av parti-grupperna i riksdagen.

15 **7 §** Upptagning eller uppteckning av uppgifter som inhämtats enligt denna lag skall omgående förstöras om innehållet

1. berör en viss fysisk person och har bedömts sakna betydelse för verksamhet som avses i 1 §,

2. avser uppgifter för vilka tystnadsplikt gäller enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller som omfattas av efterforskningsförbudet i 3 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller

3. omfattar uppgifter i meddelanden som avses i 27 kap. 22 § rättegångsbalken.

25 **8 §** Underrättelser med uppgifter som inhämtats enligt denna lag skall rapporteras till berörda myndigheter i enlighet med vad som föreskrivs i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Om uppgifterna berör en viss fysisk person, får rapporteringen endast avse förhållanden som är av betydelse i de hänseenden som anges i 1 § den lagen.

30 **9 §** Signalspaningsmyndigheten får för den verksamhet som anges i 1 § andra stycket, enligt regeringens närmare bestämmande, etablera och upprätthålla samarbete i signalspaningsfrågor med andra länder och internationella organisationer.

35 **10 §** Den myndighet som regeringen bestämmer skall kontrollera att denna lag följs. Kontrollen skall särskilt avse granskning av sökbegrepp som avses i 3 §, förstöring av uppgifter som avses i 7 § samt rapportering enligt 8 §.

40 Myndigheten får besluta att viss inhämtning skall upphöra eller att upptagning eller uppteckning av inhämtade uppgifter skall förstöras, om det vid kontroll framkommer att inhämtningen inte är förenlig med denna lag eller annars utgör ett intrång i enskildas rättigheter som inte står i rimlig proportion till syftet med verksamheten.

Beslut enligt andra stycket skall fattas av en enhet inom myndigheten vars ledamöter utses av regeringen för en bestämd tid, minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter skall utses bland personer som föreslagits av parti-

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

grupperna i riksdagen. Om uppgifterna enligt denna paragraf och 6 § fullgörs av samma myndighet, får de ledamöter som prövar frågor om tillstånd inte delta vid beslut enligt andra stycket.

1

11 § Inom signalspaningsmyndigheten skall det finnas ett råd med uppgift att utöva fortlöpande insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten. Rådets ledamöter utses av regeringen för viss tid. Rådet skall rapportera sina iakttagelser till signalspaningsmyndighetens ledning och, om rådet finner att det finns skäl för det, till den myndighet som avses i 10 §.

5

12 § I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörens skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.

10

13 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

15

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

20

25

30

35

40

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om
elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 6 kap. 21 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas en ny paragraf, 6 kap. 19 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

19 a §

För att inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2007:000) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet skall kunna ske, är operatörer som äger tråd i vilka signaler förs över Sveriges gräns skyldiga att överföra dessa till samverkanspunkter. Varje sådan operatör skall anmäla en eller flera samverkanspunkter till den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om samverkanspunkter.

Samtliga operatörer som för signaler i tråd över Sveriges gräns skall till den myndighet som regeringen bestämmer lämna sådan information de innehar som gör det enklare att ta hand om signalerna.

Samtliga operatörer skall utföra uppgifterna enligt första och andra stycket så att verksamheten inte röjs.

21 §¹

Tystnadsplikt enligt 20 § första stycket gäller även för uppgift som hänför sig till

1. åtgärden att kvarhålla försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken, *och*

2. angelägenhet som avser användning av hemlig teleavlyssning

1. åtgärden att kvarhålla försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken,

2. angelägenhet som avser användning av hemlig teleavlyssning

¹ Senaste lydelse 2005:493.

eller hemlig teleövervakning enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller tekniskt bistånd med hemlig teleavlyssning eller med hemlig teleövervakning enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.	eller hemlig teleövervakning enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller tekniskt bistånd med hemlig teleavlyssning eller med hemlig teleövervakning enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, <i>och</i>	1
	<i>3. angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2007:000) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.</i>	5 10

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.		15
2. Skyldigheten för operatörer som äger tråd att överföra signaler till samverkanspunkter enligt 6 kap. 19 a § skall tillämpas första gången den 1 juli 2008.		20

20

25

30

35

40

1 4 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen
(1980:100)

Härigenom föreskrivs att det i sekretesslagen (1980:100)¹ skall införas en ny paragraf, 9 kap. 32 §, av följande lydelse.

5 **9 kap.**

10 **32 §** Sekretess gäller hos Försvarsmakten i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhetstjänsten samt hos Försvarets radioanstalt i underrättelse- och säkerhetsverksamheten för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

15 _____
Denna lag träder i kraft den 1 juli 2007.

20
25
30
35
40
¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

BILAGA 3

Justitieutskottets yttrande 2006/07:JuU1y

1

5

En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet

10

Till försvarsutskottet

15

Proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet har hänvisats till försvarsutskottet. Den 13 mars 2007 beslutade försvarsutskottet att bereda bl.a. justitieutskottet tillfälle att avge yttrande över propositionen jämte de motioner som kunde komma att väckas i ärendet.

Med anledning av propositionen har väckts motioner av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

20

Propositionen föranleder följande yttrande från justitieutskottet.

Till yttrandet har bifogats tre avvikande meningar (s, v, mp).

25

Justitieutskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslås ändringar i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet. Ändringarna innebär att mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten anpassas från ”yttre militära hot” till ”yttre hot” och att det uttryckligen anges att verksamheten endast får avse utländska förhållanden. Vidare förtydligas gränsdragningen mellan polisiär verksamhet och försvarsunderrättelseverksamhet. Det föreslås också tydligare regler avseende inriktning och rapportering av underrättelser samt att samhällets funktioner för inriktning och kontroll av försvarsunderrättelseverksamheten ska förstärkas.

30

35

I propositionen föreslås också en ny lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Lagen omfattar signalspaning för försvarsunderrättelseändamål, oavsett om signalerna befinner sig i etern eller i tråd. Förslaget innehåller flera regler till skydd för den enskildes integritet. Signalspaning sker efter inriktning från regeringen eller berörda myndigheter. Ett särskilt tillståndsförfarande föreslås för myndigheternas inriktningar. Vidare föreslås regler om när uppgifter ska förstöras och hur rapportering ska ske. De sökbegrepp som ska användas, liksom att förstöring och rapportering sker

40

1 i enlighet med lagens bestämmelser, ska kontrolleras i särskild ordning.
Den myndighet som kontrollerar verksamhet föreslås få möjlighet att
besluta att inhämtning ska upphöra och inhämtat material förstöras. Vidare
föreslås att ett integritetsskyddsråd inrättas.

5 För att möjliggöra inhämtning av signaler i elektronisk form föreslås
vissa nya regler i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

I propositionen föreslås också en ny bestämmelse i sekretesslagen
(1980:100). Den nya bestämmelsen innebär att sekretess ska gälla hos För-
svarsmakten i försvarsunderrättelseverksamheten och den militära säkerhets-
tjänsten samt hos Försvarets radioanstalt i försvarsunderrättelse- och
10 säkerhetsverksamheten för uppgift om enskilda personliga eller ekono-
miska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att
den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider skada eller men.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2007.

15 Motionerna

I motionerna Fö2 (v), Fö3 (mp) och Fö4 (s) yrkas avslag på propositionen.
I samtliga dessa motioner framförs kritik mot att förslaget inte på ett till-
20 räckligt klart sätt anger var gränsen går mellan försvarsunderrättelseverk-
samhet och brottsbekämpande verksamhet. I motionerna framförs också
kritik mot att skyddet för den enskildes integritet inte är tillräckligt beaktat.

25 Yttrandets omfattning m.m.

Utskottet har deltagit i en av försvarsutskottet anordnad utfrågning med
företrädare för bl.a. försvarsunderrättelseverksamheten.

Utskottet behandlar i sitt yttrande de aspekter som rör gränsdragningen
mellan brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet å ena sidan
och försvarsunderrättelseverksamhet å den andra jämte de därmed samman-
30 hängande integritetsaspekterna.

35 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet

Inför sin bedömning av frågan om gränsdragningen mellan de olika verk-
35 samheterna konstaterar utskottet att till polisens uppgifter hör att förebygga
brott och att bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör
under allmänt åtal. Åklagare ansvarar för ledningen av alla kvalificerade
brottsutredningar där det finns en skälig brottsmisstanke mot någon. Åkla-
gare har också till uppgift att besluta i åtalsfrågor och att föra det allmän-
nas talan i brottmålsprocessen. Förfarandet vid den utredning som föregår
40 ett beslut om åtal, förundersökningen, är reglerat i rättegångsbalken och i
förundersökningskungörelsen (1947:948). Enligt 23 kap. 1 och 3 §§ rätte-
gångsbalken ska polismyndighet eller åklagare fatta beslut om förundersök-
ning så snart det på grund av angivelse eller av annat skäl finns anledning
att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats. Om förunder-

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

sökning har inletts av polismyndighet och saken inte är av enkel beskaffenhet, ska ledningen av förundersökningen övertas av åklagare så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Under förundersökningen får tvångsmedel, t.ex. hemlig teleavlyssning, under vissa givna förutsättningar användas enligt 24–28 kap. rättegångsbalken.

Polisen bedriver också underrättelseverksamhet. Den verksamheten är inriktad på att avslöja om en viss, inte närmare specificerad, brottslighet har ägt rum, pågår eller kan antas komma att inträffa. Myndigheterna samlar in, bearbetar eller analyserar uppgifter som senare kan ha betydelse för att utreda eller förhindra brott. De åtgärder som kan bli aktuella för att bedriva verksamheten är exempelvis att inhämta uppgifter genom att göra iakttagelser på offentliga platser eller använda allmänna eller egna källor. Det framtagna underrättelsematerialet kan läggas till grund för t.ex. beslut om att inleda förundersökning eller beslut om att vidta särskilda åtgärder för att förhindra eller upptäcka brott. Verksamheten är i princip oreglerad. Straffprocessuella tvångsmedel får inte tillgripas i underrättelseverksamheten.

En ökande andel av den underrättelseinformation som polisen inhämtar och analyserar avser utländska förhållanden. Internationellt samarbete har också i allt högre grad blivit en naturlig del av de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet. Säkerhetspolisens verksamhet utgörs i allt högre utsträckning av underrättelseverksamhet. Samtidigt har de säkerhetspolitiska hoten under senare år ändrat karaktär. Hoten är ofta gränsöverskridande, asymmetriska, icke-militära och utgår inte sällan från icke-statliga aktörer. Skiljelinjen mellan inre polisiär och yttre militär säkerhet är inte lika klar som tidigare. Polisiär verksamhet är visserligen av naturliga skäl i första hand inriktad på inhemska förhållanden, eftersom svenska myndigheter har begränsade möjligheter att utöva sina befogenheter på andra länders territorium.

Vad gäller gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamhet och brottsbekämpande verksamhet anför regeringen i propositionen bl.a. att i det föreslagna begreppet ”yttre hot mot landet” ligger att hotet måste vara av så kvalificerad art att det kan anses riktat mot rikets säkerhet eller samhällsviktiga strukturer. Därmed faller mycket av den internationella brottsligheten utanför ramen för försvarsunderrättelseverksamhetens uppgifter. Den föreslagna ändringen av mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten innebär dessutom att denna verksamhet endast får avse utländska förhållanden. Utskottet konstaterar att detta innebär att internationell terrorism och annan kvalificerad gränsöverskridande brottslighet som utgör hot mot rikets säkerhet eller samhällsviktiga strukturer kommer att omfattas av försvarsunderrättelseverksamheten. Förslaget bygger på det grundläggande synsättet att samhällets samlade underrättelseresurser utgör en kvalificerad nationell resurs. Utskottet delar detta synsätt och anser att denna resurs på ett flexibelt sätt, och under adekvat kontroll, bör kunna användas mot alla de former av yttre hot mot landet som omfattas av den vidgade säkerhets-

1 politiska hotbilden. Försvarsunderrättelseverksamheten bör ses som en sam-
verkande service för att tillgodose underrättelsebehovet hos såväl
regeringen som andra myndigheter. Principiellt bör därför de inhämtnings-
5 resurser som finns inom försvarsunderrättelseverksamheten också kunna
användas för att stödja polisens och andra brottsbekämpande myndigheters
verksamhet.

Enligt utskottets mening, och vilket regeringen också framhåller, måste
gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamheten och den brotts-
bekämpande verksamheten vara helt klar när det gäller användningen av
10 straffprocessuella tvångsmedel och annat utövande av polisiära befogenheter
som riktas mot enskilda och som regleras i lag. Sådana åtgärder ska
vara förbehållna polisen och andra brottsbekämpande myndigheter. Detta
följer redan av de bestämmelser som reglerar användningen av straffproces-
suella tvångsmedel och polisiära befogenheter i övrigt. Exempel på sådana
15 regleringar kan vara lagbestämmelser om tvångsmedelsanvändning, som rät-
tegångsbalkens regler om hemliga tvångsmedel inom ramen för en förun-
dersökning, och om vissa arbetsmetoder förbehållna polisman. Utskottet
ansluter sig till regeringens bedömning att det således inte ska finnas
någon möjlighet att kringgå de lagbestämmelser som ställts upp till skydd
20 för den personliga integriteten vid brottsbekämpande arbete genom att
begära stöd av myndigheter inom försvarsunderrättelseverksamheten.
Utskottet vill vidare framhålla att propositionsförslaget tydliggör att för-
svarsunderrättelseverksamheten är förhindrad att vidta också andra kon-
kreta åtgärder i den brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhe-
25 ten som direkt syftar till att lösa uppgifter som föreskrivs för den
verksamheten. På de områden där särskilda uppgifter föreskrivs för den
brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamheten, omgärdas för-
svarsunderrättelseverksamheten följaktligen av ytterligare begränsningar
utöver vad som följer av utformningen av det generella mandatet. Därut-
30 över ankommer det på regeringen att genom sin inriktning av försvarsun-
derrättelseverksamheten ange de närmare gränsdragningar som är nödvän-
diga utöver lagregleringen. I den praktiska tillämpningen kommer det
naturligtvis också att vara nödvändigt med en omfattande samverkan mel-
lan myndigheterna inom respektive verksamhet.

35 Inom ramen för försvarsunderrättelseverksamheten med de ytterligare
begränsningar som behandlats ovan föreslår regeringen att signalspaning
ska få bedrivas oavsett om signalerna befinner sig i etern eller är tråd-
burna. Utskottet konstaterar att inhämtning som sker i tråd endast får avse
signaler som förs över Sveriges gräns i tråd som ägs av en operatör samt
40 att inhämtningen av signaler i tråd ska ske automatiserat och endast avse
sådana signaler som identifierats genom sökbegrepp. Signalspaning sker
efter inriktning från regeringen eller berörda myndigheter och får inte avse
endast en viss fysisk person. Ett särskilt tillståndsförfarande föreslås för
myndigheternas inriktningar. Regeringen föreslår också regler om när upp-

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

gifter ska förstöras och hur rapportering ska ske. Detta ska regleras i en ny lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet och genom ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Integritetsskyddskommittén har nyligen presenterat sitt delbetänkande Skyddet för den personliga integriteten (SOU 2007:22). Betänkandet innehåller en bred kartläggning och analys av sådan lagstiftning som rör den personliga integriteten. Den brottsbekämpande verksamheten och försvarsunderrättelseverksamheten omfattas av denna kartläggning. Utskottet konstaterar att kommittén där bl.a. pekat på att det ur integritetssynpunkt är otillfredsställande att signalspaningen för närvarande kan utföras utan några som helst författningsenliga begränsningar.

Utskottet vill understryka vikten av att den enskilde har ett starkt skydd mot olika otillbörliga kränkningar av privatlivet. En viktig aspekt är också att myndigheter inte får ges sådana befogenheter att medborgarnas tilltro till dem påverkas negativt. Men medborgarnas bild av det allmännas verksamhet påverkas även av i vilken utsträckning myndigheterna ges förutsättningar att genom effektiva arbetsmetoder värna medborgarna. Intresset av att värna enskildas integritet får inte ses isolerat utan måste vägas mot andra befogade intressen såsom behovet av en effektiv underrättelseverksamhet.

Utskottet gör bedömningen att propositionsförslaget på ett ändamålsenligt sätt tillgodoser behovet av att tydliggöra gränsdragningen mellan den brottsförebyggande och den brottsbekämpande verksamheten å ena sidan och försvarsunderrättelseverksamheten å den andra. Vidare gör utskottet bedömningen att regeringens förslag får anses godtagbart när det gäller integritetsskyddet men utesluter inte att det kan finnas fler rättssäkerhets- och kontrollmekanismer för att förstärka skyddet för enskilda personer ytterligare.

Utskottet anser, såvitt avser de delar i propositionen som nu behandlats, att försvarsutskottet bör tillstyrka propositionen och avstyrka motionerna.

Stockholm den 29 maj 2007

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Hillevi Engström (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Andersson (s), Anders Hansson (m), Kjell Eldensjö (kd) och Christopher Ödmann (mp).

RixEdit	3.4.0.6
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage f_Rixdb
Trycklov	
Justerings	2007-06-07

1 Avvikande meningar

5 1. Avvikande mening (s)

Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Andersson (s) anför:

10 Vi delar uppfattningen att det finns ett behov av att anpassa försvarsunder-
rättelseverksamheten så att den kan möta den förändrade hotbilden. Detta
får dock inte ske på ett sådant sätt att denna verksamhet sammanblandas
15 med civila myndigheters ansvar och verksamhet på ett negativt sätt. I pro-
positionen anges inte hur försvarsunderrättelseverksamhetens betydligt
utökade mandat från ”yttre militära hot” till ”yttre hot” kommer att
påverka den operativa verksamheten och hur en olämplig överlappning av
ansvaret ska undvikas. Propositionen reglerar integritetsskyddet. Det sätt
20 som försvarsunderrättelseverksamheten bedrivs på rymmer dock en möjlig-
het till starkt integritetskränkande åtgärder riktade mot enskilda, vilket
kräver kraftfulla rättssäkerhetsgarantier och ett långtgående integritets-
skydd. Vi anser att propositionens förslag bl.a. i den här delen inte i
tillräcklig grad uppfyller de krav på rättssäkerhetsgarantier och integritets-
skydd för enskilda som måste ställas. Beredningen av ärendet har inte
varit så grundlig som frågan kräver.

25 Mot bakgrund av det ovanstående har Socialdemokraterna i konstitu-
tions-, justitie- och försvarsutskottet utarbetat krav i tio punkter som måste
uppfyllas innan propositionen kan antas. Mandatet för försvarsunderrättel-
severksamheten bör förändras till ”yttre väpnat hot” så att även terrorism
ingår. Vi föreslår dessutom att en utredning tillsätts, vilken ska se över
30 frågan om domstol ska vara tillståndsgivare till signalspaning med undan-
tag för regeringen. Regeringens beslut ska inte kunna överprövas. Däremot
anser vi att frågan om hur rättssäkerheten ska kunna stärkas bör utredas
såsom t.ex. om regeringen ska inhämta yttrande från en domstol. Vi anser
att tillståndsprovningen ska omfatta signalspaningens inriktning, beskriv-
ningen av behovet, proportionalitetsbedömningen och sökorden. Av tillstån-
35 det ska även framgå vem som är uppdragsgivare. Vi föreslår dessutom ett
oberoende organ för efterhandskontroll. Detta organ ska ha judiciell kom-
petens, integritetskompetens och parlamentarisk anknytning. Uppgifterna
skulle kunna handhas av den i SOU 2006:98 föreslagna säkerhets- och
integritetsskyddsnämnden eller den nuvarande Registernämnden. Kontrol-
40 lorganet ska vidare rapportera resultatet av sin granskning till riksdagen
minst en gång om året. Dessutom ska kontrollorganet ha en skyldighet att
omedelbart rapportera till riksdagen om det finns minsta tveksamhet kring
ett beslut från regeringen om signalspaning. Härutöver anser vi att man
bör införa tydligare regler för hur informationen från signalspaningen får
användas. Vi anser att en katalog bör upprättas av vilken det ska framgå

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

vilket integritetsintrång som får anses vara proportionerligt i förhållande till olika syften med försvarsunderrättelseverksamheten. Dessutom bör en katalog upprättas för vad som får anses vara av synnerlig vikt för verksamheten och därmed medge signalspaning mot en enskild person.

Mot bakgrund av det anförda bör försvarskommittén föreslå riksdagen att avslå propositionen och att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser vad vi anför.

2. Avvikande mening (v)

Lena Olsson (v) anför:

Jag anser att försvarsunderrättelseverksamheten bör vara inriktad på militära hot, medan andra typer av hot bör hanteras inom ramen för annan verksamhet. Det är nödvändigt med en tydlig gräns mellan det civila och det militära. Förslaget i propositionen blandar ihop den polisiära brottsbekämpningen och det militära uppdraget. Enligt förslaget får visserligen försvarsunderrättelseverksamheten inte lösa brottsbekämpande uppgifter, men jag anser att man ger försvarsunderrättelseverksamheten befogenheter att ge sig in på det brottsbekämpande området. Dessa befogenheter liknar möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel som används i den traditionella brottsbekämpningen. Att formen för försvarsunderrättelseverksamheten kan behöva anpassas till teknikutvecklingen och att man därför kanske måste tillåta spaning i kabel betyder inte att detta också måste gälla för de nya formerna av yttre hot som regeringen vill inkludera i verksamheten. Det förhållandet att försvarsunderrättelseverksamhetens mandat inte är klart avgränsat innebär också att riksdagen inte har överblick över vad beslutet kommer att innebära. Det är oacceptabelt eftersom frågan rör mänskliga fri- och rättigheter. Det otydliga mandatet kommer troligen att få en ändamålsglidning i framtiden, där alltför många hot tas in i begreppet försvarsunderrättelseverksamhet. Detta kommer riksdagen inte att kunna påverka. Jag anser att förslaget i de här delarna inte i tillräcklig grad uppfyller de krav på rättssäkerhetsgarantier och integritetsskydd för enskilda som måste ställas.

Mot bakgrund av bl.a. det anförda bör försvarskommittén föreslå riksdagen att avslå propositionen.

3. Avvikande mening (mp)

Christopher Ödmann (mp) anför:

Jag motsätter mig att mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten utvidgas. Det nya uttrycket ”yttre hot” i stället för ”yttre militära hot” som är den nuvarande lydelsen, medför att gränsdragningsområdet för militära och polisiära befogenheter blir diffus. Uppluckringen av de tydliga polisiära befogenheterna hotar förutsebarheten för medborgarna och medför risk för en stegvis utvidgning av dessa utan att konsekvenserna kan kontrolleras. Den föreslagna beskrivningen av nya hot är så vag att det inte går att för-

1 utse vilka företeelser som kan komma att bli föremål för verksamhetens
intresse. Den internationella utvecklingen går mot en breddning av begrepp-
2 pen "terrorist" och "terrorism" så att fler aktiviteter inbegrips för att
sanktionera integritetskränkningar. Detta kan drabba fredliga politiska grup-
5 per som går emot statens politik. Det är skrämmande att utvecklingen går
mot att utomparlamentariska organisationer blir misstänkta för terrorist-
brott, och man kan undra vad detta kan komma att innebära för organisa-
tioner som Amnesty, Greenpeace och Förbundet Djurens Rätt. Regeringens
proposition blir således ett hårt slag mot principen om förutsebarhet i lag-
10 stiftningen och riskerar att drabba ideella organisationer som kämpar för
en levande demokrati genom sin kritik mot statens politik. Jag anser att
propositionsförslaget i dessa delar inte i tillräcklig grad uppfyller de krav
på rättssäkerhet och integritetsskydd för enskilda som måste ställas.

15 Mot bakgrund av bl.a. det anförda bör försvarsutskottet föreslå riksdagen
att avslå propositionen.

1
5
10
15
20
25
30
35
40

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

BILAGA 4

Konstitutionsutskottets yttrande 2006/07:KU2y

1

5

En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet

10

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet har den 13 mars 2007 berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2006/07:63 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet jämte eventuella motioner.

15

Konstitutionsutskottets överväganden

20

Propositionen

I propositionen föreslås bl.a. dels ändringar i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, dels en ny lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Lagarna berör verksamheten hos Försvarets radioanstalt (FRA) som är en civil myndighet som bedriver signalspaning på uppdrag av andra myndigheter och regeringen.

25

FRA:s signalspaning har varit oreglerad enligt principen att etern är fri. Den tekniska utvecklingen har inneburit att den information som FRA tidigare inhämtat genom eterburen signalspaning numera i allt högre utsträckning förmedlas via tråd eller kabel. I fråga om trafik till och från Sverige går enligt en uppgift 98 % i kabel.

30

Till skillnad från vad som gäller elektronisk kommunikation i etern har inhämtning av signaler i tråd alltid ansetts vara av mycket integritetskänslig karaktär och begränsats av särskilda regler. Enligt regeringen skulle det innebära praktiska problem att behöva tillämpa olika rutiner beroende på från vilket medium som kommunikationen inhämtas. Det sätt som signalerna överförs på styrs ofta av slumpen.

35

Regeringen bedömer att den alltmer komplexa säkerhetspolitiska hotbildningen, den tekniska utvecklingen och det ökande svenska engagemanget i internationella insatser kräver ändringar framför allt i den rättsliga regleringen av arbetsmetoderna och den samhälleliga kontrollen samt viss anpassning av mandatet för verksamheten. Regeringen föreslår ändringar i den rättsliga regleringen som innebär att mandatet för försvarsunderrättelseverk-

40

1 samhet ändras från ”yttre militära hot” till ”yttre hot”, att gränsdragningen
mellan polisiär verksamhet och försvarsunderrättelseverksamhet förtydligas
samt att regleringen om inriktning och rapportering av underrättelser för-
tydligas.

5 Regeringens förslag till ändringar i lagen om försvarsunderrättelseverk-
samhet syftar till att försvarsunderrättelseverksamheten – förutom att tjäna
som ett stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik – ska kart-
lägga yttre hot mot landet och inte som i dag endast yttre militära hot mot
landet. I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internatio-
10 nellt säkerhetssamarbete. Verksamheten får endast avse utländska förhållan-
den.

Regeringens lagförslag innebär vidare att det inom försvarsunderrättelse-
verksamheten inte får vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som
ligger inom polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brotts-
15 förebyggande verksamhet. Om det inte finns hinder enligt andra bestämmel-
ser får dock de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet
lämna stöd till andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyg-
gande verksamhet.

I lagen om försvarsunderrättelseverksamhet föreslås en bestämmelse om
20 att närmare inriktning av verksamheten får anges av de myndigheter reger-
ingen bestämmer. Vidare föreslås bestämmelser om att verksamheten ska
bedrivas av den eller de myndigheter regeringen bestämmer samt att under-
rättelser ska rapporteras till berörda myndigheter. Slutligen föreslås att det
i lagen införs en bestämmelse om att i försvarsunderrättelseverksamheten
25 används teknisk och personbaserad inhämtning.

I den nya lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet före-
slås en bestämmelse om att den myndighet regeringen bestämmer får
bedriva signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet oavsett om signa-
lerna befinner sig i etern eller i kabel, dvs. är trådburna.

30 Ramarna för inhämtningen utgörs av verksamhetens syfte enligt lagen
om försvarsunderrättelseverksamhet och av att regeringen eller enligt reger-
ingens bestämmande en myndighet närmare bestämt inriktningen av signal-
spaningen.

Vidare gäller att signaler i elektronisk form får inhämtas för att följa
35 förändringar i signalmiljön i omvärlden, den tekniska utvecklingen och sig-
nalskyddet samt fortlöpande utveckla den teknik och metodik som behövs
för att bedriva verksamheten.

Inhämtning som sker i tråd får enligt förslaget till den nya lagen endast
40 avse signaler som förs över Sveriges gräns i tråd som ägs av en operatör.
Inhämtning av signaler i tråd ska ske automatiskt och endast avse signaler
som identifierats genom sökbegrepp. När automatiserad inhämtning utnytt-
jas beträffande andra signaler än sådana som förmedlas i tråd ska också
sökbegrepp användas för identifiering av signalerna.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Inriktning som avser signalspaning föreslås inte få avse endast en viss angiven person. Om regeringen beslutar om inriktning av signalspaningsverksamheten ska den enligt förslaget samråda med den myndighet som lämnar tillstånd till myndigheters närmare inriktning av verksamheten. Rapportering av underrättelser ska ske enligt lagen om försvarsunderrättelseverksamhet.

De myndigheter som enligt regeringens bestämmande får ange närmare inriktning för signalspaningsverksamheten ska ha tillstånd av tillståndsmyndigheten. Tillstånd ska enligt förslaget inte krävas för inriktning som anges av regeringen eller Regeringskansliet. I brådskande fall behövs inte tillstånd, men anmälning ska göras omedelbart till tillståndsmyndigheten, som omedelbart ska kunna avbryta inhämtningen. Tillstånd ska gälla högst sex månader. Tillstånd får bara lämnas om syftet med inriktningen väger klart tyngre än det integritetsintrång som inhämtningen kan innebära och syftet inte kan tillgodoses på mindre ingripande sätt. Tillstånd får inte lämnas om inriktningen endast avser en viss fysisk person. Prövning av tillstånd ska ske inom en enhet av tillståndsmyndigheten vars ledamöter utses av regeringen för minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Övriga ledamöter ska utses bland personer som föreslagits av partigrupper i riksdagen.

Sökbegrepp ska enligt förslaget till lag om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet utformas och användas så att de medför ett så begränsat intrång som möjligt i den personliga integriteten och får inte vara direkt hänförliga till viss fysisk person om det inte är av synnerlig vikt för verksamheten.

Upptagning eller uppteckning av uppgifter som inhämtats genom signalspaning ska omgående förstöras om innehållet berör en viss fysisk person och har bedömts sakna betydelse för verksamheten. Samma gäller uppgifter för vilka tystnadsplikt gäller enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen och 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen eller som omfattas av efterforskningsförbudet i 3 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen. Vidare gäller det uppgifter i meddelanden som avses i 27 kap. 22 § rättegångsbalken.

Försvarsunderrättelseverksamheten ska enligt den föreslagna lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet kontrolleras av den myndighet regeringen bestämmer. Myndigheten ska kontrollera att lagen följs och granska användningen av sökbegrepp, förstöringen av uppgifter och rapporteringen. Myndigheten ska få besluta att viss inhämtning ska upphöra eller att upptagning och uppteckning ska förstöras om inhämtningen varit oförenlig med lagen eller om intrånget i enskildas rättigheter inte står i proportion till syftet med verksamheten. Besluten ska fattas av en enhet inom myndigheten vars ledamöter utses för minst fyra år. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare och övriga ledamöter ska utses bland personer som föreslagits av partigrupper i riksdagen.

1 Inom signalspaningsmyndigheten ska det finnas ett råd med uppgift att
 utöva fortlöpande insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integri-
 tetsskyddet i signalspaningsverksamheten.

5 I propositionen föreslås förutom de båda nu redovisade lagarna en lag om
 ändring i lagen (2003:390) om elektronisk kommunikation. Enligt förslaget
 ska de trådägande operatörerna överföra all trafik över Sveriges gräns till
 särskilda samverkanspunkter, som väljs av operatörerna och anmäls till
 10 den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller, efter regering-
 ens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om sam-
 verkanspunkter. Samtliga operatörer ska utföra uppgiften så att verksamhe-
 ten inte röjs, och tystnadsplikt ska gälla.

15 Vidare föreslås en ny paragraf i sekretesslagen (1980:100) med innebör-
 den att sekretess ska gälla för uppgift om enskilda personliga eller ekono-
 miska förhållanden hos Försvarsmakten i försvarsunderrättelseverksamhe-
 ten och den militära säkerhetstjänsten samt hos Försvarets radioanstalt i
 underrättelse- och säkerhetsverksamheten. Sekretessen ska gälla om det
 inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närs-
 20 täende till den enskilde lider skada eller men.

20 Lagrådet

Lagrådet framhåller, mot bakgrund av de inträngsfrågor i enskildas privat-
 liv som det framlagda lagförslaget ger upphov till, att lagförslagen, främst
 25 vad gäller den föreslagna signalspaningslagen, får anses vara av sådan vikt
 att det till en början aktualiserar frågan om det i 7 kap. 2 § regeringsfor-
 men föreskrivna beredningskravet iakttagits. Lagrådet anser att det i och
 för sig funnits fog för att låta en granskning av Integritetsskyddskommitt-
 30 tén ingå i beredningsunderlaget innan slutligt ställningstagande tas till om
 den nu föreslagna lagstiftningen bör komma till stånd, bl.a. för att den inte
 ska behöva ändras som en följd av kommitténs arbete. Någon remiss till
 kommittén hade inte skett. Lagrådet framhåller dock att den föreslagna lag-
 stiftningen tar sikte på försvarsunderrättelseverksamhet som ska bedrivas
 till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt för
 35 kartläggning av yttre hot mot landet, där verksamheten endast får avse
 utländska förhållanden och en sökning endast om synnerliga skäl förelig-
 ger får direkt avse en viss fysisk person. Fråga är således inte om några
 straffprocessuella åtgärder riktade direkt mot enskilda utan snarare verksam-
 het riktad mot företeelser i vår omvärld av betydelse för Sveriges säkerhets-
 politik. Frågor som har samband härmed har under flera år med ett brett
 40 remissförfarande behandlats direkt eller indirekt i det offentliga utrednings-
 arbete som ligger till grund för lagrådsremissens lagförslag. Det finns
 således enligt Lagrådet ett omfattande material på området som belyser
 olika aspekter av Sveriges försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt Lagrå-
 dets mening är det material som finns också av tillräcklig omfattning och
 kvalitet för att kunna ligga till grund för lagstiftning på det område som

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

lagrådsremissen behandlar, även om det naturligtvis kan finnas utrymme för olika uppfattningar beträffande materialets fullständighet, aktualitet och relevans i olika frågor. 1

För att ett övervakningssystem som utgör ett intrång i den enskildes privatliv ska kunna försvaras måste det enligt Lagrådet till en början otvetydigt rymmas inom ramen för sådana begränsningar av fri- och rättigheter som enligt 2 kap. 12 § regeringsformen får göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. En jämförelse kan här göras med vad som föreskrivs i punkt 2 artikel 8 i Europakonventionen om att rätten till privatliv och korrespondens inte får inskränkas av offentlig myndighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn bl.a. till statens säkerhet. Säkerställande av nationella säkerhetsintressen är således i och för sig ett sådant ändamål som kan motivera inskränkningar i annars grundläggande fri- och rättigheter. Det allmänna har också i Europadomstolens praxis ansetts ha ett relativt brett tolkningsutrymme i fråga om vilka åtgärder som får vidtas för att tillgodose detta ändamål. 5 10 15

Som företeelse får likväl signalspaning, såväl eterburen som trådbunden, anses acceptabel endast under förutsättning att den inskränkning av rättighetsskyddet som uppkommer står i rimlig proportion till det syfte som ska uppnås genom förfarandet samt att systemet i sig innehåller sådana effektiva rättssäkerhetsgarantier och kontroller att missbruk förhindras. När de tekniska möjligheterna väl föreligger finns enligt Lagrådet alltid en risk för missbruk. En viktig utgångspunkt är därvid dels att myndigheterna inte får ges så vida befogenheter att medborgarnas tilltro till dem påverkas negativt, dels att regelsystemet blir så transparent och tydligt att systemet även i övrigt framstår som godtagbart. I första hand får det anses grundläggande för att ett system som möjliggör avlyssning av meddelanden som förmedlas genom elektronisk kommunikation ska kunna godtas att ändamålet med den avlyssning som får göras öppet redovisas i lag och att omfånget av avlyssningen begränsas till vad som är absolut nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. 20 25 30

Lagrådet framhåller att i dessa avseenden får en begränsning till försvarsunderrättelseverksamhet som endast berör utländska förhållanden i och för sig anses godtagbar. En ytterligare begränsning ligger däri att avlyssningen endast avser trafik som korsar Sveriges gräns, inte rent inhemsk trafik. Som påpekats under remissförfarandet innebär emellertid kommunikationsnätens utformning att det beror av slumpen om trafik mellan avsändare och mottagare i Sverige kommer att föras över landets gräns eller inte, vilket gör denna begränsning oförutsägbar. Den begränsning som ligger i att avlyssning endast ska få ske inom ramen för en viss inriktning, antingen en som angetts av regeringen eller sådana där de myndigheter som önskar bistånd av FRA erhållit ett tidsbegränsat tillstånd av en fristående myndighet till den närmare inriktningen av signalspaningen, utgör ytterligare en i detta sammanhang nödvändig begränsning. Detsamma gäl- 35 40

1 ler enligt Lagrådet det förhållandet att signalspaningen, för att begränsa
 2 det enorma informationsflödet när det gäller den mest integritetskänsliga
 3 inskränkningen som sker genom avlyssning av signaler i tråd, ska ske auto-
 4 matiserat och endast avse signaler som identifierats genom sökbegrepp.
 5 Fastställandet av dessa sökbegrepp blir av synnerlig betydelse för omfatt-
 6 ningen av avlyssningen. Sådana begrepp torde närmast komma att avse
 7 koder och krypteringar hänförliga till olika företeelser i omvärlden och får
 8 inte annat än när det är av synnerlig vikt för försvarsunderrättelseverksam-
 9 heten vara direkt hänförliga till person. En ytterligare rättssäkerhetsgaranti
 10 till skydd mot missbruk är de bestämmelser i lagen som innebär att rappor-
 11 tering av underrättelser med uppgifter om vad som inhämtas endast ska få
 12 beröra en viss fysisk person om rapporteringen är av betydelse ur försvars-
 13 underrättelsesynpunkt. En praktisk begränsning följer vidare av det förhål-
 14 landet att meddelanden som inte träffas av sökbegrepp inte lagras i någon
 15 som helst form utan oåterkalleligt har ”passerat” och inte kan rekonstrue-
 16 ras. Till detta kommer att upptagningar eller uppgifter som inhämtas
 17 genom signalspaning omgående ska förstöras om de berör enskild person
 18 och bedöms sakna betydelse för försvarsunderrättelseverksamheten eller
 19 avser kommunikation som rör viss privilegierad information, såsom sådan
 20 som omfattas av meddelarskydd eller förhållandet mellan en försvarare
 21 och hans klient. Härtill kommer att även annan information ska förstöras
 22 om det vid kontroll framkommer att inhämtningen inte är förenlig med
 23 lagen eller annars utgör ett intrång i enskildas rättigheter som inte står i
 24 rimlig proportion till syftet med verksamheten.

25 För att systemet ska kunna godtas måste det emellertid enligt Lagrådet
 26 också finnas en effektiv kontroll och uppföljning av signalspaningsverksam-
 27 heten som garant för att regelsystemet både följs och upprätthålls. Med de
 28 kompletteringar som Lagrådet föreslog i första hand i fråga om tillstånds-
 29 givningen skulle regelsystemet utformas så, att det fick anses innebära att
 30 en godtagbar balans nåtts mellan enskildas grundlags- och konventionsskyd-
 31 dade krav på skydd mot intrång i privatlivet och det allmännas rätt och
 32 skyldighet att svara för att nationella säkerhetsintressen kan tillvaratas. Det
 33 förutsätter enligt Lagrådet effektiva kontrollmekanismer som ges tillräck-
 34 liga resurser för att kunna svara för uppföljning och kontroll av all signal-
 35 spaningsverksamhet och därmed förhindra missbruk.

En av Lagrådets ledamöter anser att det inte finns grund för att i en
 reglering som ska uppfylla Europakonventionens krav om skydd för privat-
 liv och korrespondens undanta signalspaning som utförs för regeringens
 räkning från rättslig förhandsprövning.

40 Lagrådets synpunkter har i allt väsentligt godtagits av regeringen.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Motionerna

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. I samtliga begärs att riksdagen avslår propositionen. Ulrica Messing m.fl. (s) framhåller i motion Fö4 att det är oroande att beredningen av ärendet inte varit så grundlig som saken kräver. Motionärerna understryker vikten av att under rättelseverksamheten anpassas så att den kan möta upp mot dagens och framtidens hotbild. Av propositionen framgår inte hur ändringen av begreppet "yttre militära hot" till "yttre hot" påverkar operativ verksamhet eller hur olämplig överlappning ska undvikas. Vidare anser motionärerna att propositionen inte uppfyller krav på rättssäkerhetsgarantier och ett långtgående integritetsskydd.

I motion Fö2 av Alice Åström m.fl. (v) framhålls att regeringens förslag borde ha föregåtts av en offentlig utredning med parlamentarisk representation. Enligt motionärerna behöver de resonemang som kan föras om anpassning till teknikutveckling inte gälla för de nya former av yttre hot som regeringen vill inkludera i verksamheten, och det saknas en analys av dessa frågeställningar. Motionärerna vänder sig mot att det bara är inriktningen av ett spaningsuppdrag som ska bestämmas av en särskild myndighet eftersom det ger signalspaningsmyndigheten relativt fria händer att därefter utforma sökbegrepp. Motionärerna vänder sig även mot att regeringen inte ska behöva tillstånd och mot brister i förslaget när det gäller förstöring av information och att efterhandskontrollen ska utföras av samma myndighet som utför förhandskontrollen. Motionärerna ifrågasätter också om kontrollmyndigheterna räcker för att uppfylla Europakonventionens artikel 13. Den interna kontrollen skulle enligt motionen kunna förstärkas med en tydlig möjlighet för anställda att anonymt kunna rapportera misstag och lagbrott till kontrollmyndigheten. Enligt motionen har regeringen vidare bortsett från att det inte går att skilja på inhemsk och utländsk trafik. I propositionen saknas en analys av artikel 17 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter och en mer djuplodande analys och utredning kring hanteringen av uppgifter som är skyddade enligt bestämmelser i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Proportionalitetsavvägningen är enligt motionen alltför summarisk utan tillräcklig analys.

I motionen framhålls att Vänsterpartiet kommer att begära bordläggning av ärendet i tolv månader.

I motion Fö3 av Peter Eriksson m.fl. (mp) framhålls att osäkerheten kring hur avlyssningen kommer att gå till öppnar för godtyckliga bedömningar som är oacceptabla i integritets- och rättssäkerhetskänslighet. Den föreslagna generella avlyssningen av svenska folkets telefon- och e-posttrafik innebär ett paradigmskifte genom att man går ifrån rättssäkerhetsprincipen att enbart enskilda brottsmisstänkta ska kunna utsättas för integritetsinskränkningar. Det är enligt motionen inte rimligt vare sig från rättssäkerhetssynpunkt eller från integritetssynpunkt att den myndighet som begär inhämtning också ska bevilja sig själv tillstånd att göra det. Motionä-

1

5

10

15

20

25

30

35

40

1 rerna ser även ett hot mot yttrandefriheten eftersom journalistisk verksam-
 2 het kommer att kunna avlyssnas. Den föreslagna lagstiftningen innebär ett
 3 hårt slag mot principen om förutsebarhet och riskerar att drabba ideella
 4 organisationer som kämpar för en levande demokrati i sin kritik mot sta-
 5 tens politik. Regeringen borde ha inväntat Integritetsskyddskommitténs
 6 slutsatser. Den generella avlyssningen av svenskars telefon- och e-posttra-
 7 fik kan enligt motionen omöjlig upprätthållas med de rätts säkerhetsgaran-
 8 tior som Europadomstolen kräver. Den personliga integriteten bör inte
 9 offras på antiterrorismens altare. I motionen yrkas – förutom avslag på pro-
 10 positionen – tillkännagivanden till regeringen om att reella rättssäkerhetsga-
 11 rantier bör införas och om att Integritetsskyddskommitténs betänkande bör
 12 avvaktas.

15 Fri- och rättigheter

16 Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är varje medborgare gentemot det all-
 17 männa skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång
 18 samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot
 19 hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt
 20 meddelande. Eftersom bestämmelsen avser endast förtroliga meddelanden
 21 omfattar skyddet inte t.ex. radiosändningar. (prop. 1975/76:209 s. 147). Av
 22 2 kap. 12 § regeringsformen framgår att begränsningar i skyddet får göras
 23 genom lag och bara för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett
 24 demokratiskt samhälle. En begränsning får aldrig gå utöver vad som är
 25 nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte
 26 heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbild-
 27 ningen som en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras
 28 enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

29 Förslag till lag som innebär begränsning av bl.a. de fri- och rättigheter
 30 som avses i 2 kap. 6 § regeringsformen ska enligt 2 kap. 12 §, om det
 31 inte förkastas av riksdagen, på yrkande av lägst tio av dess ledamöter vila
 32 i minst tolv månader från det att det första utskottsytrandet över förslaget
 33 anmäldes i riksdagens kammare. Utan hinder därav kan riksdagen anta för-
 34 slaget, om minst fem sjättedelar av de röstande förenar sig om beslutet.

35 Enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen står det envar
 36 fritt att till bl.a. författare, utgivare eller en redaktion meddela uppgifter
 37 och underrättelser i vad ämne som helst för offentliggörande i tryckt skrift
 38 om inte annat är föreskrivet i förordningen. Enligt 3 kap. 2 § finns i dessa
 39 fall en rätt till anonymitet, och enligt 3 kap. 3 § gäller tystnadsplikt. I
 40 3 kap. 4 § finns ett förbud mot efterforskning i fråga om den som lämnat
 ett meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket. Motsvarande bestämmelser
 finns i 1 kap. 2 § samt 2 kap. 1, 3 och 4 §§ yttrandefrihetsgrundlagen, när
 det gäller uppgifter för offentliggörande i bl.a. radioprogram, filmer samt
 ljud- och bildupptagningar.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Enligt 2 kap. 23 § regeringsformen får inte lag eller annan föreskrift meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Konventionen med ändrings- och tilläggsprotokoll gäller som lag här i landet enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Enligt artikel 8 punkt 1 i konventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Överföring av meddelanden med hjälp av telefon, telefax, radio och datorer omfattas av konventionens skydd för korrespondens. Enligt artikel 8 punkt 2 får inskränkningar i skyddet inte ske annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Det måste finnas ett angeläget samhällseligt behov av inskränkningen och den måste stå i rimlig proportion till det syfte som ska tillgodoses genom ingreppet. Vidare måste undantaget vara utformat med sådan precision att inskränkningen av rättigheten är i rimlig utsträckning förutsebar.

I Europadomstolens praxis har slagits fast att hemlig avlyssning och hemlig teleövervakning utgör intrång i såväl privatliv som korrespondens. Sådana inskränkningar har ansetts godtagbara då de är strängt nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten eller för att förhindra oordning eller brott. Det måste dock finnas en effektiv kontroll av att systemet inte missbrukas. När teleavlyssning har ansetts utgöra en kränkning av artikel 8 har i de flesta fall bristande lagenlighet utgjort grunden för kränkningen.

I artikel 13 föreskrivs att var och en som anser sig ha fått sina fri- och rättigheter kränkta ska ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet. Konventionen kräver inte att prövningen ska utföras av domstol utan även administrativa rättsmedel, inklusive olika former av övervaknings- och kontrollåtgärder, kan enligt propositionen vara tillräckliga för att uppfylla kravet.

I fallet Weber och Saravia mot Tyskland fann Europadomstolen att klagomål som gällde avlyssning utförd av "Bundesnachrichtendienst" var uppenbart ogrundad. Domstolen fann att avlyssningen var förenlig med bl.a. artiklarna 8 och 13 och avvisade klagomålet. Domstolen konstaterade visserligen att klagandena inte kunde visa att de ifrågasatta metoderna använts mot dem, men den rena existensen av en lagstiftning som tillåter ett system för avlyssning av kommunikation är förenad med ett hot om övervakning för alla som lagstiftningen kan tillämpas på. Följaktligen var den ifrågasatta lagstiftningen ett ingrepp i klagandenas rättigheter enligt artikel 8. Dessutom var det domstolens ståndpunkt att ytterligare ett särskilt ingrepp i klagandenas rättigheter enligt artikel 8 utgjordes av översändandet av data till andra myndigheter, vilket utökade den grupp personer som hade kännedom om de uppfångade personliga uppgifterna och kunde

1 medföra undersökningar mot berörda personer. Vidare utgjorde lagstift-
ningen ett ingrepp i dessa rättigheter i den mån den föreskriver att uppgif-
terna ska förstöras och att berörda personer inte ska underrättas, vilket
5 innebär att avlyssningsåtgärder som utgör ingrepp i rättigheter enligt arti-
kel 8 döljs.

Domstolen framhöll dock att enligt artikel 8 punkt 2 kan sådana ingrepp
vara befogade om de står i överensstämmelse med lag och följer ett eller
flera av de syften som omnämns i andra stycket och dessutom är nödvän-
diga i ett demokratiskt samhälle. Det handlar därvid om att åtgärden borde
10 ha grund i nationell lag men också om den aktuella lagstiftningens kvali-
tet, vilket kräver att lagstiftningen ska vara tillgänglig för de berörda, som
dessutom måste kunna förutse vilka konsekvenser den har för dem. Dom-
stolen framhöll att särskilt när en befogenhet utövas i hemlighet finns det
en uppenbar risk för godtycke. Det är därför väsentligt att ha klara och
15 detaljerade regler om telefonavlyssning, särskilt som tillgänglig teknik blir
alltmer sofistikerad. Den nationella lagen måste kunna ge medborgarna en
adekvat bild av vilka omständigheter och villkor som utgör grund för myn-
digheternas befogenhet att vidta åtgärderna. Lagen måste med tillräcklig
tydlighet ange gränserna för myndigheternas befogenhet och för sättet att
20 utöva den. Domstolen hade i tidigare beslut utvecklat vilket minimiskydd
som bör finnas i lag i syfte att undvika maktmissbruk. Det bör anges i lag
vilket slags brottslighet som kan medföra ett avlyssningsbeslut, en defini-
tion av de personkategorier som kan bli föremål för telefonavlyssning,
tidsgräns för avlyssningen, formerna för undersökning, användning och lag-
25 ring av data, försiktighetsåtgärder när uppgifterna kommuniceras med andra
och under vilka omständigheter inspelning och band kan raderas och för-
störas. Domstolen fann att den tyska lagstiftningen innehöll dessa minimi-
garantier.

Domstolen anmärkte att det fanns en rad restriktiva villkor för tillstånd
30 till avlyssning i den tyska lagstiftningen. Domstolen fann att det fanns ade-
kvata och effektiva garantier mot missbruk av statens strategiska avlyss-
ning. Staten med sitt ganska vida utrymme för bedömningar hade rätt att
anse att ingreppet i rätten till förtrolig telekommunikation var nödvändig i
ett demokratiskt samhälle för att tillgodose intresset av nationell säkerhet
35 och för att förebygga brott.

Domstolen fann också att telefonavlyssningen utgjorde ett ingrepp i yt-
randefriheten (pressfriheten). Domstolen hänvisade till garantierna i lagstift-
ningen och till det legitima intresset av nationell säkerhet och förebyg-
gande av brott.

40 Enligt artikel 17 i Förenta nationernas konvention om medborgerliga och
politiska rättigheter får ingen utsättas för godtyckligt eller olagligt ingri-
pande med avseende på privatliv, familj, hem eller korrespondens och inte
heller för olagliga angrepp på sin heder eller sitt anseende. Var och en har
rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden och angrepp.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Sverige lämnade sin femte rapport i oktober 2000. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter framhöll i april 2002 i sina avslutande anmärkningar bl.a. att Sverige borde tillse att dess nationella lagstiftning sörjer för att de rättigheter som finns i konventionen kan åtnjutas till fullo och att rättsmedel finns tillgängliga för utövandet av dessa rättigheter, samt att Sverige måste tillse att de åtgärder som vidtas med stöd av den internationella kampen mot terrorismen är fullt förenliga med konventionen. Sverige uppmanades att tillse att oron över terrorismen inte är en källa för missbruk.

Tystnadsplikt

Enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen får – med vissa angivna undantag – den som tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter inte röja vad han därvid erfarit om vem som är författaren eller lämnat meddelande eller är utgivare av skrift som inte är periodisk.

Enligt 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen får den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett radioprogram eller en teknisk upptagning och den som har varit verksam på en nyhetsbyrå inte röja vad han därvid har fått veta om vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för offentliggörande eller om vem som har framträtt i den eller lämnat uppgifter för offentliggörande i radioprogram och tekniska upptagningar.

Tystnadsplikter föreskrivs i en rad lagar, bl.a. i 19 § postlagen (1993:1684) som stadgar att den som i postverksamhet har fått del av eller tillgång till uppgifter om brevframsändelser som befordras inom verksamheter inte får obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon därigenom har fått veta. Detta gäller också annan uppgift som rör en enskild persons förbindelse med verksamheten när det gäller befordran av brev eller uppgift som hänför sig till åtgärd att kvarhålla eller beslagta framsändelser enligt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken.

Enligt 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation får den som i samband med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst har fått del av eller tillgång till uppgift om abonnemang, innehållet i ett elektroniskt meddelande eller annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han fått del av eller tillgång till. Tystnadsplikten gäller även för uppgift som hänför sig till åtgärden att kvarhålla framsändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken och angelägenhet som avser användning av hemlig teleavlyssning eller hemlig teleövervakning enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller tekniskt bistånd

1 med hemlig teleavlyssning eller med hemlig teleövervakning enligt 4 kap.
25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Reger-
ingen föreslår nu en utvidgning av tystnadsplikten till att även omfatta
5 uppgifter som hänför sig till angelägenhet som avser inhämtning av signa-
ler enligt den föreslagna lagen om signalspaning i underrättelseverksamhet.

Integritetsskyddskommittén

10 Integritetsskyddskommittén överlämnade den 29 mars 2007 sitt delbetän-
kande Skyddet för den personliga integriteten – kartläggning och analys
(SOU 2007:22). Kommittén pekar på flera förhållanden inom försvarsun-
derrättelseverksamheten som är otillfredsställande från integritetssynpunkt.
15 Bland annat påvisas att FRA:s signalspaning till stor del kan utföras utan
några som helst författningsenliga begränsningar, både med avseende på
vilka uppdragsgivarna kan vara och vilka sökbegrepp och andra parametrar
som ska styra verksamheten. Särskilt betänklig är enligt kommittén den
signalspaning som bedrivs vid sidan av försvarsunderrättelseverksamheten.
20 När sådan signalspaning utförs t.ex. i brottsbekämpande syfte på uppdrag
av säkerhetspolisen omfattas den inte heller av reglerna för Försvarets
underrättelsenämnds tillsyn. En generell brist är enligt kommittén att verk-
samheten inte är underkastad någon sekretessbestämmelse som syftar till
att skydda uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden
inom verksamheten.

25 Kommittén konstaterar att det har utbildats en praxis som innebär att
avlyssning av etern har ansetts fri. Oavsett hur väl motiverad denna praxis
är av historiska och andra skäl inger den betänkligheter från integritets-
skyddssynpunkt, särskilt som det tar sig uttryck i att FRA:s signalspanings-
verksamhet till viss del kan utföras utan några som helst författningsmäs-
30 siga begränsningar av verksamhetens omfattning, vare sig vad avser vilka
uppdragsgivarna kan vara eller vilka sökbegrepp och andra parametrar som
ska styra verksamheten.

35 Avslutningsvis framhålls i kommitténs sammanfattande analys att rättig-
hetsbegränsande lagstiftning ofta arbetas fram utan att konsekvenserna för
integritetsskyddet tillräckligt beaktats. När beredningsunderlaget är ensidigt
inriktat på effektivitetsmål och verksamhetsmässiga fördelar är det enligt
kommittén svårt att avgöra om det behov som en åtgärd avses tillgodose
står i rimlig proportion till de ingrepp i medborgarnas personliga integritet
40 som åtgärden kan väntas förorsaka. Kommitténs genomgång visar också
att proportionalitetsbedömningar som redovisas i lagmotiven ofta är
mycket enkla och schablonartade. Någon mer ingående analys av integri-
tetssskadornas förväntade art och omfattning görs sällan. Avsaknaden av en
sådan analys kan antas ha förorsakat integritetsskador som inte bort upp-
komma. Risken för framtida sådana skador är påtaglig om inte en bättre
balans generellt uppnås i lagstiftningsarbetet mellan behovsanalyserna, som
ofta är väl genomförda, och de lika nödvändiga integritetsskadeanalyserna.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Svaret på den i kommitténs direktiv ställda frågan om skyddet för den personliga integriteten kan anses tillfredsställande reglerat måste alltså bli ett otvetydigt nej. Grundproblemet i den situation som nu råder är en brist på helhetssyn, systematik och proportionalitetstänkande i lagstiftningen i förening med en otillräcklig parlamentarisk kontroll och, inte minst, avsaknaden av effektiva rättsmedel som gör det möjligt och inte alltför svårt för den som drabbas av en integritetskränkning att få upprättelse.

Kommittén understryker vikten av att lagstiftningen inte undandrar sig svåra avvägningsproblem genom att ensidigt hänvisa till att vissa intressen är av överordnad betydelse och därför bör ges prioritet i lagstiftningsarbetet. Det räcker inte att dessa intressen avser angelägna ting som landets försvar, statens ekonomi, brottslighetens bekämpande, medborgarnas yttrandefrihet och forskningens möjligheter, för att bara nämna några exempel. Proportionaliteten och ändamålsenligheten av föreslagna och vidtagna åtgärder måste i en rättsstat alltid omsorgsfullt prövas mot de värden som ligger i den andra vågskålen i form av rättssäkerhet och skydd för den personliga integriteten.

Myndigheternas lydndsplikt

Enligt 1 kap. 6 § regeringsformen styr regeringen riket. Den är ansvarig inför riksdagen. I grundlagspropositionen (prop. 1973:90 s. 230) framhölls att den närmare innebörden i stort av att regeringen styr riket framgår av olika kapitel i regeringsformen.

Enligt 11 kap. 6 § regeringsformen lyder statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen om myndigheten inte är en myndighet under riksdagen. Som Grundlagberedningen framhöll (SOU 1972:15 s. 122) står dessa till regeringens förfogande som organ vid styrande av riket. Regeringen utfärdar föreskrifter för förvaltningen inom ramen för sin normgivningskompetens enligt 8 kap. regeringsformen, och den anvisar medel för myndigheternas verksamhet inom ramen för riksdagens budgetbeslut enligt 9 kap. Förvaltningsmyndigheterna är i princip skyldiga att följa de föreskrifter av allmän natur eller direktiv i särskilda fall som regeringen meddelar. Rätten att meddela direktiv för särskilda fall är dock begränsad. Enligt 11 kap. 7 § regeringsformen får regeringen inte bestämma hur en förvaltningsmyndighet i särskilt fall ska få besluta i ärende som rör myndighetsutövning mot enskild eller mot kommun eller som rör tillämpning av lag. Regeringen får inte till förvaltningsmyndigheterna utfärda direktiv som strider mot gällande rätt, men som understryks i grundlagspropositionen finns det inte något hinder för regeringen att inom ramen för sin normgivningskompetens utfärda nya bestämmelser som kanske tar sikte på just en speciell situation. Av förarbetena framgår också att myndigheternas faktiska handlande lämnades utanför förbudet i 11 kap. 7 § även om detta handlande i stort skulle vara reglerat genom författning. Hit hör bl.a. polisens operativa verksamhet. Det har också sagts att om regeringen har rätt

1 att ge direktiv till en myndighet att utföra en uppgift har den också rätt att
 själv utföra uppgiften, som en följd av allmänna grundsatser om orderrätt
 och delegation.

5 Genom regleringsbrev ställer regeringen anslagen till förfogande åt under-
 ordnade myndigheter. I författningar eller i andra direktiv i samband
 därmed kan regeringen meddela ytterligare dispositionsföreskrifter, förut-
 satt att det inte strider mot vad riksdagen beslutat (prop. 1973:90 s. 346).
 Regleringsbrev är ett av regeringens viktigaste styrinstrument gentemot
 myndigheterna. I regleringsbrevet ställer regeringen krav på vad myndighe-
 10 ten ska utföra under året och anger de ekonomiska förutsättningarna för
 verksamheten.

I proposition 1986/87:99 om ledningen av den statliga förvaltningen dis-
 kuterades relationen mellan regeringen och förvaltningsmyndigheterna. I
 propositionen framhölls att regeringsformens bestämmelser utgjorde tillräck-
 15 lig grund för regeringen att styra sina myndigheter precis så bestämt och i
 den omfattning som regeringen fann lämpligt i varje situation.

I en lagrådsremiss år 1993 föreslog regeringen att Statens arbetsgivar-
 verk skulle ombildas till en uppdragsmyndighet med en i förhållande till
 regeringen så fristående ställning som möjligt. Enligt Lagrådets mening
 20 framstod det som tveksamt om den tänkta ordningen var förenlig med stad-
 gandet i 11 kap. 6 § första stycket regeringsformen, sett mot bakgrund av
 regeln om regeringens övergripande uppgift enligt 1 kap. 6 § regeringsfor-
 men, nämligen att styra riket.

25 Regeringskansliet utgör sedan 1997 en enda myndighet med statsministern
 som chef. Regeringskansliet har enligt 7 kap. 1 § regeringsformen till upp-
 gift att bereda regeringsärenden. Att ett ärende kan avgöras som ett reger-
 ingskansliärende framgår oftast av någon bestämmelse i lag eller annan
 författning. I 2–6 §§ arbetsordningen för Regeringskansliet finns bestäm-
 30 melser om att departementschefen i många frågor beslutar på Regerings-
 kansliets vägnar. Beslutanderätten kan överlätas till tjänsteman utom när
 det gäller föreskrifter och vissa anställningar.

35 Konstitutionsutskottets ställningstagande

En förutsättning för att ett så allvarligt ingrepp i den personliga integrite-
 ten och den grundlagsskyddade rätten till förtroligt meddelande som det
 här är fråga om ska kunna godtas är enligt 2 kap. 12 § regeringsformen att
 det är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. En annan förutsättning är att
 40 ingreppet står i rimlig proportion till vad som står att vinna med det.
 Enligt artikel 8 punkt 2 i Europakonventionen får inskränkningar i skyddet
 göras genom lag om det är ägnat att tillgodose allmänna och enskilda intres-
 sen, som statens säkerhet, den allmänna säkerheten och förebyggande av
 ordoordning och brott. Enligt utskottets mening får de nya säkerhetshot och
 risker som uppkommit under senare decennier liksom den tekniska utveck-

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

lingen anses utgöra sådana omständigheter som gör att en utökning av utrymmet för ingrepp i den personliga integriteten och rätten till förtroligt meddelande kan vara godtagbar under förutsättning att det ges tillräckliga garantier för rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten.

Utskottet vill understryka att de ingrepp som nu föreslås är av så känslig karaktär att integritetsskyddet och kontrollmekanismerna bör vara mycket starka. Vad regeringen föreslagit i detta avseende får anses innebära att det uppnås en balans som är godtagbar, även om det inte kan bortses från att det kan finnas ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer som är värdefulla och som skulle innebära ytterligare marginal i förhållande till de skilda minimikrav som Europadomstolen uppställer. Utskottet anser följaktligen att propositionen bör kunna tillstyrkas och motionerna avstyrkas.

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är varje medborgare skyddad mot bl.a. undersökning av förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande. Som Lagrådet framhållit utgör ett system som tillåter hemlig avlyssning ett intrång som kan komma i konflikt med grundlagsskyddet enligt 2 kap. 6 §. Bestämmelserna i den föreslagna lagen om signalspaning får enligt utskottets mening därigenom anses utgöra en sådan begränsning av de fri- och rättigheter som omfattas av bestämmelserna om det särskilt kvalificerade förfarandet i 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen. Detta gäller också förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektroniska kommunikationer såvitt avser 6 kap. 21 § om utvidgning av tystnadsplikten för bl.a. operatörerna.

Stockholm den 24 maj 2007

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Eva Bengtson Skogsberg (m), Yilmaz Kerimo (s), Mauricio Rojas (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Anna Bergkvist (m), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp), Karl Sigfrid (m), Sinikka Bohlin (s) och Sven Bergström (c).

1

5

10

15

20

25

30

35

40

Avvikande meningar

1. En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (s)

Berit Andnor (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Phia Andersson (s) och Sinikka Bohlin (s) anför:

Enligt vår mening är de ingrepp som nu föreslås av så känslig karaktär att rättssäkerhetsskyddet och kontrollmekanismerna bör vara så starka som möjligt. Vad regeringen nu föreslagit i detta avseende får anses innebära att det inte uppnås en balans som utan vidare är godtagbar: Det finns skäl som talar för att det behövs ytterligare rättssäkerhets- och kontrollmekanismer. Vi anser följaktligen att propositionen inte bör tillstyrkas utan kraftiga förbättringar i detta avseende.

Vi delar majoritetens bedömning att bestämmelserna i den föreslagna lagen om signalspaning utgör en sådan begränsning av de fri- och rättigheter som omfattas av bestämmelserna om det särskilt kvalificerade förfarandet i 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen och att detta också gäller förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektroniska kommunikationer såvitt avser 6 kap. 21 § om utvidgning av tystnadsplikten för bl.a. operatörerna.

2. En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (v)

Marianne Berg (v) anför:

Rätten till respekt för privatlivet är en mänsklig rättighet och en förutsättning för demokrati, men denna rätt har gång på gång satts på undantag för andra mål. Integritetsskyddskommittén har arbetat med ett brett grepp om skyddet för den personliga integriteten. I delbetänkandet, som överlämnades den 29 mars 2007, pekar kommittén på flera förhållanden inom försvarsunderrättelseverksamheten som är otillfredsställande från integritets synpunkt. Kommittén konstaterar också att lagstiftningsarbetet på senare år många gånger har brutit i den avvägning mellan behov, effektivitet och proportionalitet som regeringsformen och Europakonventionen kräver.

Vad gäller den aktuella propositionen kan konstateras att det finns stora brister i regeringens analys av vad förslagen innebär för den personliga integriteten och rättssäkerheten. Dessa brister medför att Sverige skulle bli ett av de länder där medborgarna ställs under hårdast bevakning av staten. Till detta kommer att Lagrådet har framhållit att ett system som tillåter avlyssning är ett intrång som kan komma i konflikt med grundlagsskyddet enligt 2 kap. 6 § regeringsformen.

Jag är mycket kritisk mot att det inte finns någon analys av förslagets effekter för tryck- och yttrandefriheterna. Utredningsbristerna märks tydligt på flera punkter, vilket beskrivs i motion 2006/07:Fö2.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLager_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Mot bakgrund av vad som anförts bör proposition 2006/07:63 avstyrkas.
Jag gör ingen annan bedömning än konstitutionsutskottets majoritet när det gäller tillämpningen av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

3. En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (mp)

Mikael Johansson (mp) anför:

Det är naturligtvis angeläget att avvärja hot mot Sverige som är baserade på realistiska bedömningar, men jag är inte beredd att offra den personliga integriteten på antiterrorismens altare. Ett övervakningssamhälle stärker inte de mänskliga rättigheterna i världen. Det skapar bara större misstro mot myndigheterna och staten, som egentligen ska vara den personliga integritetens väktare. De mänskliga rättigheterna bör stärkas i stället för att urholkas i kampen för en fredlig och hållbar värld. Mot denna bakgrund bör följaktligen proposition 2006/07:63 avstyrkas.

Jag gör ingen annan bedömning än konstitutionsutskottets majoritet när det gäller tillämpningen av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

1

5

10

15

20

25

30

35

40

BILAGA 5

Försvarsutskottets offentliga utfrågning

En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet

Tid: Torsdagen den 12 april 2007

Lokal: Andrakammarsalen

Inbjudna*Försvarsdepartementet*

HG Wessberg, statssekreterare
 Helena Lindberg, expeditions- och rättschef
 Maria Hedegård, departementsråd
 Daniel Ström, rättssakkunnig

Försvarsmakten

Marie Hafström, generaldirektör
 Håkan Pettersson, chef för den militära underrättelse- och
 säkerhetstjänsten, MUST
 Stefan Ryding-Berg, chefsjurist

Försvarets radioanstalt

Ingvar Åkesson, generaldirektör
 Mats Nordqvist

Justitiekansler

Göran Lambertz, justitiekansler
 Håkan Rustand, byråchef

Rikspolisstyrelsen

Ulf Berg, chefsjurist
 Christer Ekberg, bitr. rikskriminalchef
 Mikael Jorsback, polisintendent

Säkerhetspolisen

Lars-Åke Johansson, chefsjurist

Registernämnden

Anders Eriksson, ordförande

Försvarets underrättelsenämnd

Anders Björck, ordförande

Datainspektionen

Göran Gräslund, generaldirektör
 Leif Lindgren, chefsjurist

<i>Post- och telestyrelsen</i>	1
Marianne Treschow, generaldirektör	
Johan Mårtensson	
<i>TeliaSonera AB</i>	5
Håkan Kvarnström, koncernsäkerhetschef	
Niklas Henricson, Group Communications	
<i>Advokatsamfundet</i>	10
Anne Ramberg, generalsekreterare	
Maria Billing, chefsjurist	
<i>Tele2 AB</i>	
Björn Rosengren	
Lars-Michael Jogbäck	
Medverkande	15
<i>Försvarsutskottet</i>	
Ulrica Messing (s)	
Rolf Gunnarsson (m)	
Karin Enström (m)	20
Peter Jonsson (s)	
Nils Oskar Nilsson (m)	
Staffan Danielsson (c)	25
Michael Hagberg (s)	
Allan Widman (fp)	
Mats Berglind (s)	
Isabella Jernbeck (m)	30
Åsa Lindestam (s)	
Else-Marie Lindgren (kd)	
Rolf K Nilsson (m)	
Gunilla Wahlén (v)	35
Peter Rådberg (mp)	
Patrik Forslund (m)	
Inger Jarl Beck (s)	
Peter Jeppsson (s)	40
Eva Selin Lidgren (c)	
Nina Larsson (fp)	
samt ledamöter från justitieutskottet	

Försvarsutskottets offentliga utfrågning om en anpassad försvarsunderrättelseverksamhet

Ordföranden: Klockan har passerat halv tio. Jag vill hälsa alla välkomna till den offentliga utskottsutfrågningen om försvarsunderrättelseverksamheten. Självklart vill vi hälsa alla inbjudna experter särskilt välkomna hit.

Utfrågningen är i formell mening ett sammanträde i försvarsutskottet. Därför vill jag också förklara sammanträdet öppnat. Det betyder att utfrågningen inte är något seminarium. Det är heller inte något debattforum.

Regeringens förslag om en förändrad försvarsunderrättelseverksamhet har under en tid väckt en omfattande och ganska bred debatt. Diskussionen har bland annat gällt försvarsunderrättelseverksamhetens förändrade uppgifter att spana mot yttre hot i stället för som tidigare att spana mot yttre militära hot.

Diskussionen har inte minst kommit att handla om de integritetsfrågor som uppkommer om Försvarets radioanstalt kommer att spana i kablar och inte bara som tidigare i etern.

Förslagen i propositionen och de motioner som har väckts av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommer nu att beredas i försvarsutskottet. Justitieukskottet och konstitutionsutskottet kommer som ett led i beredningen att få lämna yttranden till försvarsutskottet i ärendet.

Dagens hearing är ett viktigt tillfälle för oss i försvarsutskottet men också för alla andra ledamöter i riksdagen att få svar på de svåra frågor vi har innan utskottets behandling börjar.

Programmet i dag är upplagt så att Försvarsdepartementet först kommer att göra en kort presentation av förslagen i propositionen. Därefter är programmet uppdelat i två huvudblock.

Det första blocket handlar om gränsdragningsfrågorna mellan försvarsunderrättelseverksamheten och polisens verksamhet. Den programpunkten kommer att inledas av Försvarsmakten. Därefter kommer ledamöterna från försvarsutskottet att ställa frågor till den inbjudna expertisen. Efter det kommer också ledamöter från justitieukskottet och konstitutionsutskottet och andra riksdagsledamöter som finns här att kunna ställa sina frågor till inbjudna gäster.

När alla riksdagsledamöter har fått svar på sina frågor kommer också alla inbjudna experter att få en chans att lämna kompletterande sakupplysning eller kommentarer på det som har sagts om de så önskar. Därefter tar vi en kort paus.

Sedan följer det andra blocket i programmet som kommer att handla om Försvarets radioanstalts signalspaning i kablar. Programpunkten inleds med en kort genomgång av Försvarets radioanstalt. Därefter kommer utfrågningen att gå till på precis samma sätt som i den förra punkten.

När vi är klara allra senast strax före klockan 12, eftersom det är votering i kammaren klockan 12, kommer försvarsutskottets vice ordförande, Rolf Gunnarsson från Moderaterna, att kort summera dagens utfrågning.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLager_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Jag lämnar över ordet till statssekreterare HG Westberg från Försvarsdepartementet för en kort presentation av propositionen. Varsågod, ordet är ditt, HG.

HG Westberg, Försvarsdepartementet: Tack så mycket. Ärade ledamöter! All underrättelseverksamhet och underrättelsetjänst är omgärdad av sträng sekretess. Det ligger i sakens natur, och så måste det nog vara. Det är samtidigt ett faktum som försvårar den offentliga diskussionen om verksamheten ganska rejält.

Endast ett mycket litet fåtal människor vet hur underrättelseverksamheten går till och vad den handlar om. Det gör att underrättelsefrågor erbjuder en sällsynt bördig jordmån för missförstånd, överdrifter, mytbildning, konspirationsteorier och till och med en och annan gång ren medveten desinformation.

Det är inte möjligt att på tio minuter ge mer än en övergripande inblick i verksamheten. Jag ska i varje fall göra ett försök att tydliggöra några som jag tycker grundläggande förhållanden som också har varit föremål för den diskussion som har pågått i den här frågan.

Utgångspunkten är att signalspaning är ett viktigt instrument för Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Verksamheten är, precis som påtalas i den socialdemokratiska kommittémotionen, nödvändig för att upprätthålla vår alliansfrihet och slå vakt om landets säkerhet.

Dagens säkerhetspolitik handlar om att bemöta ett mycket bredare spektrum av hot, risker och påfrestningar mot samhället än tidigare. Det handlar inte längre enbart om militära incidenter, militära hot och territoriella kränkningar. I dag handlar säkerhetspolitiken också om andra hot som kan vara konsekvenser av sonderfallande stater, regionala konflikter eller terrorism.

Vi måste också värna om säkerheten för de svenska kvinnor och män som deltar i internationella insatser för att trygga fred och säkerhet och som gör det i en miljö som är mångfald mycket hårdare än vi som är i femtioårsåldern har erfarenhet av sedan tidigare.

Det är precis detta som svensk underrättelsetjänst handlar om och som vi kan sammanfatta i tre allmänna områden.

Det första handlar om strategisk information till stöd för utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Det kan handla om hur olika grupper agerar i västra Balkan. Det kan handla om den militära utvecklingen i Ryssland. Det kan handla om handel med substanser som kan användas för att tillverka massförstörelsevapen. Det kan också handla om en lång rad andra saker.

Till stor del används informationen för att bedöma och vid behov bemöta yttre hot mot Sverige. Men det handlar också om, och det är viktigt att påpeka, att möjliggöra självständiga svenska bedömningar av den internationella händelseutvecklingen. Vi behöver den förmågan för att undvika att bli helt beroende av information från andra länder. Vi behöver den förmågan som en suverän nation.

1 Ett andra huvudområde är underrättelser som är viktiga för bedömningar
och beslut om svenskt deltagande i internationella insatser av olika slag.
Det handlar om att värna säkerheten för den svenska personalen och för
5 svenska intressen i utlandet. Det kan handla om många typer av informa-
tion om främmande länder och regioner. Det är allt från geopolitiska
bedömningar till uppgifter om smittsamma sjukdomar.

För båda dessa områden gäller det att de uteslutande rör utländska för-
hållanden. Det gör att frågor om den enskildes integritet och rättssäkerhet
långt ifrån alltid är aktuella eller ens relevanta. Det handlar oftast om struk-
10 turer och företeelser snarare än om enskilda individer. Det handlar aldrig
om att utreda enskilda ärenden och brott eller om att lagföra enskilda indi-
vider. Det handlar inte om myndighetsutövning. Det handlar över huvud
taget inte om rättsliga processer, varför kategoriseringar som skyldig eller
oskyldig helt enkelt inte är relevant.

15 Den enkla sanningen är att Försvarets radioanstalt varken ska, kan eller
får ägna sig åt den typen av avlyssning som beskrivs i de fantasifulla och
stora överdrifter som har förekommit i den offentliga debatten om proposi-
tionen. Såvida fru Karlsson inte kommunicerar med al-Qaida eller försöker
att sälja anrikat uran i Teheran är Försvarets radioanstalt inte ett dugg
20 intresserat av hennes e-mejl.

FRA kommer tvärtom att lägga ned stora ansträngningar på att automa-
tiskt sortera bort den sortens e-mejl om de till äventyrs råkat passera
Sveriges gräns. Problemet är att den tekniska utvecklingen har gjort att
man i dag på förhand inte längre kan skilja mellan olika typer av trafik.
25 Fru Karlssons e-mejl och al-Qaidas finns i dag på precis samma ställe,
nämligen i det vi kallar det globala nätet. Det är därför som spaningen
måste ske där och ingen annanstans.

Det finns också ett tredje område inom underrättelseverksamheten. Det
kan beskrivas som en gränsdragningsfråga mellan inre och yttre hot, mel-
30 lan civila och militära företeelser och mellan polisär verksamhet och
underrättelsetjänst. Särskilt framträdande blir detta i regioner där politik
och brottslighet är nära sammanflätade, där brottsligheten i sig är så grov
att den riskerar att få säkerhetspolitiska konsekvenser eller när det visar
sig att utländska företeelser som man spanar på har förgreningar till Sverige.

35 Inom detta område kan det finnas risk för dels kollisioner mellan princi-
per som är centrala i en rättsstat, till exempel skyddet för den personliga
integriteten, dels kompetenskonflikter mellan myndigheter.

Något som man måste förstå är att underrättelseverksamhet till sin natur
är en spaningsverksamhet där man aldrig på förhand hundra procentigt kan
40 bestämma eller vara säker på vad man kommer att hitta. Jag tror dock att
man lurar sig själv om man tror att principiella målkonflikter av det slaget
skulle kunna gå att analysera bort eller att det skulle vara möjligt att på
förhand i allmänna termer reglera bort dem. Precis som överallt annars i
politiken handlar det snarare om att försöka hitta en praktisk och rimlig
avvägning mellan motstridiga och var för sig helt legitima intressen.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Vad som krävs för att göra en rimlig avvägning är inte ytterligare analys utan snarare samarbete och dialog mellan myndigheter, ett batteri av principer, regler och begränsningar kombinerat med en effektiv inriktning och en politisk och juridisk kontroll och tillståndsfunktion för att förhindra övertramp och missbruk.

I propositionen finns en hel arsenal av sådana bestämmelser om proportionalitet och alternativa inhämtningsmetoder, om vem som man får rikta sig mot, om vad som får inhämtas för vilka, hur inhämtningen får gå till och om vad som ska rapporteras och vad som ska förstöras, och så vidare.

Det är fullt möjligt att de bestämmelserna kan förbättras. Men när vi utformade de bestämmelser som nu ligger på riksdagens bord lyssnade vi mycket noga på vad Lagrådet anförde i sitt yttrande i februari, och regeringen har på alla punkter gått Lagrådet till mötes.

En missuppfattning som har fått stort utrymme i den offentliga debatten om propositionen är påståendet att förslaget på något sätt skulle innebära att försvarsunderrättelsemyndigheterna, eller militären, som det heter när man verkligen vill skrämmas, skulle bli någon form av parallellpolis och att vi därmed skulle få vad som i den socialdemokratiska motionen kallas olämplig överlappning.

Det är en felaktig tolkning av vad vi föreslår. Varken FRA, MUST eller KSI ägnar sig åt brottsbekämpning, och de ska naturligtvis inte heller göra det i framtiden. Däremot behärskar myndigheterna mycket kvalificerade metoder för inhämtning av information om utländska förhållanden. Det är metoder som polisen inte har kompetens för eller tillgång till.

Det som FRA ska göra i framtiden enligt regeringens förslag är ingenting annat än det som myndigheten redan gör i dag. Det är att på uppdrag av regeringen men också på uppdrag av vissa svenska myndigheter – till exempel Förvarsmakten, tullen, Krisberedskapsmyndigheten eller Säkerhetspolisen – genom signalspaning inhämta underrättelser om utländska förhållanden.

När inhämtningen är gjord överlämnar FRA en rapport till uppdragsgivaren, punkt och slut. Där slutar FRA:s verksamhet. Så går det till i dag, och så ska verksamheten bedrivas framöver. Jag har svårt att tro att någon i dag skulle tro att det ens skulle vara möjligt att kalla FRA för en parallellverksamhet till polisen.

Signalspaning bör betraktas som en exklusiv nationell resurs som regeringen och de myndigheter som regeringen bestämt vid behov ska kunna utnyttja över hela spektrumet i den moderna säkerhetspolitiska utvecklingen.

Signalspaning har använts sedan andra världskriget. Det är alltså inte på något sätt någon ny verksamhet det handlar om. Två saker är av vikt att nämna att de är helt nya.

Det ena är att vi med omsorg och eftertanke lagreglerar verksamheten. Det andra är att vi bygger upp effektiva och självständiga tillstånds- och kontrollfunktioner.

RixEdit	3.4.0.6
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage f_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

1 Det har påståtts att propositionen skulle ha tillkommit i stor hast. Det är
helt felaktigt. I själva verket är frågan utredd, granskad och grundligt
genomtröskad under ett antal år av utredande och en rad remissomgångar.
5 Inga av argumenten i dagens debatt är nya. De har förekommit under flera
år.

Frågan har legat på regeringens bord under hela 2000-talet utan att den
socialdemokratiska regeringen och dess samarbetspartier har lyckats att ta
ställning till den.

10 Med nuvarande regelverk kommer svensk signalspaning att inom några
år tyna bort och försvinna. Det skulle innebära en allvarlig minskning av
regeringens och myndigheternas – Sveriges – tillgång till exklusiv och för
våra nationella säkerhetsintressen viktig och ibland avgörande information.

15 Det skulle också ge oss ett allvarligt informationsunderläge gentemot
andra länder både i utrikespolitiken och i det internationella säkerhetssamar-
betet.

Till sist vill jag peka på att Sverige inte har råd att låtsats som att vi på
något sätt skulle vara tvungna att välja mellan skyddet av den personliga
integriteten och underrättelsetjänsten för att värna alliansfrihet, säkerhet
och frihet. Det är inget rimligt val. Vi måste faktiskt ha båda dessa saker.
20 Därför måste vi här som i så många andra sammanhang göra en medveten
avvägning mellan olika mål och principer.

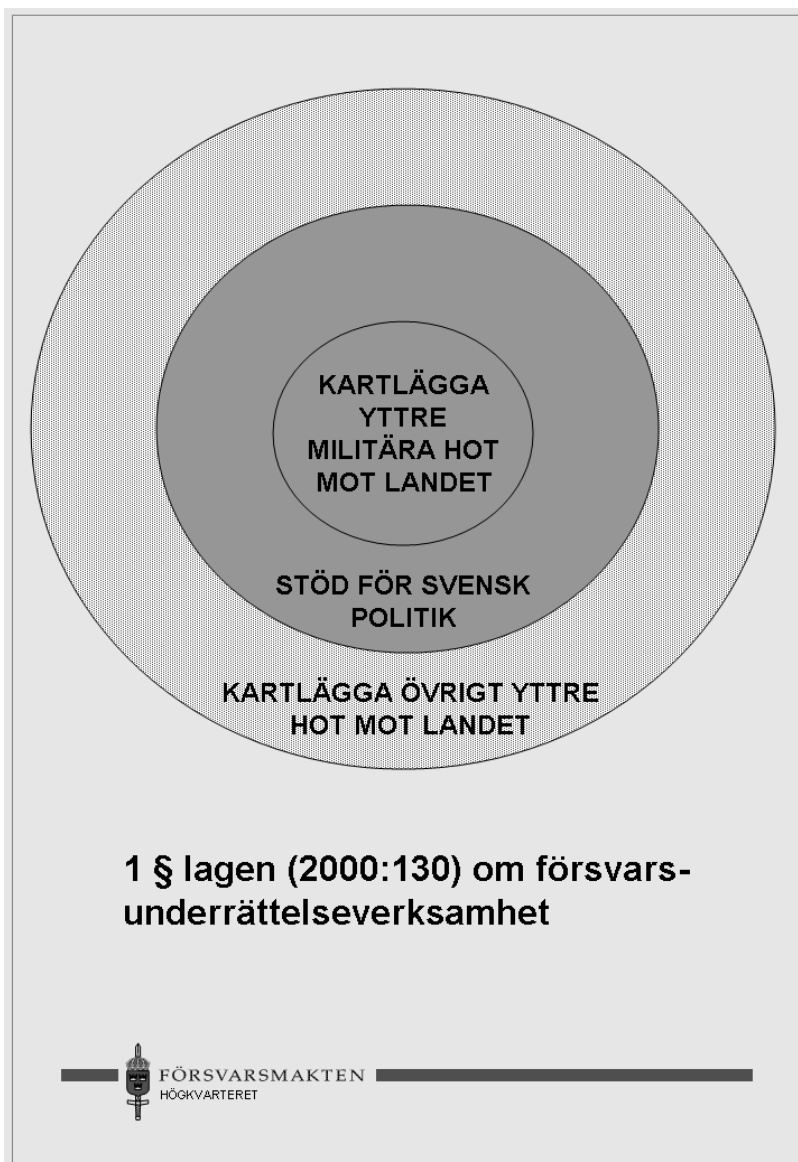
Hur den ser ut i sina detaljer kan alltid diskuteras. Jag kan bara konsta-
tera att Lagrådet i sitt yttrande menar att förslaget med de av rådet
föreslagna och i dag införda förändringarna innebär en godtagbar balans
mellan grundlagens krav på skydd mot intrång i privatlivet och det allmän-
nas rätt och skyldighet att svara för att nationella säkerhetsintressen kan
25 tillvaratas.

Ordföranden: Vi tackar för det inlägget från HG Wessberg. Jag har nu
antecknat några som har begärt ordet. Jag låter först generaldirektör Marie
Hafström från Försvarmakten hålla sitt inlägg. Sedan tar vi frågor på
30 båda de föredragningarna. Det är också möjligt att komma tillbaka och
ställa frågor till alla som har talat under hela hearingen. Välkommen upp
på podiet, Marie.

35 *Marie Hafström, Försvarmakten:* Fru ordförande, ärade riksdagsledamö-
ter! Jag skulle först vilja slå fast att vi har ett bra samarbete mellan
myndigheterna, mellan Försvarmakten, FRA, polisen och Säpo, bara för
att nämna några. Propositionen ser Försvarmakten som ett sätt att ytterli-
gare klarlägga rollerna och ansvarsfördelningen mellan myndigheterna.

40 Jag skulle också vilja slå fast att Försvarmakten inte ägnar sig åt brotts-
bekämpning. Skulle man i försvarsunderrättelseverksamheten komma på
information som rör brottslig verksamhet ska den informationen överläm-
nas till de brottsbekämpande myndigheterna. Så görs redan i dag.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSql / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Jag ska lägga på en bild som beskriver den nya lydelsen i 1 § i ändringslagen, det vill säga lagen om ändring i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet. I dag gäller det dessa områden. I den nu gällande lagen handlar det om att försvarsunderrättelseverksamheten ska kartlägga yttre militära hot mot landet. Det handlar också om att vara ett stöd för svensk politik, eller som det står i lagen: Svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik.

Med förslagen i propositionen tillkommer ett yttre hot mot landet. Det ska Försvarsmakten inte hantera vidare. Det ska Försvarsmakten överlämna till berörda ansvariga myndigheter när det gäller information om

1 sådan verksamhet. Det betyder att vi kan få in ytterligare information om
yttrande hot. Det är avsett att täcka både regeringens och myndigheternas
behov, och vi får detta reglerat.

5 Jag vill också knyta an till vad statssekreteraren HG Wessberg i För-
svarsdepartementet anförde om försvarsunderrättelseverksamheten. Den
handlar om tre områden. Jag kommer att uppehålla mig något vid det
tredje området.

10 Det första området handlar, som statssekreterare Wessberg sade, om den
strategiska informationen till stöd för utrikes-, försvars- och säkerhetspoliti-
ken. Det syftar till att vi i Sverige ska kunna göra egna bedömningar och
ställningstaganden av en internationell händelseutveckling.

15 Det andra området som statssekreterare Wessberg nämnde var underrät-
telser som är avgörande för hur Sverige ska ställa sig till ett svenskt
deltagande i internationella fredsfrämjande insatser och humanitära interna-
tionella insatser där skydd, eller *protection*, av svensk personal under
pågående insatser och svenska intressen i övrigt måste säkerställas. Här är
det svårt att bedöma exakt vilken typ av information som måste inhämtas
till skydd för våra insatser och svenska intressen i övrigt.

20 Det tredje området är det där de myndigheter som bedriver försvarsun-
derrättelseverksamhet kan komma nära – jag skulle kanske snarare vilja
uttrycka det som att stödja – andra myndigheters brottsbekämpande och
brottsförebyggande verksamhet. Det gör man antingen i sin egen underrät-
telseinhämtning eller i analysen av den. Den får endast avse, och detta är
viktigt, utländska förhållanden.

25 Om man i den verksamheten får del av eller ramlar över information
som kan ha betydelse i brottsbekämpningen eller rör någon annan myndig-
hets verksamhet ska den informationen överlämnas till andra svenska
berörda myndigheter, det vill säga de brottsbekämpande myndigheterna.
Det kan till exempel vara polisen, tullen, Kustbevakningen eller någon
30 annan myndighet, som Krisberedskapsmyndigheten. Det sker redan i dag.
Det kan också vara så att underrättelser har inhämtats som har betydelse
för andra myndigheter.

35 Det föreslås i 1 § andra stycket att regeringen ska besluta om försvars-
underrättelseverksamhetens inriktning. Regeringen anger den ram inom
vilken försvarsunderrättelseverksamheten får bedrivas, och det sker enligt
de uppdragsgivande, brottsbekämpande myndigheternas närmare angivande
om inriktningen av verksamheten.

40 Man skulle kunna likna detta vid en uppdragsverksamhet. Det är alltså
någon annan myndighet som begär och är mottagare av den inhämtade
informationen inom ramen för den inriktning som har bestämts för försvars-
underrättelseverksamheten.

Det ska man skilja från det som föreslås i en annan paragraf, 4 § första stycket, nämligen att det inom försvarsunderrättelseverksamheten inte får vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom polisens och andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamhet.

Det kan man jämföra med den nuvarande lydelsen i lagen som säger att försvarsunderrättelseverksamhet inte får avse uppgifter som ligger inom ramen för polisens och andra myndigheters arbete. Nu föreslås att det inte får vidtas åtgärder, alltså ingen aktivitet, från de myndigheter som ägnar sig åt försvarsunderrättelseverksamhet. Man får inte vidta åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som andra myndigheter har ansvar för att göra.

Den föreslagna ändrade lydelsen i 4 § reglerar precis som i dag och förtydligar avgränsningen mellan försvarsunderrättelseverksamheten och den polisiära verksamheten.

Gränsdragningen mellan försvarsunderrättelseverksamheten och den polisiära verksamheten är därför inget problem, som vi ser det.

För det första får försvarsunderrättelseverksamheten sitt mandat i 1 §.

För det andra sägs också att försvarsunderrättelseverksamheten endast får avse utländska förhållanden. Det är entydigt.

För det tredje ersätts begreppet yttre militära hot av yttre hot mot landet. I yttre hot mot landet ligger att hotet måste vara av så kvalificerad art att det kan anses riktat mot rikets säkerhet eller samhällsviktiga strukturer.

Redan därav följer att mycket av den internationella brottsligheten faller utanför mandatet för försvarsunderrättelseverksamheten. Man ska också lägga märke till att den nuvarande lydelsen, där det står om att det handlar om att stärka samhället vid svåra påfrestningar i fred, utmönstras. Det innebär en ytterligare begränsning, som jag ser det, och en tydlig restriktion från regeringens sida.

För det fjärde får försvarsrättelseverksamheten inriktas närmare av de uppdragsgivande myndigheterna inom den ram som regeringen har bestämt.

För det femte regleras i 4 § andra stycket avgränsningen mot den polisiära verksamheten, alltså mot den brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamheten som jag nyss berörde. Det som regeringen föreslår inom försvarsunderrättelseverksamheten är att det inte får vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som till exempel polisen och andra brottsbekämpande myndigheter har till ansvar att göra.

För det sjätte finns i samma paragraf, 4 § andra stycket, en reglering som syftar till att klargöra att gränsdragningen 4 § första stycket inte begränsar möjligheten för de myndigheter som bedriver försvarsunderrättelseverksamhet att lämna stöd till de brottsbekämpande myndigheterna, men då ligger det utanför försvarsunderrättelseverksamheten.

För det sjunde avgörs förutsättningarna för ett sådant stöd av vad som gäller för verksamheten hos den myndighet som begär och också mottar det stödet. Det kan handla om till exempel biträde med kryptoforcering

1 och tekniskt stöd på informationssäkerhetsområdet. Det kan handla om att kunna utnyttja en exklusiv materiell resurs som andra myndigheter saknar och som andra myndigheter anser sig ha behov av.

Här handlar det som jag ser det mer om en resurs- och effektivitetsfråga i samhället. Samhället ska utnyttja de exklusiva resurser som står till buds.

Gränsdragningsproblematik kan alltid uppstå. Det går kanske inte heller alltid att helt lagstifta bort det. Det område där en knivskarp gräns måste gå är när det gäller användandet av tvångsåtgärder mot enskilda. Där krävs det lagstöd, och det är förbehållet de brottsbekämpande myndigheterna.

10 I 4 § första stycket anges till och med ett ännu snävare område som utesluter att det i försvarsunderrättelseverksamheten får vidtas åtgärder som syftar till att lösa uppgifter som ligger inom polisens och andra myndigheters verksamhet.

15 Man skulle kunna uttrycka det så här: Ändamålet är skillnaden. Syftet med försvarsunderrättelseverksamheten är att inhämta information för att kunna producera underrättelser under lag till stöd för bedömningar avseende utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska förhållanden.

20 Underrättelserna är däremot, till skillnad från vad som gäller inom den polisiära verksamheten, inte avsedda att utgöra underlag för beslut om åtgärder gentemot enskilda. Polisiär verksamhet utgör brottsbekämpning och kan i förlängningen innefatta användning av tvång och våld mot enskilda. Försvarsunderrättelseverksamheten är inte en polisiär verksamhet.

Försvarsmakten bedriver inte, som jag inledningsvis sade, och ska heller inte bedriva någon brottsbekämpande verksamhet.

25 Avslutningsvis vill jag bara kort beröra de olika integritetsstärkande åtgärder som föreslås i propositionen: tillståndsinnehållsspaning, som vi kommer in på senare när det gäller sökordsbegrepp, kontroll av densamma, ändringen i 5 § i försvarsunderrättelseverksamhetslagen, kontroll i stället för insyn, en skärpning, 11 § i signalspaningslagen, ett råd med upp-
30 gift att utöva fortlöpande insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten.

35 De förslagen välkomnar vi, liksom de förtydliganden som görs i lagföreläggelsen: en förbättrad reglering, en ökad tydlighet, ingen förskjutning vad gäller ansvarsfördelningen mellan polisiär verksamhet och militär verksamhet. Det är bra med ett sådant klargörande.

Staffan Danielsson (c): Det verkar föreligga en bred enighet om behovet för ett litet, alliansfritt land som vårt att inhämta underrättelser om yttre allvarliga hot genom signalspaning och under noga reglerade former. Trots utredningar sedan mer än fem år tillbaka, efter den 11 september 2001, har förslag om åtgärder först nu lagts till riksdagen och då av den nya regeringen. Olika åtgärder har vidtagits för att skydda den personliga integriteten, där vi från Centerpartiet har varit pådrivande.

40 Det finns nu förslag om att börja om från ruta 1 med en ny parlamentarisk utredning, vilket skulle skjuta den här frågan ytterligare flera år framåt. Jag har två frågor.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

För det första: Hur skulle en sådan ytterligare fördröjning, med fortsatt sämre underrättelseinhämtning, påverka Sveriges beredskap mot till exempel terrordåd och för våra soldaters säkerhet utomlands? Vi skickar ju också ut den nordiska stridsgruppen från och med nästa år, och den här frågan blir mycket aktuell då.

För det andra: Centerpartiet har föreslagit att en kontrollstation kunde läggas in i riksdagsbeslutet, så att en utvärdering sker efter till exempel två år av hur den nya lagen fungerar, till exempel ur integritetsskyddssynpunkt. Jag undrar om det är någon som har några kommentarer till den tanken.

HG Wessberg, Försvarsdepartementet: En fördröjning av lagstiftning som lagreglerar signalspaningsverksamheten och gör det möjligt att signalspana i tråd skulle, om man började om från ruta 1 som Staffan Danielsson säger, naturligtvis handla om flera år. Det innebär att vi, eftersom vi successivt tappar information redan nu genom att det pågår en överflyttning av kommunikation från eter till kabel, under den perioden skulle gå under den nivå där vi med rimlig säkerhet kan räkna med att få förvarningar om ett antal mycket hotfulla saker. Staffan Danielsson nämner terrorhotet, och det är uppenbart. Det nämns också att under den period som det då handlar om kommer vi att fortsätta att ha soldater i Afghanistan. Vi kommer att fortsätta att ha soldater i Kosovo. Vi kommer med ganska stor sannolikhet att se den nordiska stridsgruppen sättas in i ett område som vi i dag inte vet någonting om.

Framför allt för den nordiska stridsgruppen skulle avsaknaden av en fungerande signalspaningsverksamhet innebära en markant ökad risk. Att jag säger markant ökad risk beror på att vi vid insättandet av den nordiska stridsgruppen får mycket kort förvarning. Den ska ju kunna sättas in inom tio dagar, och vi är då i mycket hög grad beroende av att snabbt kunna skaffa oss underrättelser om det område där den nordiska stridsgruppen ska verka. Den ska sedan kunna verka där under 120 dagar, och det är för kort tid för att bygga upp någon annan verksamhet som ska hämta in den information vi behöver för att skydda våra soldater, kvinnor och män, som vi skickar till ett nu okänt område med sannolikt ganska hög risk. Det innebär att vi under den perioden skulle bli helt beroende av vad andra länder talar om för oss om hur det ligger till i det målområdet. Det skulle innebära att andra länders information var det enda vi kunde lita på när vi satte svenska soldater i fara. För mig är det en ohållbar och oacceptabel situation.

Ordföranden: Staffan hade ytterligare en fråga, om möjligheten med en kontrollstation. Vill du kommentera det också?

1 *HG Wessberg, Förvarsdepartementet:* När en sådan här lag har trätt i
kraft kommer den självklart att kunna utvärderas kontinuerligt. Vi får ju
kontinuerligt underlag från Försvarets underrättelsenämnd om hur den här
lagen fungerar, och det kan ligga till grund för en kontinuerlig utvärder-
5 ing, som jag tycker är naturlig när det gäller den här sortens lagstiftning.

Karin Enström (m): Jag skulle vilja återkomma till det som generaldirekt-
ören var inne på, den här gränsdragningen. Jag vet inte vem som kan
svara. Om en sådan här rapportering ska ske till andra myndigheter, hur
ska den i så fall ske till exempel till polisen, om man upptäcker det här?
10 För att förtydliga: Kan man få spana på individer om det finns uppgifter
om eller kommunikation mellan personer inom Sverige som är så pass all-
varliga att man känner att man riskerar att missa någonting väldigt farligt
eller väldigt viktigt? Kan det ske en sådan rapportering, och hur skulle
den i så fall ske?

15 *Håkan Pettersson, Försvarmakten:* Jag hoppas att jag uppfattade din fråga
korrekt, hur information som vi kommer över eventuellt ska förmedlas till
andra ansvariga myndigheter.

20 Normalt sett har vi redan i dag ett gott samarbete med huvuddelen av
de myndigheter som ligger inom det här intresseområdet, så det finns kon-
takter tagna. Vid det tillfälle när vi kommer över sådan här information är
det oftast känslig information, som kan vara av vikt, där vi måste skydda
källor som är orsaken till att vi har kommit över sådan här information.
Det handlar alltså mycket om att säkerställa att när vi för över information
25 till ansvariga myndigheter finns det en förmåga att skydda den information
som förmedlas på ett korrekt sätt. När det väl är etablerat ser jag inga
problem med att föra över information fortlöpande och så snart det är möj-
ligt till ansvariga myndigheter. Det förekommer i dag. Vi har ett gott
samarbete med Säkerhetspolisen, med Tullen och med andra myndigheter.

30 *Else-Marie Lindgren (kd):* Min fråga handlar lite grann om den diskussion
som verkligen finns i dag: information, tillgång till information kontra integ-
ritetsskyddet. Vi har ju haft signalspaning av olika slag under väldigt
många år. Då är min fråga: Hur har man hanterat integritetsskyddet tidi-
gare, mot det vi nu kommer att få se i den nya lagen?

35 Jag har en fråga till, och det är en konkret fråga: Skulle man kunna få
något exempel där signalspaning verkligen behövs, konkret? Det kunde
vara intressant att få veta.

40 *Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt:* I dag har vi en ganska embryonal
reglering, kan man säga, när det gäller integritetsskyddsfrågorna från stats-
makternas sida. Vi har en liten förordning om personuppgiftsbehandling i
vår verksamhet. I övrigt är vi hänvisade till de regler som myndigheten
själv har satt upp. Jag kan säga att vi i dag har ett regelverk som ganska
väl liknar det som föreslås när det gäller integritetsskydd. Dock är det
bara för vår egen verksamhet. Vi har inte samma kontrollmekanism som
föreslås, självfallet. Vi har Försvarets underrättelsenämnd, men den har

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

inte ett externt regelverk att luta sig mot när den ska kontrollera vår verksamhet. I dag bygger vi upp våra egna interna regler, som går ut på att försöka skydda integriteten så mycket som möjligt.

Peter Jonsson (s): Det är självklart att vi socialdemokrater ställer oss bakom en effektiv försvarsunderrättelse, som svarar upp till dagens behov. Men som ordföranden sade i inledningen finns det en känslighet i samhället, att det nu ytterligare finns förutsättningar för den enskildes integritet och intrång i den egna situationen, just genom att signalspaningen ska bedrivas från en kabel.

Frågan blir då: Varför väntade inte regeringen på Integritets- skyddskommitténs slutbetänkande innan man lade fram propositionen? Nu lade man ändå fram propositionen. Vad skulle ha varit nackdelen med att invänta Integritetsskyddskommitténs slutbetänkande? På det sättet skulle man ha klargjort den oro som fanns i samhället och fått bort de frågorna, även om informationen i dag har varit att det inte är något bekymmer, att det finns lagstiftning som verkligen ger förutsättningar för att spana på den enskilda. Men känslan finns där, och den är viktig. Vi som företrädare för befolkningen känner att det är viktigt att det klargörs tydligt, så att den här frågan inte ligger med under lång tid framöver. Jag skulle vilja ha svar på de frågorna.

HG Wessberg, Försvarsdepartementet: Får jag börja med att hålla med om att alla dessa frågor som rör underrättelseverksamhet och som rör skydd för den personliga integriteten är värda att ta på allra största allvar. Jag håller fullständigt med om att det finns berättigad anledning att debattera och lyssna på de åsikter som finns. Jag tycker att den här processen har varit osedvanligt fylld av det. Det är få lagar som behandlas på detta noggranna sätt, såvitt jag vet. Även om jag är tämligen ny statssekreterare tror jag inte att det direkt tillhör vanligheten med den här sortens hearingar. Jag bejakar det och tycker att detta är alldeles utmärkt.

Därmed är vi i grunden överens om att det finns ett stort behov av att både diskutera och ta hänsyn till de åsikter som finns. Jag vill verkligen understryka detta.

Vad gäller den konkreta frågan om Integritetsskyddskommittén var dess uppdrag att granska befintlig lagstiftning, och den här lagstiftningen är inte befintlig. Det är ett av problemen på det här området att vi inte har haft en lagstiftning. Som Ingvar Åkesson redogjorde för som svar på den förra frågan har det funnits ett regelverk som enligt min uppfattning kanske inte har svarat upp mot de krav vi kan ställa på det.

Vi kan heller inte vänta. Jag tycker att det är oansvarigt att vänta med att få en lagstiftning på plats, eftersom jag är övertygad om att lagstiftning i sig förbättrar skyddet för den personliga integriteten och förbättrar möjligheterna för vår informations- och underrättelseinhämtning. Det är svaret på varför vi inte har valt att vänta. Lagrådet har också funnit att beredningen har varit tillfyllest, och även på detta område har Lagrådet gett oss sitt stöd, även om Lagrådet också har pekat på det du säger.

1 Får jag också passa på att svara på den fråga som jag inte är riktigt
säker på att Else-Marie Lindgren fick ett fullständigt svar på, nämligen
konkreta saker som vi kan behöva det här till. Jag pratade om den nor-
2 diska stridsgruppen, som kan sättas in i ett område. Jag tänker inte exemp-
lifiera med något land, därför att det är felaktigt att göra det.

Låt oss säga att det är ett land ett par hundra mil härifrån någonstans i
Afrika där vi inte har haft någon diplomatisk representation på väldigt
länge, som vi inte har haft någon underrättelsetjänst inriktad mot eftersom
det inte har varit aktuellt i den gamla hotbilden, som vi alla är uppvuxna
10 med, ett land som vi över huvud taget inte vet någonting om, annat än att
den europeiska unionen i ett sådant läge bestämmer sig för att den nor-
diska stridsgruppen ska sättas in. Vi behöver veta vilka som är farliga för
våra soldater. Vi behöver veta vilka de samarbetar med. Vi behöver veta
vilka metoder de använder om de kommer att angripa våra soldater. Vi
15 behöver veta hur deras *roadside bombs* ser ut. Vi behöver veta när de tän-
ker använda dem. Signalspaning, utan att gå in i detaljer, är det absolut
bästa sätt vi har att få den här informationen.

Allan Widman (fp): Jag har två frågor. Den ena gäller delvis det som stats-
20 sekreterare Wessberg inledde med att säga, att det har varit en del missför-
stånd i diskussionerna kring den här lagstiftningen och vad den innebär.
Av de föredragningar som vi har fått här i dag tycker jag att det framgår
ganska tydligt att det här inte är försvaret, utan det är en från Försvarmak-
ten fristående myndighet. Samtidigt ligger det väl underförstått att den
signalspaning som kommer att ske framöver inte handlar så väldigt
25 mycket om att spana i etern, utan det är kabeltrafiken som har växt i bety-
delse.

Mot den bakgrunden, att det inte gäller vare sig försvar eller radio, är
min fråga: Anser regeringen fortfarande att "Försvarets radioanstalt" är en
30 relevant benämning på den myndighet som ska ha ansvar för det här områ-
det?

Den andra frågan gäller de farhågor som har framförts i debatten för att
man genom signalspaningen kan kringgå de regler om tillämpning av hem-
liga tvångsmedel som återfinns i rättegångsbalken. Jag undrar om någon
35 av de närvarande kan utveckla de eventuella faror som skulle kunna finnas
i den delen.

HG Wessberg, Förvarsdepartementet: Jag skulle vilja ta hand om den
40 första frågan, men kanske inte den som handlar om tvångsmedel, för den
kan jag för lite om.

När Försvarets radioanstalt hade bildats bedömde regeringen redan efter
två tre års verksamhet, alltså mitt under andra världskriget, att verksamhe-
ten var av så stor vikt för hela nationens försvar – totalförsvarsbegreppet
var då under utveckling – att man valde att bryta ut signalspaningsavdel-
ningen från den dåvarande försvarsstaben och ge den status som en egen
myndighet. Men man markerade med namnet Försvarets radioanstalt att
det fanns ett stort behov även för Försvarmakten att få information därifrån.

Jag kan hålla med Allan Widman om att det nuvarande namnet är en aning missledande. Andra länders signalspaningsorganisationer har andra namn, namn som mer tydligt markerar att de i alla fall inte tillhör Försvarsmakten. Huruvida det är tillräckligt tydligt markerat att de sysslar med signalspaning vill jag låta vara osagt, men jag kan mycket väl tänka mig att när vi utvärderar verksamheten lyssna på de röster som finns om att namnet bör återspegla verksamheten bättre.

Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt: Jag håller med HG om att namnet kanske inte är så lyckat i dagens läge.

När det gäller frågan om tvångsmedel – frågan avser de straffprocessuella tvångsmedel som står polisen till buds enligt rättegångsbalken, och hemlig telefonavlyssning är ett exempel – vill jag peka på vad Lagrådet har sagt i sitt yttrande. Faktiskt har man två gånger markerat tydligt att signalspaning inte är ett straffprocessuellt tvångsmedel.

På frågan om man kan kringgå rättegångsbalken när man får nej hos en åklagare eller en domstol genom att vända sig till FRA vill jag säga att vi i dag är mycket noga med att se till att inte hjälpa till med underrättelser i fall där en förundersökning är inledd. Vi drar gränsen där. Det gör vi därför att vi har våra egna interna regler, som säger oss detta. I propositionen gör man väldigt tydligt och klart att så ska det vara även i framtiden. Det markeras tydligt i propositionen att så fort man kommer in i ett läge där en förundersökning är inledd drar sig FRA ur. Då kan man inte vända sig till oss.

Ordföranden: Det är ytterligare nio som vill ställa frågor, och jag föreslår att vi sätter streck i debatten i den här delen efter dessa nio. Därefter har vi en kort paus, och sedan får fler komma in och ställa frågor efter att Ingvar Åkesson har föredragit om FRA:s konkreta verksamhet.

Anne Ramberg, Advokatsamfundet: Vi har påstått att man just kan gå förbi de här reglerna i rättegångsbalken. Det är riktigt. Det handlar om ett oerhört stort genombrott av grundlagsskyddet för avlyssning. Vad man möjliggör genom det här förslaget är att få till stånd en preventiv avlyssning av medborgare. Det är människor som är oskyldiga, som inte är misstänkta för brott. I rättegångsbalken föreskrivs, mycket riktigt, att man måste vara misstänkt för brott och att det har inletts förundersökning. Då säger generaldirektören att i den mån det har inletts förundersökning medverkar inte det till avlyssningen. Men om det inte har inletts en förundersökning, om man vet att man inte kommer att få tillstånd om man går till domstol, vad är det då som gör att den här lagstiftningen inte möjliggör att man i stället går till Försvarets radioanstalt och får hjälp?

Skälet till att det är möjligt är att det inte finns någon begränsning i inriktningen, med undantaget att det inte får avse en fysisk, en enskild person. Men det finns ingen begränsning i inriktningen, vare sig från regeringen eller från de enskilda myndigheter som får ange sin inriktning. Det

1 finns inte heller någon redogörelse eller begränsning i sökbegrepp. Denna
kombination möjliggör just att man kan gå förbi det vanliga regelverket
vad gäller hemliga straffprocessuella tvångsmedel.

5 *Gunilla Wahlén (v):* Jag vill uppehålla mig just omkring gränsdragningsbe-
greppet och vilken myndighet som ska göra vad i fortsättningen. I det här
vidgar man begreppet försvarsunderrättelseverksamhet, och man gör det
väldigt medvetet vagt formulerat för att det ska vara flexibelt. Men där tar
10 man naturligtvis in massförstörelsevapen. Det är självklart att moster Agda
inte ska få handha massförstörelsevapen – och inte bara hon; ingen ska få
göra det. Men man tar upp smuggling av vapen, droger, människor och
terrorism.

15 Då undrar jag: Har man inte övervägt att förstärka den icke-militära span-
ningsverksamheten, exempelvis Säpo eller tullmyndigheten, så att de får
tillgång till den kvalificerade utrustning som FRA har tillgång till? Det är
en utrustning som finns. Varför kan man inte konvertera det till andra myn-
digheter än just den här myndigheten, FRA? Kan man göra något slags
uppdagsverksamhet från andra myndigheter som de lämnar till FRA? Jag
20 hoppas att jag missförstod att man skulle kunna göra det. Men kan FRA
begära stöd från andra myndigheter?

25 Den andra frågan handlar om utlandsstyrkan och dess säkerhet. Själv-
klart måste utlandsstyrkan ha den säkerhet som behövs för att den ska
kunna göra en bra insats. Men på vilket sätt skiljer sig det här förslaget
och beslutet mot den risk- och säkerhetsbedömning som man redan kan
göra i dag? Vad är det för skillnad? Vad är det som skulle hända om beslutet
förlängdes när det gäller deras säkerhet?

30 *HG Wessberg, Försvarsdepartementet:* Får jag börja med att säga att
mycket av detta naturligtvis handlar om vilka värderingar och åsikter man
har. Jag tycker att man ska försöka hålla den verksamhet som FRA sysslar
med skild från polisiär verksamhet så mycket som möjligt. Därför tycker
jag att det är naturligt att man samlar den här spaningsverksamheten som
riktar sig mot yttre hot där. Jag tycker att det vore olämpligt att sprida ut
den sortens verksamhet till andra instanser i samhället.

35 Vad gäller utlandsstyrkan är det flera saker som har hänt. Hotnivån har
ökat, eftersom vi numera har utlandsstyrkan på ställen där det är betydligt
farligare. Vi har tidigare i dag diskuterat riskbedömningar i ett annat sam-
manhang, och jag ska inte ta det igen. Men låt oss konstatera att det finns
potential för en höjd risk, en ännu högre risk än det vi redan ser i Afgha-
nistan. Det som har tillkommit är också den nordiska stridsgruppens
snabba insatstid, att man har relativt få dagar på sig innan man ska sättas
40 in i ett område. Det innebär att man inte har mycket tid att lägga ned på
underrättelsetjänsten. Den stora skillnaden är dock naturligtvis att alltmer
information inte längre går i luften och går att nå med FRA:s nuvarande
regelverk utan flyttar över till kabel. Det är den stora och avgörande skill-
naden.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Allan Widman (fp): Jag tycker att den kommentar som Anne Ramberg gjorde föranleder ett frågetecken. Jag skulle gärna vilja att vi går till boten med den här frågan. Finns det någon möjlighet, med avseende på hur lagen är utformad, om man inte lyckas få tillstånd till telefonavlyssning av enskilda personer att den här vägen via försvarsunderrättelseverksamheten uppnå samma mål, eller finns det inte? 1
5

Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt: Efter pausen ska vi gå igenom hur det här ska gå till, och då kommer vi in på den intressanta frågan om sökbegreppen. Efter det tror jag att man kan se att det inte blir möjligt att göra som Anne Ramberg säger, att ha någon preventiv avlyssning av en stor mängd människor. Vi återkommer till det. 10

Jag vill bara säga att det för mig är helt främmande att man skulle kunna vända sig till oss för att kringgå rätttegångsbalken. Som den här lagen är utformad är det inte möjligt. Vi kommer att se till att det inte blir så. Vi kommer också att bli kontrollerade av Underrättelsenämnden i just det här hänseendet. 15

Anders Eriksson, Registernämnden: När det gäller förslaget till lag om ändring i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet tycker jag att propositionen är väl utformad. Jag kan inte se några problem med den lagen. Där finns 4 §, som förbjuder FRA att vidta åtgärder som syftar till att lösa just den typ av uppgifter som du nu är inne på. Den paragrafen hindrar i själva verket FRA-chefen från att engagera sig i den typen av verksamhet. Något kringgående kan det alltså knappast bli tal om. 20

Däremot är kombinationen av den här lagen och signalspaningslagen en preventiv lagstiftning. Det är hela syftet med det här. Det framgick också av statssekreterarens redovisning. Det ska vara en prevention mot terrorism och annat. Det innebär att det här blir ett preventivt system, ett preventivt hemligt tvångsmedel, om du så vill, en preventiv teleavlyssning av hemlig karaktär. Det här är alltså en preventiv lagstiftning. 25
30

Annicka Engblom (m): Min fråga riktar sig till FRA:s gd Ingvar Åkesson. Det finns en diskussion om huruvida det egentligen är lönt för FRA att spana i informationsflödet på Internet eftersom relevant information oftast är krypterad. Det skulle vara intressant att höra generaldirektören utveckla det här så långt det är möjligt ur sekretessynpunkt, hur man hanterar detta krypterade informationsflöde och om man löser kryptona. 35

Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt: Det är inget nytt för oss att en del av den information som våra uppdragsgivare vill ha är krypterad. Det är ett problem som vi har arbetat med under hela FRA:s livstid. Vi har hos oss samlat landets främsta kryptologiska expertis. Jag tror att FRA är den arbetsplats där de flesta disputerade matematiker med den här inriktningen finns. Utan att avslöja några hemligheter kan jag säga att vi då och då gör forceringar, genombrott, där vi lyckas knäcka de koder som man har satt upp som skydd för informationen. 40

1 Det här är ett problem för oss som vi alltid har levt med. Vi klarar det
rätt hyggligt med den expertis vi har och med den beräkningskraft vi har i
våra datorer. Det är ett problem som vi delar med många andra, förstås.
Det är en utmaning, men vi klarar det på ett hyggligt sätt, tycker jag.

5 *Isabella Jernbeck (m)*: Jag har en fråga till Anders Björck, och det gäller
Försvarets underrättelsenämnd. Jag undrar hur granskningen och kontrollen
av signalspaningsverksamheten kommer att gå till?

10 *Anders Björck, Försvarets underrättelsenämnd*: När jag nu fick ordet vill
jag säga att när det gäller krypteringarna så är detta ingen hemlighet. Och
det förvånar mig mycket att det förekommer så mycket missförstånd i
debatten. Hela den här problematiken är ju grundligt utredd i den fullkom-
ligt fascinerande boken Svenska kryptobedrifter av Bengt Beckman som
15 handlar just om hur Sverige under andra världskriget och framåt lyckades
forcera till exempel tyskarnas krypton som gav samlingsregeringen ett par
veckors förvarning. Den som har läst denna bok förstår bättre varför Per
Albin Hansson et consortes gjorde som de gjorde. Det var av utomordent-
lig vikt. Det var det ena som jag ville säga.

20 Det andra är att jag har sysslat med det här väldigt länge, både som
försvarsminister och som ordförande i Underrättelsenämnden. Och jag vill
understryka vad som har sagts. Det är en ganska bekymmersam utveckling
när Sverige, och då menar jag inte bara på andra platser i världen, i dag
tvingas lita, och det är upp på regeringsnivå, på utländskt underrättelsema-
25 terial. Det är kvalitativt bra, men det är utarbetat och avsett för helt andra
länder, helt andra regeringar och helt andra förhållanden. Detta är icke rim-
ligt. Och det är därför som jag delar uppfattningen att ett litet land som
Sverige måste ha en oberoende och kompetent underrättelsetjänst. Det är
faktiskt ingen bra utveckling som jag har skådat under dessa år. Men jag
kan inte gå in på detta närmare.

30 Vi har nu jobbat i över 30 år, men jag har inte varit med hela den
tiden. Och det går inte att gå in i detalj på detta. Då skulle ju de som vi
granskar kanske bli lite väl glada. Men jag kan nämna FRA. Vi har till
exempel varit på samtliga avlyssningsställen som man har och talat. Till
skillnad från våra kolleger i andra länder så talar vi med dem som hante-
35 rar den dagliga verksamheten. Vi träffar dem, talar med dem, ser vad de
gör och är på plats. I vissa andra länder har man en enda källa, nämligen
landets försvarsminister. Även om jag naturligtvis har stor respekt för för-
svarsministrar, så är detta totalt orimligt.

40 När det gäller FRA, eftersom frågan gällde det, har vi tittat på precis
allt som har producerats under en viss tidsperiod, till exempel under en
månad eller två veckor – varenda rapport, stor som liten, TES, alltså tek-
nisk signalspaning, såväl som de andra sakerna. Vi går igenom alla regis-
ter gång på gång. Man kan räkna baklänges, och hittar man någonting där
kan man se hur det har kommit till. Jag tror att vi har förvärvat en mycket
gedigen kunskap på detta område. Och vi får faktiskt väldigt ofta studiebe-
sök från motsvarande underrättelsenämnder i andra länder. De är ganska

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSql / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

förvånade över hur vi arbetar. Men det bygger på att det är en liten grupp, mycket kompetent, och att vi har tillgång till precis allting. Vi har aldrig blivit nekade något material. Man behöver bara titta på hur det är i ett visst grannland. Där har man sett att det är oändliga strider om vad deras underrättelsenämnd ska få titta på. Den frågan har över huvud taget aldrig varit uppe här.

Sedan är signalspaning självklart knepigt såtillvida att den inte bara kräver gott omdöme och goda kunskaper. Den kräver också teknisk expertis. Och det är klart att om detta förslag skulle gå igenom kommer Underrättelsenämnden att få ändra sin verksamhet. Vi behöver kompletteras med dataingenjörer och en hel del annat. Det kostar pengar, och det får det naturligtvis göra.

Jag är precis lika oroad som alla andra här när det gäller integritetsfrågor. Jag har jobbat med det under en stor del av mitt liv sedan jag kom in i den här kammaren. Jag är väl den enda här som satt i andra kammaren 1968 och var med om alla utfrågningarna om IB som ledde till att Underrättelsenämnden kom till.

Det första som jag gjorde som försvarsminister, första dagen, var att se till att den typen av inrikes verksamhet som hade funnits innan icke förekom längre. Och vi vidtog mycket bestämda åtgärder mot detta.

Vi kommer naturligtvis delvis att förändra inriktning. Det här blir mer och mer tekniskt inriktat. Och det gäller då att se till att vi får tillgång till den kompetensen.

Fru ordförande! Jag måste få säga en sak till. Det är en väldig koncentration i den här debatten på hur trafik skulle kunna avlyssnas mellan enskilda individer i Sverige och någon annanstans. Nu är det faktiskt så att en stor del av den internationella trafiken och den nationella trafiken i vissa länder går via Sverige i kabel. Jag tror inte att jag behöver säga mer. Jag tror inte att någon svensk uppdragsgivare här är särskilt intresserad av några individer, utan man är intresserad av helt andra saker. Jag hoppas att ni förstår att jag av lätt införstådda skäl inte kan säga mer. Men den offentliga debatten har ju totalt missat det som detta egentligen handlar om.

Ordföranden: Det återstår sju personer som vill ställa frågor. Frågorna går lite grann i varandra. Jag kommer nu att låta Åsa Lindestam ställa den sista frågan före pausen. När vi kommer tillbaka efter pausen kommer jag att låta Ingvar Åkesson redogöra för FRA:s verksamhet i dag. Efter Ingvar Åkessons föredragning är Karin Nilsson den första frågeställaren.

Åsa Lindestam (s): Jag är alltså ledamot av riksdagen. Jag kommer att fortsätta med denna frågeställning, precis som ordföranden misstänkte.

Riksdagen ska alltså enligt grundlagen kontrollera regeringen. Och jag förstår att Försvarets underrättelsenämnd har haft detta uppdrag så här långt. Men när generaldirektör Marie Hafström resonerade om detta fanns det ett råd i stället. Kommer det att fungera på samma sätt, eller blir det en skillnad där? På vilket sätt konkret kan vi få del av uppgifterna i riksdagen?

RixEdit	3.4.0.6
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage f_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

1 *Anders Björck, Försvarets underrättelsenämnd:* Jag vill bara säga att kontrollen av regeringen görs av riksdagens konstitutionsutskott. Kontrollen av sakområdet görs av riksdagens försvarsutskott. Det är den parlamentariska ordningen.

5 Hur den här nämnden har kommit till är nog utrett på längden och tvären ett antal gånger. Den ska alltså vara ett litet organ med total insyn och möjligheter att, om någonting händer, anmäla detta till regeringen. Det är alltså inte en kontrollfunktion. Och det har skett. Vi har alltså sagt att det här får ni inte göra, och det här bör man göra. Det är så vi tolkar uppdraget. Men vi gör inte en parlamentarisk kontroll av regeringen. Det finns relevanta organ för detta.

15 *HG Wessberg, Försvarsdepartementet:* Den här frågan gäller delvis också insynsrådet. Från regeringens sida har vi, med all respekt för att Försvarets underrättelsenämnd har fungerat väl och ska få ytterligare resurser att fortsätta att fungera väl, velat bygga in ytterligare ett organ där kontroll kan ske, och det är detta insynsråd inom Försvarets radioanstalt, vilket lagen om signalspaning också kommer att leda till. Det ska ses som en ytterligare säkerhet. Det ska inifrån myndigheten följa verksamheten på nära håll och ha möjlighet att vända sig till Försvarets underrättelsenämnd, i princip i realtid, och tala om ifall saker sker som man har misstankar om inte överensstämmer med lagen.

20 *Ordföranden:* Vi tar en kort paus och återsamlas kl. 10.50.

25 *Ordföranden:* Nu är ordet ditt, Ingvar Åkesson, för en genomgång av FRA:s verksamhet.

30 *Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt:* Min uppgift är att berätta om hur detta ska gå till mer i detalj. Till min hjälp har jag Mats Nordqvist. Han är chef för ett verksamhetsområde som vi kallar för access- och dataflöde. Han är alltså teknisk specialist på inhämtningsfrågorna. Jag kommer så småningom att överlämna ordet till honom.

Den fråga som Anne Ramberg väckte har jag funderat lite grann ytterligare på, och om vi har rätt ut detta ordentligt. Det gällde om man skulle kunna kringgå rättegångsbalken genom att vända sig till oss.

35 Då måste jag poängtera att i de fall där detta i teorin skulle kunna bli aktuellt så måste man komma ihåg att vissa förutsättningar måste vara uppfyllda för att vi ska kunna syssla med signalspaning. Det måste röra sig om utrikes-, säkerhets- eller försvarspolitik och/eller yttre hot mot landet. Och det ska vara utländska förhållanden, och det ska rymmas inom den inriktning som vi har fått från regeringen.

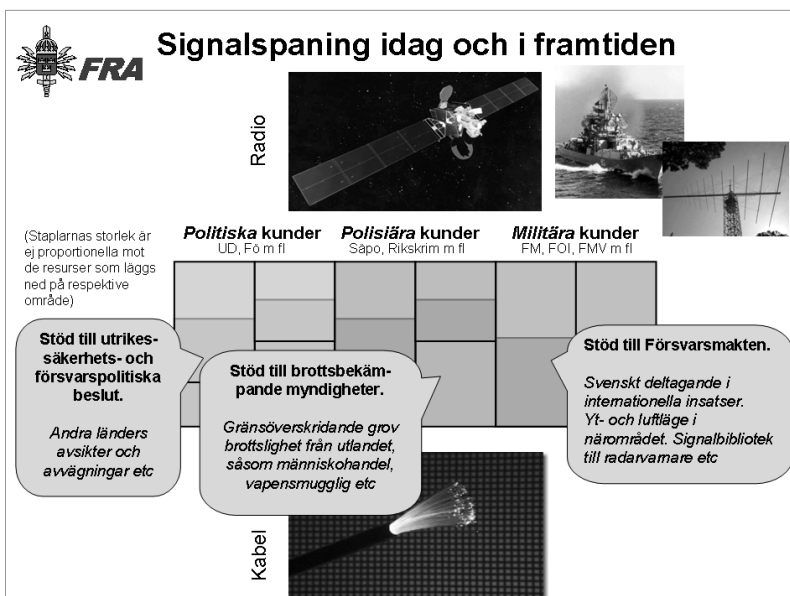
40 I dessa fall är det också så att det ska rymmas inom de inriktningar som myndigheterna har gett oss, till exempel Säkerhetspolisen. En sådan inriktning får inte avse bara en viss fysisk person. Det krävs tillstånd i dessa fall. Och det kommer att prövas av en underrättelsenämndsavdelning som består av en domare och ett antal ledamöter som är, som jag förstår

det, nominerade av riksdagsgrupperna, det vill säga en kollegial prövning. Till skillnad från det som sker i domstolarna i dag är det fler människor som kommer att titta på detta.

Vidare får ett sökbegrepp inte vara direkt hänförligt till en fysisk person om det inte finns synnerliga skäl som talar för det. Och även detta kommer naturligtvis att prövas.

Med dessa förutsättningar blir det väldigt svårt att tänka sig att man kan kringgå rättegångsbalken, också utöver det som Anders Eriksson nämnde, nämligen den här paragrafen i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet som sätter stopp för sådana aktiviteter.

Nu ska jag berätta lite grann om bakgrunden till att vi behöver detta. Det har sagts lite tidigare i den här diskussionen i dag.

Signalspaningen i dag och i framtiden, står det. Man kan konstatera att vi i dag är hänvisade till det som framgår överst på bilden, nämligen radio, satellit och fartyg som utsänder olika meddelanden främst på kortväg. Allt detta representerar alltså våra spaningsmetoder i dag.

Det som jag visar här är hur det har sett ut historiskt. Det har man tyckt varit tillräckligt för att tillgodose vårt lands säkerhetspolitiska behov.

Vi har här tre kategorier av uppdragsgivare. Det är de politiska kunderna, som vi kallar dem, polisiära och militära kunder. De olika fyrkanterna på bilden som finns inom respektive kundområde symboliserar här lite schematiskt olika underrättelseområden. Den varierande längden på dem visar att FRA ibland kan leverera mer information och ibland mindre information. Man kan notera, som det står till vänster på bilden, att storleken på dem inte är proportionella mot de faktiska resultaten eller de resurser som vi lägger ned på respektive område.

1 Jag sade att detta var en historisk bild. Så här har det faktiskt kommit
att bli. Det var det som HG Wessberg underströk, nämligen att vi mer och
mer tappar den här informationen i etern. I stället ser vi i det gröna fältet
5 att det har övergått till kabelburen trafik. Det gör att det är svårare för oss
att leverera den information som uppdragsgivarna önskar. Och vi vill
betona att detta är ett stort problem för oss. Vi vill ha tillbaka den trafik
som vi har förlorat. Det kan vi få genom den föreslagna lagstiftningen. Då
kan vi höja kvaliteten på vår rapportering och ge uppdragsgivarna det som
man strävar efter, bättre underlag för beslut.

10 Vilka frågor handlar det om? När det gäller de politiska uppdragsgiv-
varna är det naturligtvis stödet till utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska
beslut av olika slag. Det handlar mycket om andra länders avsikter och
avvägningar.

15 De polisiära kunderna behöver uppgifter om gränsöverskridande grov
brottslighet från utlandet. Det kan vara människohandel, vapensmuggling
men självfallet också terrorism. Det handlar alltså om utländska förhållan-
den.

20 Slutligen behöver, som HG Wessberg var inne på, Försvarsmakten
mycket underrättelser som handlar om det svenska deltagandet i internatio-
nella insatser. Det är fråga om underrättelser inför beslut om en sådan
insats. Men under själva insatsen behövs också mycket underrättelser för
att kunna skydda truppen och för att kunna förse truppen med information
som gör att den kan lösa sina uppgifter.

25 Man kan alltså säga att våra möjligheter att inhämta information som är
viktig för Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik har försämrats
på ett påtagligt sätt. Det finns ingen anledning att sticka under stol med
detta. Jag menar att det är en allvarlig utveckling. Signalspaningen är grund-
läggande för Sveriges underrättelseinhämtning. Om vi inte har en säkerhets-
politisk underrättelseförmåga riskerar vi, som HG Wessberg sade, att bli
30 beroende av andra länder när det gäller information av det här slaget.

35 Min erfarenhet säger mig att de andra länderna inte kommer att dela
med sig särskilt mycket till oss. Och om de gör det kommer de bara att
göra det när det passar deras egna syften. Verkligheten på detta område är
mycket krass och hård. Och man kan aldrig räkna med att få något om
man inte har en egen förmåga.

40 Därför är det viktigt att vi får en lagstiftning som inte gör någon skill-
nad på kabelburen och eterburen kommunikation. Men jag menar att
lagstiftningen också är viktig i ett annat avseende. Med detta propositions-
förslag får vi en lagreglering av integritetsskyddet som vi saknar i dag. Nu
är vi i stor utsträckning hänvisade till, som jag var inne på tidigare, myn-
dighetsinterna regler.

Jag hade tänkt gå över till att tala om hur det är tänkt att den automati-
serade inhämtningen ska gå till. Innan jag lämnar över till Mats Nordqvist
vill jag peka på en väldigt viktig sak som sägs i propositionen och som
många inte verkar ha riktigt klart för sig.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Jag vill hänvisa till s. 76 i propositionen. Där sägs att automatisk inhämtning i teorin skulle kunna äga rum genom att all förekommande trafik inhämtas och lagras för senare bearbetning. Alltså, all förekommande trafik inhämtas, lagras och bearbetas sedan. Det skulle man kunna tänka sig i teorin, sägs det i propositionen. Jag tror att det är så att många har uppfattat att det är så här det ska gå till. Jag förstår att de som tror att det ska gå till på det viset är oroliga över vad de uppfattar som en form av massavlyssning. Jag skulle för egen del känna samma oro om inhämtningen verkligen skulle gå till på det viset. En sådan ordning hör självfallet inte hemma i ett land som vårt. Som det står i propositionen skulle det innebära ett oproportionerligt stort intrång i den personliga integriteten och dessutom ställa närmast oräalistiska krav på kapacitet för lagring av information som bara till en liten del är av betydelse för signalspanningsverksamheten.

I propositionen föreslås en annan lösning som bygger på filtrering av trafiken i realtid med användning av sökbegrepp. Alltså filtrering i realtid med användning av sökbegrepp. Det här är själva kärnan i förslaget när det gäller integritetsskyddet. Det finns andra viktiga bitar också, inte minst kontrollsystemet. Men kärnpunkten är denna.

Mats ska nu illustrera propositionens beskrivning av hur det inte ska gå till, därefter hur inhämtningen ska gå till genom identifiering av signaler med sökbegrepp och filtrering i realtid.

Mats Nordqvist, Försvarets radioanstalt: Jag är ansvarig för inhämtning på vår signalunderrättelseavdelning. Jag har arbetat på FRA i snart 20 år och arbetat med frågor som rör sig i gränslandet mellan den tekniska utvecklingen och underrättelseproduktionen under större delen av denna tid.

Jag ska försöka ge FRA:s syn på de frågor som har med sökbegreppen att göra. Jag ska inleda med att berätta hur vi inte gör.

FRA:s verksamhet är till stor del hemlig. Sekretessen är nödvändig, för om våra metoder röjs skulle våra mål kunna skydda sig och omöjliggöra vår verksamhet. På grund av att denna verksamhet är hemlig odlas lätt vanföreställningen om såväl våra uppgifter som våra metoder. Inte sällan är det på grund av sekretessen svårt för oss att bemöta dessa föreställningar, vilket kan upplevas frustrerande.

En av dessa föreställningar går ut på att FRA lagrar all tillgänglig trafik för att sedan söka i detta i efterhand. Denna typ av lagring skulle, precis som det står i propositionen, innebära ett oproportionerligt stort intrång i den personliga integriteten. Därför är det inte tillåtet enligt lagförslaget.

Jag ska visa senare att det inte heller är möjligt för oss att göra det om det skulle vara tillåtet. Det är på grund av den enorma trafikmängd som förekommer i det globala nätverket.

Jag ska gå in på ett litet teoretiskt tankeexperiment. Jag håller i en kabel. Den innehåller 96 fiberkärnor. På var och en av dessa fiberkärnor kan man med dagens kommersiellt tillgängliga teknik få in minst 40 optiska våglängder. På var och en av dessa våglängder kan man överföra

RixEdit	3.4.0.6
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage f_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

1 10 gigabit. För att sätta det i relation till en vanlig bredbandsuppkoppling
hemma som är på ett antal megabit så har vi alltså 1 000 gånger för var
och en av dessa våglängder. Om man räknar ut hur mycket trafik som den
kan överföra teoretiskt kommer man fram till att det motsvarar ungefär 4,8
5 terabit per sekund. Det är ett väldigt stort tal.

För att få en uppfattning om vad det innebär kan man sätta det i rela-
tion till någonting som är mer lättförståeligt och se det i relation till
FRA:s budget. Den är ungefär 500 miljoner kronor per år. Med den kost-
naden på bara hårddiskar som finns i dag skulle man kunna räkna ut hur
10 lång tid man skulle kunna lagra den trafik som kommer in vid maximalt
utnyttjande. Med en ganska enkel matematik kommer man fram till att vi
skulle kunna köpa hårddiskar för att kunna lagra den trafik som strömmar
genom i ungefär 15 timmar. Det är alltså den utmaning som vi ställs inför
och som gör det helt omöjligt att arbeta på det sätt som har beskrivits på
15 vissa ställen.

Vi kan konstatera att FRA inte kan, inte vill och inte får inhämta och
lagra all trafik på detta sätt.

Hur gör vi då? Det vi gör är att vi bedriver inhämtning i det globala
nätet genom att i realtid filtrera all den tillgängliga trafiken. Det är någon-
ting som används framgångsrikt redan i dag vid satellitinhämtning. Vi är
20 tvungna att exkludera den trafik som vi inte har teknisk förmåga eller kapa-
citet för. Det finns alltid en kapacitetsbrist. Sedan exkluderar vi också
trafik till och från sådana länder där våra uppdragsgivare inte alls har
något intresse. Vi kan med hjälp av sökbegreppen endast uppfånga den
25 bråkdel av trafiken som är underrättelsemässigt värdig. Jag ska strax åter-
komma till sökbegreppen.

Att inhämta mer information än vad som är nödvändigt är integrations-
mässigt förkastligt. Det skulle innebära ett väldigt dåligt utnyttjande av det
väldigt begränsade antal språkresurser vi har. Det är väldigt viktigt att kon-
struera sökbegreppen så att de har en så hög precision att de bara genere-
rar trafik som kan vara av intresse.

Jag ska ge två typer av sökbegrepp som exempel. Vi söker på ett visst
land. Vi söker på en viss typ av trafik i detta fall, och vi har ett antal
andra faktorer som tillsammans utgör grunden för när det görs en inhämt-
ning och när det filtreras av ett meddelande.

Det enda begrepp som svarar mot det här är det som sparas för senare
analys och bearbetning av våra underrättelseanalytiker.

All denna information filtreras i realtid eller i väldigt nära realtid. Ingen
av den informationen läggs på hårddisk och är sökbar för vidare bearbet-
ning innan den har valts ur. Den trafik som rinner oss förbi är också
40 ohjälpligt förbi. Man kan alltså inte återskapa den. Vi måste bygga upp
vår verksamhet på det sättet av effektivitetsskäl, och samtidigt stärker det
arbetet med integritetsfrågorna.

RixEdit 3.4.0.6
Version 228 TB:62
Märkning
Skapad 2007-09-03
Användare ba1223aa
Databas RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov
Justering 2007-06-07

Jag tänkte beröra ett annat område. Frågan om inrikestrafik som passerar rikets gräns har rönt en oerhört stor uppmärksamhet i den offentliga debatten. Därför känner vi att det är viktigt att vi ägnar lite tid åt den frågan. Det är helt korrekt att moderna telekommunikationsnät inte känner nationsgränser på samma sätt som förr. Det är också korrekt att inrikestrafik ibland på grund av praktiska eller affärsmässiga faktorer förs över rikets gränser. Denna inrikestrafik är naturligtvis inte tillåten för FRA att arbeta med. Det är heller inga uppdrag som avser en sådan trafik. Inrikesförhållanden är polisens sak.

Men eftersom sådan trafik ändå förekommer är FRA enligt lagförslaget ålagt att vidta åtgärder för att filtrera bort denna trafik. Mycket resonerande har sedan förts i den offentliga debatten huruvida det verkligen är praktiskt möjligt att automatiskt filtrera bort samma trafik. Svaret på den frågan är nej. Det mesta kan filtreras bort med olika negativa sökbegrepp och andra mekanismer. Men en del trafik kan ändå riskera att passera alla sådana filter hur de än konstrueras. Men det innebär inte för den skull att den trafik som slipper igenom filtren blir inhämtad. För att en inhämtning ska ske krävs det ett positivt sökbegrepp som väljer ut trafiken. Det är där det stora skyddet kommer.

Inrikes trafik som passerar rikets gräns

FRA skall i realtid filtrera bort denna inrikes trafik så långt praktiskt möjligt.

Sökbegreppen utformas med hög precision med inriktning mot utländska mål och träffar därför ej inrikes trafik. FRA anser därför risken för sådan inhämtning vara försvinnande liten.

Inrikes trafik som trots detta eventuellt ändå skulle råka inhämtas måste förstöras.

Allt ovanstående kommer att följas upp noggrant av kontrollmyndigheten.

Trafik som förs på detta sätt kan inhämtas av utländsk signalspaning - oberoende av den svenska lagstiftningen.

Sökbegreppen utformas med hög precision med inriktning mot utländska mål, och därför träffar inte dessa inrikestrafik. Låt oss ta ett väldigt trivialt exempel. Ett sökbegrepp som inkluderar Usama bin Ladins satellittelefonnummer kommer inte att generera några träffar som innehåller svensk trafik.

Det står i lagen att om det trots allt skulle vara så att vi inhämtar felaktig trafik måste denna omedelbart förstöras. Att vi följer de regler som har satts upp i propositionen är en av de huvuduppgifter som noga kommer att

1 följas upp av kontrollmyndigheten. Jag är själv inte heller särskilt tilltalad
 av idén att min privata kommunikation skulle råka analyseras i någons
 tjänsterum nära mig. Eftersom jag vet att både sökbegreppen är utformade
 5 så och de övriga skydden för vår personliga integritet som vi har byggt in
 i våra egna system finns känner jag själv ingen oro över detta.

Något som däremot är bra är att det i Sverige har uppstått en större
 medvetenhet om att känslig trafik kan ta underliga vägar. Till exempel har
 det funnits exempel på att riksdagens interna mejltrafik eventuellt passerar
 mejlservrar i utlandet. I det sammanhanget nämndes en farhåga att reger-
 10 ingen därmed skulle kunna avlyssna riksdagen. Den fråga som inte nämns
 är att regeringen i andra länder, där denna trafik passerar, skulle kunna
 avlyssna denna trafik. Att detta har kommit fram är mycket positivt, så att
 vi i Sverige skyddar vår trafik bättre mot avlyssning.

15 *Karin Nilsson (c):* Jag ifrågasätter definitivt inte behovet av någon signal-
 spaning, och jag vill att vi på något vis ska lyckas komma fram till ett
 politiskt beslut i frågan.

HG Wessberg inledde med att berätta om att det finns ett batteri av reg-
 20 ler som ska tillgodose en proportionerlig avvägning mellan en informations-
 inhämtning för landets säkerhet och den personliga integriteten. Vad jag
 förstår är det långt fler regleringar för att värna den personliga integriteten
 än vad som funnits i den hittillsvarande verksamheten inom FRA.

Jag upplever att man har knutit ihop en massa lösa trådar i detta batteri
 av regler men undrar ändå om Försvarmakten har möjlighet att hitta ytter-
 25 ligare lösa trådar för att underlätta de politiska beslut som vi måste ta.

Jag är en av de nya ledamöter i riksdagen som ska känna trygghet i
 beslutet, och alla sitter inte här och får denna information. Jag anser att
 Staffan Danielsson gav ett sådant förslag när han tog upp en kontrollsta-
 tion, dels som ett stöd för att vi ska klara av det här politiska beslutet,
 30 dels för att vi ska få en politisk återrapportering till riksdagen så att even-
 tuella revideringar blir uppmärksammade.

Staffan Danielssons fråga om detta kunde vara en framkomlig väg kän-
 ner jag inte blev besvarad. Kan jag få svar på detta om eventuella lösa
 trådar och den här möjligheten vore jag tacksam.

35 *HG Wessberg, Förvarsdepartementet:* Det är viktigt att vi genom att
 lägga fram det här lagförslaget gör en väldigt väsentlig ökning av skyddet
 för den personliga integriteten. Vi skapar regler där det knappt har funnits
 några regler alls. Det är det största steget, och det är viktigt att vi får det
 på plats, utöver vårt behov av att förbättra vår inhämtningskapacitet.

40 Vad sedan gäller hur vi ska följa utvecklingen, du nämner ordet kontroll-
 station, har regeringen ett ansvar att följa hur lagar fungerar, hur de
 efterlevs och vad som kan göras bättre. Det avser regeringen naturligtvis
 att göra även på det här området. Den bästa input vi kommer att få är från
 Försvarets underrättelsenämnd, som, det kan jag lova, vi kommer att ha en
 mycket tät dialog med under mycket lång tid för att följa hur den här nya
 lagstiftningen fungerar.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSaj / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Vi kommer också att ha mycket nära dialog med FRA, som ju via sitt integritetsråd också följer den här verksamheten. Vi kommer naturligtvis att ha samma täta dialog med FRA:s gd och med alla andra som har anledning att följa hur utvecklingen på integritetsområdet går. Den kontrollstation som du frågar efter ligger automatiskt inbyggd i systemet, och vi kommer att genomföra den.

Vi måste naturligtvis följa rättsutvecklingen på hela det här området för att bli bättre inte bara på att inhämta utan också på att skydda integriteten.

Thomas Bodström (s): Fru ordförande! Jag har två frågor till statssekreteraren. Den ena berör det som vi talade om i förra passet. I dag får man använda det här när det gäller yttre militärt hot. Som det sägs är det riktigt att det har gjorts en ordentlig utredning, 11 september-utredningen, av Johan Munck. Där föreslogs att det skulle ändras till ”yttre väpnat hot” bland annat för att man skulle kunna använda det mot terrorister, till exempel talibaner, där det är svårt att avgöra om det är brottsliga personer eller mera av soldater och så vidare. Det här är ordentligt utrett. Det tror jag att många har stor förståelse för. Det var också vår synpunkt.

Men det är inte det som är fallet i propositionen. Där har man tagit bort såväl ”militärt” som ”väpnat” och skriver ”yttre hot”. När man exemplifierar det här i propositionen talar man om helt vanlig internationell brottslighet, som vapen, droger, människor. Det här finns det ingen som helst utredning om. Det är bara tjänstemän på Forsvarsdepartementet som arbetat fram det.

Då är min första fråga: Varför? Är det inte bättre att gå fram med det som det finns ett ordentligt underlag för, det vill säga yttre väpnat hot, och sedan göra en ordentlig utredning om det ytterligare ska förändras till det som är yttre hot? Då skulle vi få den demokratiska förankringen i stället för den departementspromemoria som fanns under vår tid i regeringen och som jag följde och som jag redan då tyckte inte var tillräcklig.

Varför ändrar ni inte till ”yttre väpnat hot” från ”yttre militärt”?

Den andra frågan handlar om hur man ska kunna bygga upp rättssäkerheten och förstärka kontrollorganen. Då vill jag understryka att vår uppfattning hos Socialdemokraterna är att FRA behövs, och vi är positiva till den här förändringen, att kunna använda sig av kabel. Men vi ska vara medvetna om att detta handlar om telefonavlyssning på samma sätt som telefonavlyssning av personer som är misstänkta för brott.

Vi ska också vara på det klara med att det är inriktat på enskilda fysiska personer, precis på samma sätt som när det är personer som är misstänkta för brott. Skillnaden är att det är personer som ännu inte är misstänkta för brott. Det gäller dessutom personer som befinner sig i Sverige, som framgår av propositionen, personer som befinner sig i Sverige men har kontakt med andra personer. Då har vi ett system som är väldigt snarlikt det som gäller enligt rättegångsbalken.

1 Då undrar jag: Finns det inte möjlighet att ytterligare förstärka rättssäkerheten och kontrollorganen så att vi får den likhet, så gott det går, som finns mellan det system som nu finns i rättegångsbalken och det system som finns här?

5 *HG Wessberg, Försvarsdepartementet:* Jag ska börja med att säga att jag var glad att höra att Thomas Bodström så helhjärtat bejakar behovet av reformer på det här området. Vi försöker ta stafettpinnen ett steg framåt jämfört med den regering som Thomas Bodström själv satt i.

10 Jag vill diskutera frågan om väpnat hot kontra yttre hot. Jag är inte så säker på att det är så lätt att göra en definition av vad som är väpnat och vad som inte är det. Thomas nämnde själv i sitt anförande vapenhandel eller vapenbrottslighet som ett exempel. Det är svårt att se om det inte utgör ett väpnat hot.

15 Vad är å andra sidan en spridning av radiologisk eller bakteriologisk smitta eller viruell smitta? Är det ett väpnat hot? Vilken definition ska vi välja i dag som också kommer att gälla i morgon?

20 Därför har vi valt att använda definitionen yttre hot. Men det är inte bara yttre hot som är rekvisitet, utan all försvarsunderrättelseverksamhet sysslar med sådant som är relevant för utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Det är en begränsning som jag tycker att man ibland glömmer bort i diskussionen.

25 Beredningsförfarandet som har lett fram till att det nu i lagförslaget står ”yttre hot” kan man ha en massa åsikter om. Jag kan hålla med om att det har tagit väldigt lång tid. Huvuddelen av 2000-talet har gått till denna beredningsprocess. Det har inneburit, skulle jag vilja hävda, en ökad risk för svenska individer och för svenska intressen. Även om det har dragit ut på tiden och även om alla inte är nöjda med det som står i förslaget kan jag konstatera att Lagrådet tycker att beredningsprocessen har varit till fyllest. Det är en tillräcklig grund för mig att stå på.

30 Jag vill inte att FRA:s verksamhet ska bli så lik den polisiära verksamheten som möjligt, som jag uppfattade att Thomas Bodström sade. Den ska vara inriktad på förhållanden och inte på individer. Därför tycker jag inte att man ska försöka förse den på ett konstgjort sätt med samma mekanismer som den polisiära verksamheten, de tvångsmedel som finns där. Det leder fel. Jag tycker att Mats Nordqvists eminenta bilder här visade väldigt tydligt vilken stor skillnad det är.

35 Analogin med telefonavlyssning är enligt min uppfattning fullständigt felaktig. Det är inte så att FRA gör en avtappning av ett pågående samtal eller pågående abonnemang. FRA letar efter förhållanden, faktainformation, i ett kontinuerligt flöde. Jag tycker att det beskrevs väldigt väl på bildspelet och skiljer sig radikalt från en inkoppling för hemlig telefonavlyssning som polisen gör. Eftersom verkligheten skiljer sig tycker jag att också regelverket ska skilja sig. Det är den här skillnaden som återspeglas i propositionen.

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLager_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

Jag tycker att det viktigaste att komma ihåg när man diskuterar de här frågorna är att försvarsunderrättelseverksamheten inte har huvudfokus på enskilda, och det har den polisiära verksamheten av naturnödvändighet. Där är det den enskilde som är misstänkt, det är den enskilde som ska lagföras. Försvarsunderrättelseverksamhet handlar inte om att misstänka eller att lagföra någon, utan det handlar om helt andra saker.

Thomas Bodström (s): Vi förstår varandra nu när vi kommer att lägga fram vårt förslag. Det handlar om det som har utretts under 2000-talet, det vill säga det yttre väpnade hotet, som inte bara handlar om vapen utan även om handel med droger och människor och så vidare. Det är det som är skillnaden.

När det gäller enskilda personer står det uttryckligen på s. 79 att det ibland handlar om enskildas kommunikation. Jag tror att vi som är för det här kommer att tjäna på att säga precis som det står i propositionen. Då kommer vi att få mycket större förståelse. Då tror jag att våra olika ståndpunkter kanske kan mötas på ett sätt att vi kommer överens.

HG Wessberg, Försvarsdepartementet: Jag hoppas att vi kan komma överens. Vi har en lång tradition i riksdagen, ända tillbaka till den tid då besluten fattades i den här kammaren och inte på andra sidan Riksgatan, att försöka fatta sådana här beslut med breda överenskommelser. Jag uppskattar det.

Jag vill inte på något sätt dölja att det i vissa fall kan handla om att enskilda individers kommunikation blir föremål för informationsinhämtning. Det säger sig självt. Om man, för att ta en organisation ur mängden, skulle vara lite intresserad av hot som kommer från al-Qaida skulle personen bin Ladin vara intressant, även det han sade. Jag ska inte förneka det, men jag är beredd att leva med det.

Peter Jeppsson (s): Jag ska knyta an lite grann till den bild som FRA:s generaldirektör hade uppe om signalspaning i dag och i framtiden. Det gäller egentligen den oro som jag har känt och många med mig att Försvarsmakten har synpunkter på en utförsäljning av TeliaSonera bland annat kopplat till utländska underrättelse- och säkerhetstjänsters möjligheter att kanske få tillgång till kopparnätet eller tråden, och även kanske organisationer beroende på vem som ger högsta bud på bolaget.

Min fråga till regeringen och företrädaren HG Wessberg: Kan regeringen garantera att utländsk underrättelse- och säkerhetstjänst eller någon organisation inte får tillgång till informationen i detta nät? Visserligen ligger inte denna fråga under Försvarsdepartementet, men den har i allra högsta grad bäring på debatten här i dag, tycker jag.

Jag hör gärna även någon kommentar från Försvarsmakten och kanske från representanter för TeliaSonera.

1 *HG Wessberg, Försvarsdepartementet:* Jag måste säga att jag i mitt stats-
 sekreterarbete tydligen tillmäts större inflytande, makt och förmåga än
 jag tror var riktigt möjligt. Att för någon människa garantera att ingen främ-
 5 mande makts underrättelsetjänst får fatt på information som vi inte tycker
 att den ska få fatt på i Sverige kan jag lova ligger utanför min förmåga.

Tvärtom är jag beredd att säga att jag är helt övertygad om att främ-
 mande makts och annan för oss farlig informationsinhämtning pågår i dag
 och utgör ett hot för oss i dag. Jag är helt övertygad om att så är fallet.
 Elementär kunskap på det här området ger vid handen att de kan göra det,
 10 och då tror jag att de också gör det. Det är en av anledningarna till att vi
 är så noga med att försöka få igenom den här propositionen eftersom vi,
 inom parentes, tycker att det är väldigt viktigt att kunna ha ett informations-
 övertag över dem som redan lyssnar på oss. Det är en väldigt väsentlig del.

Statens utförsäljning av egendom i form av företag är jag inte den bästa
 att ge information om, men jag kan garantera att vi kommer att tillse att
 de mycket relevanta säkerhetskrav som vi har att ställa på vår verksamhet
 kommer att gå att ställa även efter en försäljning. Längre än så har jag
 15 inte faktaunderlag nog att gå.

Björn Rosengren, Tele2 AB: Jag företräder här Tele2. Vi tar självklart inte
 20 ställning till propositionen eller har synpunkter på den. Däremot vill jag
 säga att det föreligger en viss oro, en oro från kommersiella synpunkter,
 och de kan också vara nog så viktiga.

Jag kan säga att Tele2 är i dag det enda paneuropeiska bolaget i
 Europa. Det finns i 35 länder. Det innebär att kommunikationer går över
 25 gränserna – mejl och telefoni och annan typ av kommunikation. Det inne-
 bär också att mycket av den kommunikation som går nationellt i Sverige,
 kanske från Luleå till Malmö, också går utanför landet, utanför våra gränser.

Det som är viktigt för oss är att det här inte stör våra system så att vi
 får bygga nya system och ändra systemen. Det är också viktigt för oss att
 30 vi har kundtrygghet, så att kunderna känner sig trygga. Det är en kommer-
 siellt viktig fråga. När jag mejlar, ringer och så vidare är det viktigt att jag
 känner mig trygg. Vi måste värna om kundens integritet.

Den sista frågan, som också från kommersiell synpunkt är viktig för
 oss, är kostnaden. Skulle det visa sig att det medför ytterligare kostnader
 35 så drabbar det så klart kunden, men det drabbar också oss kommersiellt.
 För att låta som en intresseföreträdare – jag hoppas att ni tar mig för det
 också – vill jag säga att det innebär att vi vill kompenseras för det.

Cecilia Wigström i Göteborg (fp): Fru ordförande! Jag representerar Folk-
 40 partiet i justitieutskottet.

Integritetsfrågorna är ju väldigt viktiga så att vi har en god avvägning i
 propositionen i de här frågorna. Jag vill beröra en av detaljerna vad gäller
 integriteten. I § 7 står det att tre kategorier av information ska förstöras.
 Kategori 1 handlar om att om den information man hämtar in berör en
 viss fysisk person och har bedömts sakna betydelse för verksamheten ska
 materialet omedelbart förstöras. Sedan har det tillkommit på s. 105, unge-

får mitt på, en viss utvidgning där regeringen förklarar vad man menar. Det här är en ny text som inte fanns med när man gick till Lagrådet. Där står det att exempel på vad som är ovidkommande och som inte har någon betydelse är till exempel inhemsk kommunikation som råkar gå över rikets gräns.

Då skulle jag vilja ställa en fråga till Daniel Ström, som är rättssekreterare på Försvarsdepartementet. Räcker skrivningarna på s. 105 för att dra slutsatsen att jag kan vara säker på att mina samtals till mina vänner i Göteborg, samtals som råkar gå ut över rikets gräns, kommer att förstöras om de mot förmodan samlas in? Räcker de här skrivningarna på s. 105 för att göra den tolkningen?

Daniel Ström, Försvarsdepartementet: Den här skrivningen har mycket riktigt tillkommit för att förtydliga vad som är avsikten med 7 § signalspanningslagen, den första punkten. Enligt vår uppfattning är det här förtydligandet så uttryckligt som det kan vara i just den här frågan. Ett exempel på sådan trafik som omedelbart ska förstöras är sådan som passerar rikets gräns på det sätt som Mats Nordqvist beskrev närmare.

Utöver den text som finns i propositionen kan jag i den delen hänvisa till vad Mats Nordqvist redovisade när det gäller de tekniska frågorna kring hur man praktiskt avskiljer den här trafiken.

Den legala regleringen – lagtexten och förarbetsuttalandena i kombination med de tekniska förutsättningar som FRA har beskrivit – innebär enligt min uppfattning att man kan känna sig väldigt trygg när man skickar mejl till sina bekanta inom Sverige.

Alice Åström (v): Fru ordförande! Jag har tre korta frågor.

Den första gäller beskrivningen tidigare, när man snubblade över information som snarare hör till brottsbekämpningen redan i dag, överlämnar man den informationen. Det kan vara känslig information, och man försöker säkra källan, men man lämnar över den informationen till de brottsbekämpande myndigheterna eftersom man inte får vidta åtgärder.

Men kan man då inte se, med den ökade mängd information som det blir i kabel och med det utvidgade mandatet där man också kommer att ha sökbegrepp utifrån det utvidgade mandatet, att det här egentligen blir precis som sades tidigare: Det här blir ett förebyggande avlyssningssystem? Och innebär inte det då att man egentligen går förbi de regler vi har i rättegångsbalken? Behovet från de polisiära myndigheterna att gå till domstol kommer inte att vara lika stort, därför att man kommer att få ett helt annat flöde av den typen av information via FRA med det nya, utvidgade mandatet.

Det är alltså den första frågan: Finns det inte en risk för att man egentligen flyttar över hemlig teleavlyssning och sådana tvångsmedel till att använda sig av den flödesinformation som man kommer att kunna få från FRA?

1 Den andra frågan handlar om att ni pekar på att man inte lagrar, utan
att man tar det här i tid. Ja, det var ju ganska tydligt. I propositionen som
gick till Lagrådet sade man ju att man ansåg att det här inte var ett sådant
5 stort ingrepp i den personliga integriteten, utan det är först när man börjar
bearbeta informationen som man egentligen ska se detta som ett ingrepp i
den personliga integriteten enligt grundlagen. Nu har det hänvisats mycket
till att Lagrådet sade okej till detta. Men i det fallet sade ju Lagrådet att
man inte delar den uppfattningen, utan möjligheten att ha avlyssning var
ett ingrepp i den personliga integriteten. Betyder inte det att man egentli-
10 gen ska tolka det här med grundlagen och hur man ser på detta på ett
annat sätt?

Det sista är kanske mer en kommentar. Det som gör en orolig är ju just
diskussionen om yttre hot, det utvidgade mandatet, när statssekreteraren
också säger: Hur ska man kunna definiera väpnade hot och så vidare, och
15 vilken definition ska vi ha i framtiden? Det visar ju just att det här med
yttre hot, definitioner och vad detta kommer att innehålla i framtiden, det
har vi egentligen ingen aning om. Där ser man att man öppnar för väldigt
mycket som vi inte vet något om i dag när vi ska fatta beslut.

20 *HG Wessberg, Förvarsdepartementet:* Jag ska försöka hålla mig kort, fru
ordförande, även om det är svårt när man är två meter lång. Jag ska börja
med att säga att jag naturligtvis har full respekt för att man kan företräda
ett intresse, som företrädaren för Tele2 här gjorde. Jag har själv arbetat i
den branschen länge. Jag har varit lobbyist jag också. Jag vet därmed att
25 saker som är konkurrensneutrala, det vill säga som påverkar alla operatö-
rer i ett land, inte brukar vara så farliga efter ett tag.

Sedan redovisar propositionen också hur de olika effekterna på operatö-
rer har slagit och hur man har arbetat med dem i olika länder. Sverige är
ju långt ifrån ensamt om att reglera signalspaning i kabel på det sätt som
vi just nu gör.

30 Vad gäller frågan om Lagrådets kritik eller åsikter om lagringspotential
kan jag bara konstatera: Ja, Lagrådet sade så, men Lagrådet gillade och
accepterade ändå själva förslaget. Jag drar mina slutsatser av det.

Frågan om yttre hot är naturligtvis alltid relevant och intressant. Jag kan
inte heller ha monopol på hur de yttre hoten kommer att se ut om tio år.
35 Jag har inte den ambitionen. Men jag kan definitivt säga att i begreppet
”väpnat hot” ligger det fortfarande för mycket kvar av den invasionsförs-
vars- och kalla krigetvokabulär som alla i min generation och många
andra också sitter fast i. Det är därför som ”yttre hot”, som vi har valt nu,
40 passar bättre på den värld vi nu lever i med asymmetriska, nya, men fort-
farande väldigt farliga hot.

Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt: Jag tänkte svara på frågan om
informationen som rör de brottsbekämpande myndigheterna och om man
genom det här kan åstadkomma något slags förebyggande avlyssningssys-
tem. Jag vill då hänvisa till det jag sade tidigare men också lägga till att

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSdl / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

det här ju blir en sak för tillståndsmyndigheten att pröva. Jag är övertygad om att man kommer att vara väldigt restriktiv och inte tillåta den här typen av verksamhet hos oss. 1

Det är ju så att om polisen vill detta så måste man gå till Försvarets underrättelsenämnd, som i en avdelning där det finns en domare och några andra ledamöter ska pröva om denna framställning ska gå vidare till oss. Då är jag övertygad om att det kommer man inte att tillåta. 5

Det finns en annan sak som är intressant och som skiljer sig från det som gäller för Försvarmakten, nämligen frågan om överskottsinformation. Här är man för vår del i signalspaningslagen väldigt restriktiv. Är det så att vi får tag i någonting som inte har med våra uppgifter att göra – de uppgifter som man har velat att vi ska utföra – får vi inte föra den informationen vidare, även om det skulle vara så att vi kan tycka att polisen väl ändå borde få reda på någonting. Det finns en väldigt hård reglering här som sätter stopp för den typen av överföring av överskottsinformation. Det skiljer sig från andra sammanhang. För vår del blir det väldigt hårt reglerat. 10 15

Rolf K Nilsson (m): Vi har nuddat vid frågan lite tidigare här, men jag ska försöka vara lite mer konkret. När det gäller spaning i kabel: Hur ligger vi till i Sverige egentligen? Ligger vi i fas med andra länder, eller pågår det signalspaning i kabel just nu runtomkring oss? Har andra länder regelverk som säger att de inte får spana på inrikesförhållanden men väl på utrikesförhållanden, och i så fall: Pågår det signalspaning i dag från utlandet i våra svenska kablar? 20

Eva-Lena Jansson (s): Jag sitter i näringsutskottet men är ganska intresserad av den här frågan. 25

Det jag tycker har varit ganska intressant i den här öppna utfrågningen är att vi som har framfört kritik kring den personliga integriteten hela tiden får höra att vi inte har förstått det här. Vi har inte förstått hur det går till. Om vi bara kände till sökbegreppen och visste lite mera så skulle vi vara mycket tryggare än vad vi är. 30

Ändå säger HG Wessberg att man aldrig kan vara säker på vad man hittar för information. Då kan man, när det gäller redaktioner i Sverige som kanske har kontakt med al-Jazira i ett annat land för att diskutera vad som händer inom utrikespolitiken i ett land, fundera på hur man kan försäkra sig om att man inte avlyssnar dessa medieredaktioner. Hur väl vi än pratar om det här att man använder sig av sökbegrepp framgår det inte på något sätt, tycker jag, hur man kan säkerställa att till exempel redaktioner inte blir avlyssnade. 35

Vi skulle hålla oss kort, så jag stannar där. 40

Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt: Den första frågan gällde om det spanas i svenska kablar, hur det är i andra länder och hur vi ligger till. Jag kan svara direkt att det förekommer lagstiftning – det framgår av proposi-

1 tionen – som tillåter kabelspaning i andra länder. Storbritannien nämns
liksom Tyskland och Amerikas förenta stater. Även Nederländerna har
sådan lagstiftning, vad jag kommer ihåg.

5 Regelsystemen är, som framgår av propositionen, lite olika utformade.
Det finns regler som tar sikte på människor som befinner sig i landet. Ame-
rikanerna använder sig av begreppet ”US Persons”. För att kunna spana
mot en sådan fordras en speciell typ av tillstånd, vilket man inte behöver i
andra fall.

10 När det gäller frågan om det spanas i svenska kablar kan man säga så
här: Det spanas i trafik som går i svenska kablar, som kommer utifrån och
som rör svenska förhållanden. Det är vi helt övertygade om. Vi kan se i
vår underrättelseinhämtning att sådant förekommer. Det ska man vara med-
veten om. Främmande makter spanar mot Sverige i kabelsystem i det
globala nätet i trafik som rör oss och våra förhållanden.

15 *HG Wessberg, Försvarsdepartementet:* Eva-Lena Jansson gjorde en iaktta-
gelse om att information som man ger på det här viset lätt ger intryck av
att man med fakta ska försöka besvara de frågor som ställs. Så är också
avsikten. Avsikten är inte att förklara för huvuddelen av riksdagen eller
20 huvuddelen av svenska folket att de inte har förstått. Det är helt enkelt så,
som jag försökte säga i min inledning, att det är väldigt svårt att diskutera
frågor som rör försvars- och underrättelseverksamhet där sekretessen läg-
ger stora hinder i vägen för en bra debatt. Därför försöker jag och, tror
jag, mina kolleger häromkring också att ge så många svar vi kan.

25 Jag använde analogin att spaningsverksamhet är sådan att man aldrig
riktigt vet vad man hittar, och det är alldeles korrekt. Sådan är försvarets
underrättelseverksamhet. Men det är hårt reglerat vad av det man hittar
som man får använda och vad av det man hittar som man inte får
använda. Jag har använt en annan analogi en annan gång när jag har pratat
om detta. Då liknade jag det vid ett fiskafänge. Man lägger ut ett nät och
30 får fisk eller lägger ut andra fiskeredskap och får kräftor. Vissa får man
inte använda, och då lägger man tillbaka dem.

35 Det är det som är den allra viktigaste delen av den här lagstiftningen,
tycker jag, nämligen att vi väldigt tydligt reglerar vad som får användas,
vad som ska förstöras och vad som ska lämnas tillbaka. En av de saker du
nämner, nämligen det som faller inom begreppet meddelarfrihet, är det
uttryckligen förbjudet i 7 § att över huvud taget använda. Sådant ska för-
störas omedelbart, och jag tycker att det är en väldigt väsentlig del i den
här lagstiftningen.

40 *Ulrika Karlsson i Uppsala (m):* Jag representerar Moderaterna i justitieut-
skottet. Jag har tidigare haft frågor om rättssäkerhet och integritet i det här
förslaget. Jag har funderat väldigt mycket på reglerna kring lagring av upp-
gifter, gallring av uppgifter och utlämnande av uppgifter till andra länder
och de delarna. Jag har väl kanske varit en av dem som har trott att vi
kan inhämta allt, lagra det och söka i efterhand. Nu har jag förstått att vi

RixEdit 3.4.0.6	
Version	228 TB:62
Märkning	
Skapad	2007-09-03
Användare	ba1223aa
Databas	RixEditSql / DokumentLage r_Rixdb
Trycklov	
Justering	2007-06-07

av tekniska skäl inte kan detta. Däremot vet vi inte hur teknikutvecklingen går, och därför bör man väl kanske ha en lag som hindrar missbruk i framtiden.

Det jag känner att den här informationen bottenar i – det har varit en väldigt bra hearing – är i alla fall för mig sökbegreppen. Det är det som är pudelns kärna. Då undrar jag varför vi inte kan granska sökbegreppen. Jag skulle vilja fråga Registernämndens Anders Eriksson och Datainspektionens Göran Gräslund hur en granskning av sökbegreppen skulle kunna ske och om det är möjligt.

Michael Hagberg (s): Fru ordförande! Jag håller med föregående talare om att den här offentliga utfrågningen har varit bra och att vi har fått mycket kunskap. Att den är offentlig beror ju på att vi också vill föra ut information om det här till medborgarna i Sverige. Det är ju så att det finns en oro, och jag tycker att vi ska ta den oron på allvar när det gäller meddelarskyddet och integritetsskyddet.

Jag har förstått att HG Wessberg har lyckats få allianspartierna här i riksdagen att jubla åt det här förslaget, men som sagt: Det är viktigt att komma ut med det här.

Jag har en fråga som ligger i framtiden, nämligen i morgon. Försvarsministern skriver ett avtal med USA om informationsutbyte. Jag skulle vilja veta: Hur kontrollerar man det utbytet från båda håll – både den information som kommer från USA och den information som kommer från Sverige? Möjligen är det Anders Björck som ska svara på det, men jag ser gärna att HG svarar också.

Hillevi Engström (m): Jag har en fråga som rör gränsdragningen mellan de brottsbekämpande och de brottsförebyggande myndigheterna. Det har varit väldigt många intressanta inlägg, men jag vill ändå fråga representanter från Säpo och Rikspolisstyrelsen om deras synpunkter har ändrats. Vi har ju läst remissvaren på lagrådsremissen. Vilken inställning har de här två myndigheterna i dag kring lagförslaget, och finns det övriga synpunkter?

Anders Björck, Försvarets underrättelsenämnd: Alla samarbetsavtal med främmande underrättelsetjänst ska gå genom underrättelsenämnden och granskas av oss. Vi går även igenom alla de rapporter som kommer från främmande tjänster. Det här är en klar förbättring jämfört med hur det var för ungefär 15 år sedan, då det var en enda person som avgjorde detta genom att rita på ett papper. Då fanns det inte någon som helst kontroll. Där har vi alltså kontroll nu.

När det gäller vanliga MOU:er, memorandum of understanding, och annat, så har de granskats av konstitutionsutskottet för ett antal år sedan, och man fann då att allt var i sin ordning. Vi lägger ned ett mycket stort jobb på de internationella kontakterna, för det är naturligtvis känsliga saker.

1 När det gäller sökbegreppen är det självklart att de ska granskas mycket
noga. Vi hade vid underrättelsenämndens senaste sammanträde en ordent-
lig genomgång av vad som skulle kunna bli uppgiften om riksdagen
5 beslutar enligt förslaget, så det arbetet är redan påbörjat för att vi ska
komma i gång snabbt.

Här vill jag dock blixtnsnabbt bara säga att det finns ett litet problem.
Tidigare har en nämnd haft total insyn och total överblick. Man kan ju
nämligen spana på annat sätt. Det är ju bara att sätta sig vid en dator och
leka hackare. Sådant sker ju, som bekant, av enskilda medborgare. Det är
10 oerhört viktigt att en nämnd har total insyn och total kontroll, så att inte
det sker som har skett i så många underrättelsetjänster, nämligen att det
blir *overlapping*. Det är det absolut mest livsfarliga. Vi får alltid svar på
de frågor vi ställer, men det gäller ju att veta vad man ska fråga också om
det ska vara någon mening med det.

15 Jag hoppas, när riksdagen tar ett beslut, att det klart framgår att den
övergripande kontroll av alla sektorer, inklusive detta, som underrättelse-
nämnden har, icke rubbas, för då har vi i själva verket försämrat kontrol-
len ganska avsevärt genom det här förslaget.

20 *Anders Eriksson, Registernämnden:* Jag har ju öppet varit ganska kritisk
mot signalspaningslagen på ett par punkter. Jag tycker att lagen behövs,
och jag tycker att man måste kunna signalspana i tråd från FRA:s sida.
Men just när det gäller sökbegreppen har jag varit kritisk.

25 Det är ju så att lagstiftningen i förslaget bygger på att tillstånd ska ges
till den allmänna inriktning som FRA:s signalspaningsverksamhet, eller
om man så vill säga, hemliga teleavlyssning, ska ha. Däremot ska sökbe-
greppen inte tillståndsges. Det innebär då att en allmän inriktning skulle
kunna vara produkter som kan användas för tillverkning av kärnvapen. Det
säger ju inte så mycket om vilka teleförbindelser eller teledokumentanden
30 som kommer att avlyssnas, utan det är FRA-chefen själv som sitter och
väljer ut vilka sökbegrepp som ska användas. Även om vi nu har en FRA-
chef som jag har stort förtroende för och som jag tycker är en alldeles
utmärkt person så tycker jag väl att det principiellt är lite konstigt att det
ska ligga på en myndighetschef att avgöra vilka inskränkningar som ska
35 finnas i de grundlagsskyddade rättigheterna. Det är ju en inskränkning i en
grundlagsskyddad rättighet som vi talar om, nämligen rättigheten att inte
bli avlyssnad.

40 Enligt min uppfattning borde tillståndskravet i stället avse själva sökbe-
greppen. Så är det i en del andra länder. I Tyskland exempelvis är det på
det viset att det är sökbegreppen som tillståndsges. Jag kan inte se varför
vi inte skulle kunna ha det systemet här i Sverige. Det blir ett merarbete
för tillståndsmyndigheten, om det nu ska vara Försvarets underrättelse-
nämnd, men det är inget problem, tycker jag. Man får ta det för att kunna
skapa en bra rättssäkerhet och ett bra integritetsskydd i det här samman-
hanget.

Sedan tycker jag också att det är väldigt konstigt att regeringen inte ska behöva några tillstånd. Grundlagsskyddet mot avlyssning är ju uppställt för att skydda medborgarna mot att den politiska makten missbrukar avlyssning. Då är det väldigt konstigt att just den politiska makten inte ska behöva något tillstånd för att bedriva avlyssning. Jag får inte det att gå ihop.

På de två punkterna är jag alltså riktigt kritisk mot det här förslaget. Annars tycker jag att förslaget är bra på många sätt.

HG Wessberg, Försvarsdepartementet: Sökbegrepp är inte statiska; de är mycket dynamiska. De är mycket olämpliga att använda i tillståndsgivning eftersom de ändrar sig så fort och följer med verksamheten. De blir obsoleta mycket snabbt.

Det är ändå så att förekommer det kända sökparametrar vid tillståndsgivningen så omfattas de av tillståndsprövningen. Det tycker jag är en viktig sak att kommentera, för det faller lätt bort i sammanhanget. Ingvar kan fortsätta med detta efteråt. Om jag har glömt något viktigt får han gärna göra det för min del.

Vad gäller huruvida regeringen ska få tillstånd eller inte är det en rätt mycket större fråga än för den här propositionen. Det är en grundlagsfråga. Vi har en grundlag i Sverige som vi har utformat på ett visst sätt, och det är bara riksdagen som kontrollerar regeringen. Det faller alltså lite utanför Försvarsdepartementets och statssekreterarens roll, tycker jag.

Ingvar Åkesson, Försvarets radioanstalt: Sökbegreppen består i dag i sina beståndsdelar av ungefär en kvarts miljon parametrar som ständigt ändrar sig. Det är svårt att tvinga in det här i en tillståndsprövning.

Vice ordförande Rolf Gunnarsson (m): Tack! Jag har gärna donerat min tid för att få värdefulla synpunkter i stället för att hålla någon sammanfattning.

Jag vill i alla fall tacka alla som har deltagit i det här mötet, som är mycket värdefullt för oss som ska behandla den här viktiga frågan. Vi börjar behandla den i utskottet nästa tisdag, och vi kommer att slutbehandla och debattera den i riksdagen den 13 juni med beslut kl. 12 den 14 juni.

Jag tror att jag kan tala för de flesta här när jag säger att vi hoppas på en mycket bred majoritet och på att vi kan skriva oss fram i den här frågan. Tack ska ni ha!

Sammanträdet är därmed avslutat.

1

5

10

15

20

25

30

35

40